

Arhimandrit Ioanichie Bălan

PĂRINTELE PAISIE DUHOVNICUL

Cartea a fost tipărită în anul 1993
cu binecuvântarea
IPS DANIEL
al Moldovei și Bucovinei

Ediție electronică

APOLOGETICUM
2005

Volumul poate fi distribuit liber pentru uz personal.

Această lucrare este destinată tuturor iubitorilor de spiritualitate creștină ortodoxă. Ea poate fi utilizată, copiată și distribuită LIBER cu menționarea sursei.

Corectură și tehnoredactare : Apologeticum

Digitalizare pdf : Apologeticum

© 2005 APOLOGETICUM.

<http://apologeticum.net>

<http://www.angelfire.com/space2/carti/>

apologeticum2003@yahoo.com

Cuvânt înainte

Părintele Paisie Olaru de la Sfânta Mănăstire Sihastria a fost dăruit de Dumnezeu cu darul vindecării și pacificării sufletelor rănite de păcate. Învățătura lui teologică era deodată simplă și înțeleaptă, evanghelică și practică. Părintele Paisie avea o mare forță pașnică de a discerne ușor și direct esențialul de secundar, fără să relativizeze plinătatea credinței trăite și fără să o complice prin piedici inutile.

Asemenea sfinților din pustie, care concentrau multă înțelepciune sfântă în cuvinte puține, Părintele Paisie spunea esențialul în sfaturi părintești.

Bunățatea sa nu era sentimentalistă, iar mânia sa nu era patimașă. Ascet și rugător, Părintele Paisie avea o severitate fără crispă și o smerenie fără naivitate: era un om matur duhovnicește și curat cu inima.

Însă darul său cel mai mare era acela de a liniști sau pacifica sufletul celor ce se mărturiseau la el sau cereau binecuvântarea lui. Pacea pe care o transmitea în jurul său venea din iubirea sa profundă și smerită față de Dumnezeu și față de semenii.

Din familiaritatea sa sfântă cu Dumnezeu Atotmilostivul și Iubitorul de oameni, se nășteau rugăciunile și binecuvântările sale familiare, părintești și gingașe față de pelerinul credincios: "Binecuvântează, Doamne, casa lui, masa lui ... ; dă-i, Doamne, un colțisor de rai". Pronunța aceeași binecuvântare pentru oamenii de rând și pentru patriarh sau mitropolit. Păcatul risipește și tulbură iar Sfântul Duh adună și pacifică, liniștește.

Purtător de Sfântul Duh, prin credință smerită și rugăciune neîncetată, Părintele Paisie duhovnicul aduna mințile în jurul inimii și inima oamenilor lângă Dumnezeu, într-o vreme în care ideologia comunistă atee încerca să rătăcească minți, să usuce inimi și să depărteze pe oameni de Dumnezeu.

Deși slab și firav la înfățișare, Părintele Paisie a fost în ultimii ani ai dictaturii comuniste în România un adevărat uriaș al spiritului românesc care, în liniște, fortifica Biserica lui Hristos din inimile credincioșilor, în timp ce în zgomotul capitalei se demolau biserici de zid. Dumnezeu singur știe cât de mult prețuiește un duhovnic dătător de pace și sănătate a sufletului, atunci când societatea umana se organizează în sistem infernal! Sfîntenia Părintelui Paisie Duhovnicul nu se impunea spectaculos, ci irezistibil de pașnic pentru că sfîntenia umanizează pe om, contrar patimilor egoiste care înstrăinează umanul din om.

Cartea "Părintele Paisie Duhovnicul", publicată de Prea Cuviosul Părinte Arhimandrit Ioanichie Bălan de la Mănăstirea Sihastria, ne cheamă să înțelegem deodată cât de minunat lucrează Dumnezeu în mijlocul unui popor smerit și credincios și cât de mare este nevoia de a avea duhovnici adevărați care să ne lumineze calea dreptei credințe.

† DANIEL

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei
Iasi, la Duminica Ortodoxiei,
7 martie 1993

INTRODUCERE

După trecerea la cele veșnice a Ieroschimonahului Paisie Olaru, din Mănăstirea Sihastria, în noaptea de 18 octombrie 1990, unul din cei mai mari duhovnici ai monahismului românesc din zilele noastre, se simtea nevoia unui volum cu cele mai alese sfaturi și povățuiri duhovnicești, pe care Părintele le dădea numeroșilor săi fii sufletești, călugări și credincioși.

Această dorință și datorie, în același timp, se împlinește astăzi, cu ajutorul lui Dumnezeu și binecuvântarea I.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, prin publicarea lucrării de față, intitulată, în mod firesc, "Părintele Paisie duhovnicul".

Ieroschimonahul Paisie Olaru s-a născut la 20 iunie 1897, în satul Stroești, comuna Lunca - Botoșani, într-o familie cu cinci copii, fiind cel mai mic la părinți. Tatăl său, Ioan, era pădurar, iar mama sa, Ecaterina, casnică. Din botez a primit numele de Petru.

În anul 1921 a intrat în viața monahală la Schitul Cozancea din apropiere, luând la călugărie numele de Paisie. În anul 1943 a fost hirotonit diacon, iar în anul 1947, preot, fiind pentru puțin timp egumen la schitul de metanie.

În toamna aceluiași an se retrage la Mănăstirea Sihastria, devenind duhovnic al întregii obști, până la sfârșitul vieții sale. Între anii 1972 - 1985 s-a nevoit ca sihastru la Schitul Sihla, iar în ultimii cinci ani a locuit în chilia sa de la Sihastria, fiind bolnav, până s-a mutat la Domnul, lăsând moștenire ucenicilor săi pilda vieții sale de adevărat monah și Părinte duhovnicesc.

În aceasta lucrare am introdus la început doua convorbiri ziditoare de suflet, realizate cu Părintele Paisie în anii 1984 și, respectiv 1987, pe care le-am publicat în "*Convorbiri duhovnicești*", volumul I și II, fiind pline de har și căldură părintească și mult gustate de monahi și credincioși. Apoi am adăugat cuvântul Arhimandritului Cleopa Ilie, cel dintâi fiu duhovnicesc al său, care evocă unele momente importante din viața Părintelui Paisie Olaru.

În continuare am adăugat un capitol nou, intitulat "*Scrisori și învățături duhovnicești*", în care sunt prezentate, selectiv, un grup de scrisori adresate starețului Mănăstirii Sihastria și unor ucenici apropiați, călugări și credincioși. Apoi am adăugat câteva pagini cu sfaturi părintești adresate în scris ucenicilor săi sau înregistrate pe bandă magnetică în diferite ocazii.

Ultima parte a acestui capitol conține scurte sfaturi și cuvinte înțelepte ale Părintelui Paisie, păstrate în memoria și în inima fiilor săi duhovnicești vrednici de crezare, redată sub formă de capete, necunoscute de cei mai mulți dintre noi. Cât despre "Ultimele cuvinte ale Părintelui Paisie despre Rai", cititorul este îndemnat să cugete mai profund la cele de dincolo de moarte.

Mulțumesc lui Dumnezeu cu recunoștință pentru realizarea acestei cărți mult așteptate, precum și tuturor colaboratorilor, cu care împreună am adus la bun sfârșit lucrarea de față, pe care o dorim să fie o călăuză duhovnicească pe calea mântuirii tuturor iubitorilor de Hristos.

Arhim. Ioanichie Bălan

CONVORBIREA ÎNTÂI ¹

Blândul Ieroschimonah Paisie Olaru este unul dintre duhovnicii cei mai cunoscuți și apreciați din mânăstirile noastre. De aproape 40 de ani, acest cuvios Părinte vorbește fără odihnă cu Dumnezeu și cu oamenii, se jertfește pe sine și își pune în cumpănă sufletul său pentru mântuirea numeroșilor săi fii duhovnicești, călugări și mireni, pe care îi crește cu atâta căldură și dragoste.

Crescut și format în Schitul Cozancea - Botosani, până în anul 1947, apoi în Mânăstirea Sihastria, în preajma satelor și în mijlocul naturii, Părintele Paisie a fost înzestrat de Dumnezeu cu un suflet profund sensibil și deopotrivă deschis pentru liniște și pentru oameni. Din tinerețe iubește natura, florile, izvoarele, câmpul înverzit și cerul înstelat. Îi sunt dragi slujbele mânăstirești, cântările de miezul nopții, poezia și singurătatea. Dar mai presus de toate îi sunt dragi oamenii, călugării nevoitori, țăranii arși de soare de la câmp, mamele cu mulți copii, tinerii nevinovați, bătrânii împovărați de ani și credincioșii iubitori de Hristos. Pe toți îi primește cu dragoste, îi ascultă, îi mărturisește, îi binecuvintează, îi sfătuiește și se roagă lui Dumnezeu pentru ei. Căci Părintele Paisie este, deopotrivă, duhovnic iscusit, atât pentru călugări, cât și pentru mireni.

În nevoința călugărească, ieroschimonahul Paisie Olaru este tipul sihastrului consacrat, care nu poate renunța ușor la liniște, la viața retrasă de schit, la chilia lui modestă de lemn, așezată în mijlocul naturii sau la margine de codru. În schimb, viața de obște din marile mânăstiri, cu călugări mulți, cu program impus, cu zgomot și griji de tot felul, îi este mai greu accesibilă.

În duhovnicie, sfinția sa are o mare experiență a vieții interioare. Evită mulțimea, unde mai greu poate da roade profunde și de durată. Individual însă, prin taina Spovedaniei lucrează mult, cu ajutorul Duhului Sfânt. Aici, ca în fața tronului ceresc de judecată, se roagă, întrebă, ascultă, trezește sufletul, deșteaptă conștiința omului, pune leac potrivit pe rană, dă speranță și tămăduiește. Întâi începe de la rugăciune și spovedanie, apoi adaugă untdelemnul cuvântului. Părintele Paisie este un duhovnic al inimii. El se adresează mai mult inimii decât minții. Se smerește el cel dintâi, și chiar lăcrimează, ca să convingă și pe fiii săi sufletești să se smerească și să-și plângă păcatele.

Cu puține cuvinte, Părintele Paisie reușește să ridice moralul oricărui suflet care bate în ușa chiliei sale, îl izbăvește de deznădejde și îi promite iertarea și raiul. Pentru marea sa dragoste și milă către toți, sfinția sa nu înfruntă niciodată, nu muștră cu asprime, nu ridică tonul cuvântului; ci îl folosește cu multă măiestrie, ca un medicament rar pe rana deschisă. Părintele Paisie este un duhovnic prețios pentru zilele noastre. El reușește să câștige mai multe suflete pentru Hristos decât alții, pentru că stăruie mai mult, pentru că lucrează mai profund sufletul omului, pentru că iubește mai mult și se adresează direct inimii. El își începe deodată dialogul cu Dumnezeu și cu omul, prin rugăciune și cuvânt, prin spovedanie, dezlegare, sfătuire și canon. Dialogul cu sfinția sa este un dialog emoțional, al inimii, al bucuriei și al lacrimilor. Un dialog aproape harismatic, al încrederii și speranței de mântuire.

Părintele Paisie nu vorbește aproape deloc despre iad. În schimb, despre rai și fercirea dreptilor vorbește permanent ucenicilor săi, pentru că este un Părinte al dragostei și nădejzii. De aceea și salutul său obișnuit către fiii săi duhovnicești este acesta: "Să ne întâlnim la ușa raiului!".

La vârsta sa de aproape 90 de ani, bunul Părinte Paisie Olaru se simte obosit. Aceasta l-a îndemnat să se retragă în ultimii ani la Schitul Sihla, ca să fie mai liniștit, mai aproape de cer, de Dumnezeu. Dar și aici îl caută oamenii - călugări, stareți, preoți, credincioși de

¹ Aceasta convorbire cu Ieroschimonahul Paisie Olaru a avut loc în vara anului 1984 la chilia sa de la Schitul Sihla și a fost publicată în *Convorbiri duhovnicești* - vol. I din același an.

aproape și de departe - pe care îi primește cu aceeași obișnuită dragoste, în numele lui Hristos și toți se întorc întăriți și hrăniți duhovnicește. Odată cu seara, Părintele Paisie își aprinde lumânarea, se roagă în taină, citește din sfintele cărți, cântă ceva spre lauda lui Dumnezeu, apoi se odihnește două ore pe obișnuită laviță. La miezul nopții, când sună clopotul, își ia toiagul și coboară de sub stâncile Sihlei la biserică să asculte slujba Utreniei.

Așa își trăiește bunul nostru Părinte duhovnicesc ultimii ani ai vieții sale pământești. Nu se teme de ceasul morții, nici de diavoli, nici de muncile iadului pentru că în toată viața a iubit pe oameni și pe Dumnezeu; pentru că s-a jertfit pentru mântuirea altora. Nadejdea lui este Hristos, Mântuitorul lumii; averea lui este smerenia; iar lauda lui sunt numeroșii săi ucenici, pe care i-a crescut și care se roagă pentru el.

Dorința realizării unui dialog cu Părintele Paisie m-a îndemnat să urc adeseori muntele Sihlei spre a-i cere cuvânt de folos pentru mine și pentru toți cei ce iubesc pe Hristos. Iată-mă sus, lângă chilia bătrânului. Lucrează la mica lui grădină de legume. Mă apropii și-i sărut mâna care a mângâiat atâtea suflete.

1. Binecuvântați-mă, prea cuvioase Părinte Paisie!

- Domnul și Maicuța Lui să ne binecuvânteze pe toți, Părinte Ioanichie!

2. Am venit să vă văd și să primesc cuvânt de folos de la sfinția voastră.

- Acum, noi bătrânii nu mai avem cuvinte de folos cum aveau părinții noștri. Ne-a luat Dumnezeu darul și puterea cuvântului, pentru că nici noi, nici cei ce ni-l cer nu-l implinesc cu fapta. Spunem noi câte un cuvânt de sfătuire celor care vin până aici, dar când aud că trebuie să-l pună în practică, adică să se roage mai mult, să postească, să ierte pe aproapele lor, se întorc abătuți acasă. Spun la unii de zece ori să lase beția și desfrânarea ca să nu-și piardă sufletul, dar ei, deși făgăduiesc, îl fac mai departe. Am însă și suflete care ne întrec pe noi. Numai cât deschid gura, ei și încep a face cu fapta lucrul lui Dumnezeu. Dar să stăm oleacă, colo, pe bancă în cerdacul chiliei.

3. Părinte Paisie, spuneți-mi câteva cuvinte despre satul natal, despre părinții sfinției voastre și despre anii copilăriei.

- Întrebarea sfinției tale mă îndeamnă să mă fac mic, să mă văd în satul meu natal, Stroești din comuna Lunca, județul Botoșani, și în casa părinților mei, Ioan și Ecaterina Olaru. Țin minte că tatăl meu a fost pădurar la boieri toată viața lui, până la adânci bătrânețe. Părinții mei au avut cinci copii, patru băieți și o fată. Cel mai mic dintre ei am fost eu. Îmi aduc aminte că tata m-a dus la școala din sat pentru prima dată și m-a prezentat profesorului meu de atunci, cu numele Sandru. La noi în sat nu se învățau mai mult de trei clase primare. În acești trei ani am fost premiantul clasei. La sfârșitul anului îmi cântau băieții: "Ai ascultat, ai învățat, coroană ai luat!". Pe atunci se dădeau ca premii cărți cu viețile sfinților. Sigur că mă mândream! Părinții mei, Ioan și Ecaterina, au trăit în pace și mergeau la biserică regulat, mai ales la sărbători mari. Țin minte, la Paști, după Înviere venea tata de la biserică cu pasca sfințită și cu ouă roșii într-un ștergar frumos. Noi îl așteptam să vină și când intra în casă, zicea: "Hristos a înviat!", iar noi răspundeam: "Adevărat a înviat!". Apoi, tata ne atingea cu pasca sfințită la frunte.

4. Ce sfaturi mai deosebite vă dădeau părinții în anii copilăriei ?

- Ca sfaturi, mai mult ne învățau cu viața lor, fiind oameni simpli. Dar nu i-am auzit niciodată să se certe sau să înjure. Tata știa Paraclisul Maicii Domnului pe de rost, precum și alte rugăciuni și se ruga cu glas tare că auzeam și noi. Zicea ca preotul: "Domnului să ne rugăm!" și se batea cu pumnul în piept. Iar mama era prietenoasă cu toată lumea și ne spunea de multe ori: "Măi băieți, să fiți cuminți, ca să nu dăm cinstea pe rușine!"

5. Dar de preotul care v-a botezat și de bătrânii satului vă mai amintiți?

- Pe preotul care m-a botezat îl chema Gheorghe Bercea și pe prezbitera Profira. Parcă îl aud pe Părintele cântând în biserică: "Aghios, Aghios ... !" și se batea cu pumnul în piept. Pe atunci bătrânii își lăsau mustăți și purtau părul rețezat, iar copiii, mare, mic le dădeau "Buna ziua".

6. Când v-au murit părinții?

Părintele Paisie Duhovnicul

- Mama mea a murit în timpul războiului din 1913, iar tata a murit în anul 1923, când eram la mănăstire.

7. Cine v-a îndemnat să intrați în viața călugărească?

- Viețile Sfinților m-au îndemnat la călugărie și dragostea mea pentru Domnul!

8. În ce an ați intrat la mănăstire la Schitul Cozancea?

- Am intrat în mănăstire după război, în anul 1921. Ca stareț la Cozancea era ieromonahul Vladimir Bodescu. Tot în timpul lui am fost și călugărit. Dar schitul îl cunoșteam încă din copilărie, că, deși eram obraznic, biserica îmi era dragă. Am căpătat dragoste de biserica din cărțile ce le primeam premiu la școală.

9. Ce duhovnici mai sporiți erau pe atunci la Cozancea?

- Am apucat pe atunci călugări și duhovnici sporiți la Cozancea, pe care îi socoteam înainte văzători. Duhovnicul meu era Părintele Calinic Susu, mare nevoitor și lucrător al rugăciunii. El de multe ori mă scula la rugăciune. Iar când mă chema la biserica la miezul nopții, îmi zicea : "Hai să mergem la biserica, că secerisul este mult și lucrătorii puțini ! ". Mă supăram când mă scula prea degraba, dar când mergeam la utrenie, îl găseam, ori așteptând pe pragul bisericii, ori umblând împrejurul ei.

10. În ce an v-ați călugărit, Părinte Paisie?

- Călugăria mea a fost în anul 1922, vara, în iunie; dar a fost prea pripită, căci m-a călugărit pe caz de boală. Starețul meu de atunci, Protosinghelul Vladimir Bodescu, m-a tuns cu mâinile lui, schimbându-mi numele din Petru în Paisie.

11. Ce ascultări și ispите mai deosebite ați avut în primii ani de mănăstire?

- În Schitul Cozancea era viața de sine, iar eu eram rânduit cu toată treaba în ograda stăreției și mă bucuram când puteam să iau parte la slujbe. Mai târziu am fost rânduit paraclisier la biserică. Însă am avut și multe ispите la început, fiindcă mă socoteam că știu ceva și că pot ceva. De multe ori mă mâniam: fiind prea încercat de Părintele stareț și uneori îmi zicea gândul să mă întorc în lume, că am cu ce trai. Dar când mă duceam la duhovnic și mă mărturiseam, îndată mă linișteam.

12. În ce împrejurare v-ați retras la liniște în codrii din preajma Schitului Cozancea și câți ani ați sihastrit acolo?

- În anul 1925 am avut fericirea să fac o vizită pe la mănăstirile din Munții Neamțului, în care timp am ajuns și la Schitul Sihla, unde am rămas mai multe zile. Atunci am întâlnit mulți pustnici în apropierea Sihlei și la Râpa lui Coroi. De atunci, mai ales, mi-a plăcut să trăiesc în singurătate și să mă depărtez de lume. Acest gând m-a îndemnat să mă retrag la munți. Am încercat să vin la Mănăstirea Sihastria, dar starețul de atunci, Ioanichie, nu m-a primit fără blagoslovenia starețului meu. Din această pricină am îndrăgit o poieniță aproape de Schitul Cozancea, unde mă retrăgeam din când în când pentru rugăciune și liniște. În anul 1930, schimbându-se starețul meu, noul egumen mi-a dat voie să-mi fac o căsuță cu trei chilii în acea poieniță, unde mi-am făcut o mică grădină și am plantat pomi roditori și viță de vie. Acolo mă linișteam noaptea, dar ascultarea o aveam tot la mănăstire, la biserică. În acea căsuță aveam și un mic paraclis. Acolo am petrecut 18 ani, adică până în 1948, când am venit la Sihastria.

13. Ce ispите mai deosebite ați avut la liniște și cum le-ați biruit ?

- În acest răstimp de aproape douăzeci de ani, nu am avut prea mari ispите de la diavoli, că nu prea îi supăram. Doar de la trup eram mai mult ispitit, că intrasem în război cu cei șapte ispititori, adică cele șapte păcate de moarte, pe care de multe ori le împlineam. Dar, prin rugăciune, prin smerenie și răbdare, le biruiam cu darul lui Dumnezeu.

14. Ce ucenici mai deosebiți ați avut la liniște ?

- Am avut mai mulți, dar cel mai sporit a fost fratele Părintelui Cleopa, anume Gheorghe Ilie. Mi-aduc aminte că locuia în chilie cu alt frate bătrân, care nu știa carte, și era foarte tăcut și nevoitor la rugăciune și la post. Odată, pe când se rugau ei împreună seara, fratele Gheorghe și-a croit două palme, singur, peste obraz, ca să-și alunge somnul. Atunci bătrânul speriat, a sărit de la rugăciune și a venit la mine, zicând că a înnebunit fratele

Gheorghe și numai pot citi pravila împreună. Dar eu i-am linistit pe amândoi. În altă zi lucram la vie cu frații. Seara, l-am trimis pe fratele Gheorghe Ilie să pregătească masa. Când venim noi găsim pe masă un mic biletel pe care scria: "Iarta-mă, Părinte Paisie, plec pentru cinci zile să mă pocăiesc!" Mâncăm noi, ne facem pravila de seara și ne culcăm. Pe la miezul nopții mă pomenesc că bate cineva în geam. "Cine-i acolo?" întreb. "Blagoslovește, Părinte Paisie, sunt fratele Gheorghe păcatosul". "Fratele Gheorghe este plecat pentru cinci zile la liniște să se pocăiască!" i-am răspuns; apoi i-am dat drumul în chilie. Era obosit și speriat. "Ce-ai pățit?" l-am întrebat. Iar el mi-a răspuns: "Am găsit o groapă în pădure și mi-a venit în minte să stau acolo cinci zile ca să postesc și să mă rog. Dar când citeam din Ceaslov rugăciunea de seara și acatistul Sfinților Voievozi, am auzit un glas înfricoșat: "Ce faci aici?" Era vrăjmașul! Atunci, de frica, repede am luat Ceaslovul și nu știu cum am ajuns aici. Mă rog de mă iartă, Părinte Paisie". "Dumnezeu să te ierte, frate Gheorghe, i-am răspuns. Așa pățesc cei ce fac orice lucru fără blagoslovenie!".

După ce a plecat fratele Gheorghe Ilie la Mănăstirea Sihăstria, mi-a trimis Dumnezeu alt ucenic bun, tot Gheorghe îl chema. Era din satul Flămânzi, a fost cioban la oi toată viața lui și nu s-a căsătorit niciodată. Un bătrân minunat cu plete albe și cu barbă. Prima întâlnire a fost într-o seara de iarnă. Pe când eram la vecernie, numai ce apare înaintea bisericii, desculț, cu fața senină, își stergea picioarele de zăpadă. Eu atât pot să spun despre el, că mi-a fost ucenic la chilie opt ani de zile, că mă întrecea în toate, și în post, și în rugăciune, și în smerenie și nimic nu făcea fără blagoslovenie.

15. Ce bucurii duhovnicești mai deosebite ați avut la Schitul Cozancea ?

- Am avut destule bucurii cât am stat la liniște în căsuța mea din poieniță, mai ales când mă rugam noaptea și foloseam sufletește pe alții. Dar, cele mai sfinte bucurii duhovnicești le-am simțit la biserică, în timpul Sfintei Liturghii.

16. În ce an v-ați făcut schivnic?

- Gândul și dragostea de liniște, de mai multă rugăciune, m-au îndemnat în anul 1933 să primesc marele și îngerescul chip, adică schima mare, cu scopul de a-mi îndrepta viața și ca un fel de pregătire duhovnicească pentru pustiile sihastrești, unde doream să mă retrag.

17. Ce egumeni și duhovnici mai iscusiți ați cunoscut la Schitul Cozancea ?

- Ca egumeni până în 1933 am avut pe protosinghelul Vladimir Bodescu și ieroschimonahii Vitalie Pauca și Dosoftei Tincu. Iar după 1933 am avut pe ieromonahul Vasian Cuvuliuc, până în 1947. Dintre duhovnici, au fost mai vestiți ieromonahii Calinic Susu, fostul meu duhovnic, și Conon Gavrilesco, vestit în tot ținutul Botoșanilor. Apoi, ierodiaconii Nicon Draguleanu mare cântăreț, Gherasim Vieru și alți câțiva călugări iscusiți.

18. Veneau credincioși în sărbători la Schitul Cozancea ?

- Venea multa lume la schit, din toate părțile. Unii pentru citit, alții pentru Sfântul Maslu, pentru spovedanie și pentru sfatuire și se întorceau la casele lor multumii. La chilia mea din pădure, însă, veneau mai puțini, că nu eram preot.

19. Ce sfaturii duhovnicești dădeți ucenicilor ?

- Până a nu fi preot și duhovnic, pe mireni nu-i prea sfătuiam, decât numai pe cei mai apropiați îi îndeamnă să se roage mai mult, să citească la psaltire, să facă metanii, să postească, să se împăce unii cu alții și îi duceam la duhovnici în schit să se spovedească. Pe ucenici, însă, eram nevoit să-i învăț, dar mai mult cu fapta decât cu cuvântul. Iar ei, când vedeau că mă scol la rugăciune, că postesc, că țin tăcere și mă port blând cu ei, se sileau să facă chiar mai mult decât mine. După hirotonie, eram nevoit să încerc și cu cuvântul să-i folosesc pe ucenici, deși nu corespundeam nici cu viața, nici cu învățătura. Dar cu darul lui Hristos, mă sileam să-i împac pe toți și să se întoarcă de la chilia mea liniștiți.

20. Când ați fost hirotonit diacon și preot ?

- Diacon am fost hirotonit în anul 1943, iar preot și duhovnic în anul 1947, de episcopul Valeriu Moglan, când, din nefericire, am fost numit și egumen la Schitul Cozancea. Că, fiind trimis la Mitropolie cu niște jalbe, am fost hirotonit fără voia mea preot și m-am

întors înapoi stareț. Atunci am fost nevoit să-mi las chilia din pădure și să cobor în mănăstire. Adică am dat liniștea și pacea inimii pe tulburare.

21. Întrucât v-a fost drag să îngrijești de cei bolnavi, spuneți-mi câte ceva despre sfârșitul frumos al ucenicilor sfinției voastre.

- Da, am avut dragoste să ajut pe cei bolnavi, dar nu ca pentru Dumnezeu, ci ca o datorie omenească, având prea puțină milă. Dacă ar fi să scriu despre sfârșitul frumos al tuturor călugărilor pe care i-am îngrijit, aș face o carte întregă. Însă acum voi aminti pe scurt numai pentru unii, ca să știe cei doritori, despre sfârșitul frumos al celor ce trec din moarte la viața. Mi-amintesc de un frate cu numele Gheorghe Cozmanciuc, mare nevoitor. Acesta îmbolnăvinduse-se, m-a chemat la patul lui și a cerut să-l facem călugăr. A treia zi după călugărie, s-a împărtășit cu Sfintele Taine, și-a cerut iertare de la toți și fiind pe mâinile mele, și-a dat sufletul lui Dumnezeu. Un ierodiacon, Gherasim Vieru, iarăși îmbolnăvinduse-se, m-a chemat să-i citesc Paraclisul Maicii Domnului. Când l-am citit până la jumătate și-a dat sufletul în bratele Domnului. Alt ierodiacon, Nikon Drăguleanu, mare ostenitor, m-a chemat într-o zi și mi-a zis să-l încui în chilie, și să vin la el a doua zi la ora opt, "ca să cântăm împreună cu îngerii Aliluia". Fiind spre Duminică, eu m-am zăbovit cu lumea și nu am putut fi la chilia lui la ora opt. Când am intrat la el, era ora nouă, iar Părintele Nikon abia murise, că era încă cald. Am plâns și am regretat mult că nu am venit cu o ora mai devreme să cântăm împreună cu îngerii Aliluia! Am cunoscut și un alt bătrân minunat, monahul Gherman Condurache, un bătrân de aproape 90 de ani, fost cioban toată viața și cu suflet curat. Avea mare evlavie la Sfântul Nicolae și i se ruga cam așa: "Sfinte Neculai, îndură-te de mine păcatosul. Eu bătrân, tu bătrân, ai milă de mine!". L-am găsit mort în chilie într-o vară și l-am dus printre flori la biserică, în sunetul clopotelor. Era pe la Sfinții Împărați. Nu-l pot uita nici pe monahul Ghenadie Avatamaniței, care mi-a fost ucenic de chilie opt ani de zile. El îmi spunea de multe ori: "Părinte Paisie, eu în toată viața mea nu am dormit pe pat, iar de medicamente nu am știut". Când mă îmbolnăveam, bătrânul făcea metanii lângă patul meu să mă fac sănătos, ca să nu mor eu înaintea lui. Când era în ceasul morții, a cerut să-l scot afară din chilie. I-am împlinit dorința și l-am așezat pe iarbă cu fața spre răsărit și așa a adormit, pe pământul gol, cum era deprins din tinerețe, ca cioban la oi. Dumnezeu să-i ierte pe toți. În memoria mea mi-a rămas smerenia și simplitatea lor, căci nu erau oameni învățați, cu multă carte, dar tot ce apucaseră și ei de la înaintașii lor, țineau cu sfințenie; adică pravila de chilie, slujbele bisericii și lucrul mâinilor. Ba și cu rugăciunea minții cred că erau destul de sporiți.

22. În ce an ați intrat în obștea Mănăstirii Sihăstria și cum era viața duhovnicească pe atunci în aceasta mănăstire ?

- Am venit la Sihăstria în anul 1948. Ca stareț era Părintele Cleopa. Aici era pe atunci adevărată viață de obște. Am apucat părinți care nu aveau în chilie nimic, afară de pat și câteva cărți de rugăciuni. Părintele Dometian, un călugăr bătrân și sporit, era nelipsit noaptea de la biserică. El începea regulat miezonoptica. Un alt călugăr smerit, Părintele Cristofor, care îngrijea de bolnavi, îl aducea noaptea la biserică în spate pe fratele Mihai, care era paralizat. Toți frații erau obligați să vină la utrenie, iar cine nu venea, nu mânca a doua zi. Toți erau mulțumiți că domnea pacea și liniștea în sfânta Mănăstire Sihăstria.

23. Ce ascultare deosebită ați avut la Sihăstria ?

- Am fost rânduit de Părintele Cleopa cu spovedania călugărilor și mirenilor care veneau la mănăstire, iar când aveam timp mai lucrăm și la grădină.

24. Când ați fost transferat la Mănăstirea Slatina și cum era viața duhovnicească în această obște călugărească ?

- Ne-am dus la Slatina în toamna anului 1949, cu un sobor de 23 de călugări din Sihăstria, în frunte cu Părintele Cleopa. Am apucat și aici părinți sporiți în cele duhovnicești, ca Părintele arhimandrit Paisie Cozma. Înainte de moarte, Părintele Paisie a chemat pe toți părinții și s-a iertat cu toți. Am venit și eu lângă patul lui și l-am îndemnat să zică "Doamne Iisuse". Iar el mi-a răspuns: "Părinte Paisie, sunt om păcatos, sunt tare păcatos, dar alt Dumnezeu nu am cunoscut. Lui m-am rugat în toată viața și cred ca El are grijă de mine..."! și

așa zicând, și-a dat duhul în fața noastră. Am mai cunoscut un monah cuvios, pe care l-am luat sub mantie la schivnicie, cu numele Iuvenalie Bârsan. Citea mereu la psaltire și iubea ascultarea și tăcerea. Era paraclisier și colivar și niciodată nu dădea greș. Iubea sărăcia, că nu avea în chilie decât două haine călugărești, un țol și psaltirea și întotdeauna era mulțumit. În timpul nostru s-au adunat la Slatina mai mulți frați și era multă ascultare și armonie în mănăstire, că ce poate fi mai bun și mai frumos pe pământ decât dragostea.

25. Ați trăit un timp la Schitul Rarău. Ce amintiri duhovnicești păstrați în memorie de la Rarău ?

- Am stat aproape un an și la Schitul Rarău, care depindea de Mănăstirea Slatina. Acolo se nevoiau câțiva călugări, din care cel mai sporit mi s-a părut un călugăr orb, anume Nicodim, tare în credință și iscusit în sfaturi duhovnicești. Veneau mulți credincioși la el pentru cuvânt de folos și se întorceau bucuroși la casele lor. Tot la Rarău, egumenul schitului m-a întrebat dacă am deprins rugăciunea minții. Eu i-am răspuns că nici nu am auzit de ea. Atunci el m-a închis într-o chilie mică, cu geamurile astupate și mi-a poruncit să zic mereu "Doamne Iisuse". Am stat închis o săptămână. Apoi m-a examinat dacă am deprins rugăciunea. I-am spus că nu am putut-o deprinde. Când a auzit el, s-a supărat și mi-a zis: "Ești un vas mic și gol!" "Mai stai în chilie încă o săptămână ca să înveți rugăciunea minții". Am mai stat o săptămână și sâmbătă, când m-a examinat, ca să nu-l supăr din nou, i-am spus că am deprins-o. Iar el bucuros mi-a poruncit să o dau și la alții. Eu însă nici acum n-am deprins cum trebuie rugăciunea minții, că nu am viață duhovnicească și nu iubesc pe Domnul cât ar trebui.

26. Vă mai amintiți ceva de folos din timpul când stăteați la Rarău ?

- Mergând eu odată cu ucenicul spre schitul Rarău, am trecut printr-un sat de munte, anume Slătioara. Iată că îmi iese înaintea o femeie și-mi spune că este în casă o bătrână, dar nu poate muri că este certată cu vecina ei. Am intrat în casa, am chemat pe vecină, le-am citit o dezlegare, le-am împăcat și când ieșeam din casă, bătrâna și-a dat duhul cu pace. Sufletul ei aștepta împăcarea cu toți, că fără iertare nu ne putem mântui!

27. Când v-ați întors iarăși la Mănăstirea Sihăstria, cum vi s-a părut viața duhovnicească aici ?

- În primavara anului 1954 m-am întors din nou la sfânta noastră Sihastrie. Aici viața duhovnicească era deosebită de cea de la Slatina. La Sihăstria era mai multă liniște, părinții mai tăcuți, mai smeriți și lume mai puțină. Numai cei mai evlaviosi ajungeau până aici, sau până la Sihla. Din anul 1954 până în prezent mi se pare cea mai rodnică perioadă din viața mea.

28. Ca duhovnic al Mănăstirii Sihăstria timp de 30 de ani, cum ați împlinit această grea ascultare ?

Duhovnicia este cea mai grea ascultare din viața de mănăstire. De duhovnic depinde mântuirea sau osânda fiecărui suflet care îi este încredințat. De el depinde călugăria fraților de mănăstire, cu dezlegarea lui se împărtășesc și călugării și mirenii și tot cu dezlegarea și pe garanția lui se hirotonesc candidații la preoție. Mare răspundere are un duhovnic și de aceea el se mântuiește mult mai greu decât un călugăr sau un mirean. Ca duhovnic al Mănăstirii Sihăstria am avut și multe bucurii duhovnicești, dar și ispite și uneori dezamăgiri. Am avut la spovedanie majoritatea părinților și fraților din obște. Cei mai mulți și mai râvnitori m-au ascultat au ținut cont de blagoslovenie, s-au spovedit sincer și și-au predat sufletul în mâna starețului și a duhovnicului. Aceștia m-au bucurat cel mai mult. Iar eu i-am primit ca pe copiii mei sufletești, i-am mângâiat, i-am împăcat când erau în ispita și i-am învățat să iubească cel mai mult ascultarea, slujba bisericii, tăcerea, smerenia și rugăciunea la chilii. Unii dintre frați însă veneau rar la spovedanie, iertau mai greu pe ceilalți, cârteau în ascultare și erau uneori nemulțumiți. Cu aceștia aveam mai mult de lucru. Îmi trebuia mai multă răbdare și meștesug ca să-i câștig duhovnicește. Uneori mă duceam eu pe la chiliile lor. Alteori le dădeam canon mai ușor, îi încurajam mai mult și mă rugam pentru ei. Pe unii din ei i-am folosit, iar pe alții măcar i-am menținut să nu cadă mai rău și să rămână în mănăstire. Cât am reușit, pe câți am dobândit sau pe câți i-am pierdut, știe numai singur Dumnezeu. Un lucru numai știu, că pentru

toți pe care i-am avut la mărturisire și i-am povățuit, voi da socoteală în fața judecății lui Hristos.

29. Ați primit și călugări din alte mănăstiri la mărturisire ?

- Ca duhovnic eram silit să primesc la spovedanie și din alte mănăstiri, pentru a-i încuraja și a-i îndemna la viață curată, dar mai mult i-am îndemnat pe călugări să-și aibă duhovnici în mănăstirile lor. Preoți mireni prea puțini am primit, doar numai din cei cunoscuți din copilarie. Pe lângă călugări, însă, am primit, chiar din anul hirotoniei mele, tot felul de mireni. Ei veneau din evlavie și eu nu puteam să-i refuz, că zice Domnul: "Pe cel care vine la Mine nu-l voi scoate afară". După cum știm, credincioșii au mai multă evlavie la călugări, la preoții din mănăstiri, decât la ai lor. I-am primit pe toți cu dragoste, i-am îmbrățișat pe toți, i-am împăcat, i-am spovedit, le-am citit de sănătate, i-am blagoslovit, celor săraci le-am dat și câte un mic ajutor și i-am slobozit cu pace la casele lor. În peste 35 de ani de duhovnicie, am astăzi numeroși ucenici și fii duhovnicești. Totuși, îmi dau seama că nu am ajuns la înălțimea sufletească a unui duhovnic iscusit, ca să pot corespunde cu faptele, față de cele ce învăț pe alții. Dar am nădejde în harul și mila lui Dumnezeu că mă va mântui și pe mine, și pe fiii mei duhovnicești.

30. Vi se pare mai grea duhovnicia mirenilor sau a călugărilor ?

- Este mai grea duhovnicia călugărilor și a preoților decât a mirenilor, fiindcă preoții și călugării au făgăduință și răspundere mai mare. Ei cunosc cuvântul lui Dumnezeu și Sfintele Canoane, dar nu-și împlinesc datoriile lor, adică greșesc cu voia și cu știința lor. Iar mireni au răspundere mai mică și multe greșesc din neștiință. Aici se împlinește cuvântul Sfintei Evanghelii care zice: "Cui i s-a dat mult, mult i se va cere, iar cui i s-a dat puțin, puțin i se va cere".

31. Este bine să îndemnăm pe cineva la călugărie și la preoție sau nu ?

- La călugărie, mai ales, este bine să îndemnăm, iar la preoție este mult mai greu. Numai la scaunul de marturisire se poate constata dacă fiul duhovnicesc are înclinație spre bine sau spre rău, dacă are voința să se păzească și pe viitor de păcat și dacă iubește viața curată. Totuși, este bine să-i mai amânăm un timp de la călugărie, ca nu îndată să se hotărască și apoi să-și schimbe hotărârea. La preoție noi îndemnăm și recomandăm numai pe cei ce au viața curată și nu sunt opriți de Sfintele Canoane. Altfel, nu.

32. Dacă vreun fiu duhovnicesc nu ascultă și devine rău, duhovnicul lui are vreo vină înaintea lui Dumnezeu ?

- Dacă cineva se abate de la datoria lui și nu ascultă de sfatul duhovnicului, el singur va răspunde înaintea lui Dumnezeu. Duhovnicul însă, este dator să se roage lui Dumnezeu pentru întoarcerea lui și să-l ierte.

33. Ce canon de rugăciune dați unui frate? Dar unui călugăr, schimonah sau ieromonah?

- Eu nu am dat canon cu număr. Ca frate ascultător, i-am dat să facă la chilie pravila, după Ceaslov, câte un acatist, un paraclis și dacă poate, o catismă din psaltire. Iar canon, fratelui de mănăstire îi dau să facă de la 40 de metanii în sus; călugărului de la 100 metanii în sus; iar schivnicul dublează canonul, pentru că lui i s-au dat cincisecizeci talanți și trebuie să dea încă pe atâția. Eu am pățit-o odată cu canonul. După ce m-am călugărit, m-am dus la duhovnicul meu și l-am întrebat ce canon am de făcut. Iar el mi-a zis: "Fiindcă ești sub ascultare, să faci cât poți! "Dar eu nu eram mulțumit cu vorba asta și m-am dus și a doua oară să-l întreb. Atunci Părintele duhovnic, cam supărat, mi-a zis: "Dacă mă întrebi a doua oară, de acum să faci canon până nu mai poți, că ascultarea în mănăstire și osteneala obștească ridică o parte din canon!"

34. Ce canon dați celor bolnavi, care nu pot face metanii?

- Celor bătrâni și bolnavi li se dă canon după puterea lor. Dacă nu pot face osteneală trupească, dar pot zice rugăciuni, să dubleze rugăciunile cu "Doamne Iisuse". Trăia la Mănăstirea Sihăstria un Părinte schimonah, Nicanor Bataca, care, la bătrânețe, nu putea face metanii, iar închinăciunile le făcea de pe scaun. După ce a căzut la pat, nu mai putea face nici

închinăciuni, nici cruce, numai la piept închipuia semnul sfintei cruci, și așa își facea canonul. Așadar, fiecare să facă cât poate și cum poate, după sfatul duhovnicului, "că pe dătătorul de bună voie îl iubește Dumnezeu" .

35. Ce canon de pocăință rânduieți mirenilor, părinților care au copii și tinerilor care vor să se căsătorească ?

- Mirenilor le dau canon după cum se prezintă. Pentru cei cu copii mulți, cel mai mare canon este să-și crească copiii în frica lui Dumnezeu, și să nu-i ucidă prin avort sau prin sminteală. Cei ce nu au copii sunt datori să facă milostenie, dacă au cu ce; iar dacă sunt săraci, să nu fure și să urmeze la biserică. Iar tinerilor le dau canon ca, mai înainte de căsătorie, să fie cuminți și cinstiți; iar după cununie, le dau canon să nască copii câți le va da Dumnezeu, să nu facă avorturi, nici să se păzească pentru a nu avea copil. Apoi, să-și aibă un duhovnic bun, să se mărturisească des și să păzească legile Bisericii, postul, înfrânarea și cumpătarea.

36. Care este datoria principală a celor căsătoriți ?

- Crucea căsătoriților este a-și împlini toate datoriile legate de taina nunții. Întâi să nască și să crească copii în frica de Dumnezeu. Apoi, să fie uniți într-un gând în toate greutățile vieții și să-și păzească patul neîntinat. Dacă soții ascultă de Hristos, de Biserică și de păstorul lor sufletesc, pot împlini cu cinste datoriile lor creștinești și-și duc cu ușurință crucea vieții pe care și-au ales-o. „Iar dacă se îndepărtează de Biserică, de preot și de sfânta rugăciune, îi impresoară ispitele și greutățile vieții, cad în păcate de moarte, își avortează copiii, se îngreuiază de nașterea de fii și nu se mai tem de poruncile Sfintei Evanghelii”. De aceea, mulți căsătoriți în zilele noastre se ceartă unii cu alții, divorțează și se lipsesc de bucuriile vieții creștinești.

37. Care sunt datoriile principale ale călugărilor?

- Călugării sunt datori să-și păzească făgăduința pe care au dat-o la călugărie, înaintea lui Hristos și a Sfântului Altar. Adică, ascultarea necondiționată, sărăcia de buna voie și fecioria sau curățenia. Pe lângă acestea să fie smeriți, să se roage neîncetat pentru ei și pentru toată lumea și să aibă sfânta dragoste, de care atârnă toată fapta bună și care le rabdă pe toate.

38. Cum trebuie să fie preoția, atât cei de mir, cât și preoții călugări ?

- Ieromonahii și preoții, în general, sunt datori ca în toate zilele să fie pregătiți pentru Sfânta Liturghie și să se jertfească pentru dreapta credință în Hristos și pentru mântuirea oamenilor, după putere și după darul pe care l-au primit de sus. Ei sunt datori să mărturisească cu timp și fără timp pe Hristos; dar trebuie mai întâi să predice cu faptele, adică cu viața lor și apoi cu cuvântul. Adică, așa cum vorbesc, așa să și trăiască, că cea mai puternică predică este cea cu fapta și apoi cu cuvântul.

39. Care sunt cele mai obișnuite și mai grele ispite ale călugăriilor și cum se pot izbăvi de ele ?

- Toate patimile călugărilor și ispitele se nasc din două păcate: din neascultare și din lenevirea la rugăciune. Când cădem din sfânta ascultare și fugim de biserică, de rugăciune, de metanii și de post, cădem ușor în toate ispitele și patimile omorâtoare de suflet și ne pierdem mântuirea. Neascultarea și lenevirea la rugăciune, ca și toate celelalte patimi, se vindecă prin mărturisire curată la duhovnic, prin canon și prin plantarea faptelor bune în locul păcatelor care ne stăpânesc. De mare ajutor pe calea mântuirii ne sunt smerita cugetare și smerenia, care spală păcatele și biruiesc diavolul.

40. Care sunt după experiența ce o aveți de la spovedanie, cele mai grele păcate care bântuie astăzi în rândul credincioșilor și cum se pot izbăvi de ele ?

- După cum se știe, două sunt cele mai grele patimi care stăpânesc astăzi în rândul mirenilor: beția și desfrânarea. Acestea strică multe familii și ucid nenumărate suflete omenești. Însă, dacă se căiesc de aceste păcate, dacă le mărturisesc la preoți și le părăsesc, se vindecă prin canon.

41. Ce fapte bune trebuie să aibă starețul și duhovnicii unei mănăstiri, pentru a fi vrednici păstori de suflete ?

- Atât starețul, cât și duhovnicii să se facă ei pildă tuturor, prin dragoste și smerenie. Numai așa se pot mântui și ei și pe alții.

42. Ce canon dați pentru avort și ucidere de copii ?

- Păcatul avortului și al uciderii în general se pedepsește cu părere de rău în toată viața, părăsirea păcatului, canon de metanii în fiecare zi, post până seara miercurea și vinerea, naștere și botezare de copii în locul celor avortați și oprire de Sfintele Taine de la șapte ani în sus. Femeile, însă, se pot împărtăși mai înainte de nașterea pruncului.

43. Ce să facă tinerii pentru a se izbăvi de păcatul desfrânării ?

- Tinerii să păzească înfrânarea și cumpătarea, posturile și sărbătorile, mărturisirea păcatelor și canonul și să asculte de părinți și de preoți.

44. Din ce cauze a decăzut atât de mult viața duhovnicească în rândul credincioșilor noștri ?

- "Peștele de la cap se strică"! spun bătrânii. Cea mai mare vina o poartă păstoria de suflete. Dacă am fi noi mai buni s-ar schimba și creștinii.

45. Cum se poate înnoi astăzi viața duhovnicească în mănăstiri și schituri ?

- Prin revenirea la vechile noastre rânduieli călugărești, adică prin mai multă rugăciune și citire a Sfinților Părinți, prin participarea întregii obști la pravila bisericii, mai ales, la slujba utreniei și Sfânta Liturghie și prin trăirea în armonie, în dragoste și smerenie. Unde sunt acestea, acolo viața duhovnicească este la înălțime și se pot forma frați și călugări buni. Iar unde stăpânește materia, lenevirea la rugăciune, neascultarea și traiul bun, acolo slujbele la biserică se fac de mântuială și nu se pot crește călugări sporiți

46. Din ce cauză a slăbit râvna pentru rugăciune și pentru orice faptă bună, atât în mănăstiri, cât și între mireni ?

- Pentru că a slăbit credința în toată lumea. Astăzi, fiecare creștin și călugăr mărturisește că nu se mai poate ruga în prezent, cum se ruga în trecut. Numai cu mare silă și osteneală, unii călugări buni și creștini își mențin rugăciunea curată de zi și de noapte. Ceilalți sunt mereu învăluți de griji, de oameni și de neputințe; iar când ne rugăm, mintea ne este plină de gânduri și răspândire. Având în vedere cele trei atacuri prin care a trecut Mântuitorul pe muntele ispitirii, când L-a ispitit satana, întâi cu lacomia, al doilea cu mândria și al treilea cu necredința, biruirea oricărui atac este ca "Domnului Dumnezeu să ne închinăm și numai Lui să-i slujim". Astăzi este mare ceartă între cele două surori ale lui Lazar, Marta și Maria, care "și-a ales partea cea bună". În mănăstiri, ca peste tot Marta asuprește pe Maria și n-o lasă să se roage mai mult iar Maria plânge nemângâiată. Dacă vom pune întâi biserica, lauda lui Dumnezeu, adică pe Maria și apoi ascultarea, lucrul mâinilor, adică pe Marta, atunci toate mănăstirile și bisericile noastre ar înflori și diavolul ar fi izgonit dintre oameni. Iar sporirea duhovnicească a fiecăruia începe de la aceste cuvinte: "Doamne dă să-mi văd păcatele mele și să nu osândesc pe fratele meu..."

47. Din ce cauză se înmulțesc așa de tare sectele în satele și orașele noastre ?

- Sectele se înmulțesc mai întâi din cauza preoților care nu au grija pentru turma lui Hristos. Unde preoții își fac datoria de păstori și trăiesc precum învață pe oameni, acolo nu pătrund sectele. Mai mult decât cunoașterea Sfintei Scripturi și decât teologia și predica este viața preotului. Aceasta este, și trebuie să fie cea mai puternică predică a preotului de la țară și oraș.

48. Cum pot ajuta călugării și mănăstirile noastre la combaterea sectelor și a patimilor în rândul credincioșilor ?

- Pot ajuta prin aceste două: prin lucrare și rugăciune. Cu cât se va duce o viața mai înaltă prin mănăstiri, în rugăciune, în post, în smerenie și iubire față de credincioși, cu atât se va întări credința și viața duhovnicească în rândul mirenilor. Să nu uităm cum se nevoiau părinții noștri prin mănăstiri și să le urmăm.

49. Care este cel mai mare rol al mănăstirilor și al călugărilor dintotdeauna?

- Să se roage neîncetat pentru ei și pentru toată lumea. Să laude permanent pe Dumnezeu, să învețe și să mângâie pe credincioși. În mănăstiri, Marta trebuie să asculte de

Maria, iar nu invers și să trăiască în armonie una cu alta. De vom face așa "nimeni nu va strica cetatea noastră!" .

50. Cum trebuie să trăiască călugării pentru a-și mântui sufletele lor ?

- Să trăiască în dragoste, că spune Mântuitorul: "Prin aceasta vor cunoaște oamenii că sunteți ucenicii Mei, de veți avea dragoste între voi" (Ioan 13, 35). Apoi, fiecare să-și facă datoria în direcția lui, adică unde este rânduit, cu bucurie și fără de cărtire. Să învățăm și pe alții, dar să ne aducem aminte de cuvântul Domnului, care zice: "Cel ce va face și va învăța, acela mare se va chema întru împărăția cerurilor" (Matei 5, 19). Să ne aducem aminte și de cuvântul proorocului David, care zice: "Sluiți Domnului cu frică și vă bucurați Lui cu cutremur" (Ps. 2, 9). Și, în sfârșit, orice facem să fie spre lauda lui Dumnezeu și să fie făcut cu smerenie, precum ne învață Hristos: "când veți împlini toate acestea, să ziceți că slugi netrebnice suntem, că ce am fost datori să facem, aceea am făcut" (Luca 17, 10). Atât călugării, cât și mireni, dacă au pace între ei, adică pacea Domnului, a conștiinței și dacă au dragoste, se pot mântui.

51. Ce cărți sfinte mai de folos recomandați pentru călugări și mireni ?

- Eu m-am folosit cel mai mult de Viețile Sfinților, de pilda vieții lor. Dar de mare folos sunt și învățăturile Sfinților Părinți și mai ales Sfânta Scriptură. Toate sunt de folos la timpul lor.

52. Ce rugăciuni recomandați pentru călugări și mireni ?

- Toate cărțile de rugăciuni sunt de folos, numai să le citim cu evlavie și credință căci ne înalță la Dumnezeu. Prin rugăciunea "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă" , stăm de vorba cu El. De mare putere și folos este citirea psaltirii și mai ales participarea la slujbele bisericii. Acele rugăciuni care ne hranesc mai mult și ne atrag sufletul să le facem, numai să nu ne lenevim, că mare război dă diavolul ca să nu ne rugăm. Rugăciunea cu simțire și lacrimi ne uneste cu Hristos, dulcele nostru Mântuitor.

53. Cum putem ajuta noi, călugării, la mântuirea credincioșilor și a oamenilor în general ?

- Ajutăm prin rugăciune, prin cuvânt și exemplul personal. Scopul pentru care faci o faptă bună, pentru care te rogi, acela contează la Dumnezeu pentru mântuirea noastră și a celor din jurul nostru. Eu, odată, stăteam pe cerdacul chiliei mele de la Cozancea. În fața noastră, se ridica un deal peste care trecea un drum de câmp. Într-o zi treceau pe drum mai multe care încărcate, între care era și un om sărac, cu un car încărcat, cu doi boșori. La un dâmb nu puteau boșorii să ridice, iar omul îi batea și îi îndemna. Săracii boșori au căzut în genunchi, iar eu fiind pe cerdac m-am așezat în genunchi și cât puteam împingeam de cerdac și ziceam: "Hai, mai boșori, sculați-vă! Hai cu "Doamne ajută! ". Așa strigând, numai ce văd că juncanii se scoală și pleacă, iar eu bucuros, am zis: "Slavă, Ție, Doamne ! " Cam așa ar trebui să ajutăm la mântuirea altora, împingând la povara lor și rugându-ne pentru ei.

54. Ce fel de milostenie se cade să facă călugării ?

- Călugării care au cu ce ajuta, să facă milostenie cu cei ce au nevoie de ajutor. Eu cred că mai mare plată au cei ce ajută pe străini și chiar pe vrăjmașii lor. Însă, cea mai mare milostenie a călugărilor este să fie săraci de orice materie și să se roage pentru toți. Că zice psalmistul: "Bogăția de ar curge, nu vă lipiți inima de ea. "Cei ce au, să fie ca și cum nu ar avea nimic; iar cei ce nu au nimic, ca și cum ar avea de toate. Mântuitorul ne învață: "Faceți-vă prieteni din Mamona nedreptății". Adică, de am câștigat ceva din cele ce nu sunt ale noastre să le dăm la săraci, în numele Domnului. Mare putere are milostenia. Dar pentru călugări, mai mare este sărăcia și rugăciunea curată!

55. Cum putem să împăcăm pe cei ce sunt certați ?

- Întâi să ne rugăm pentru ei. Apoi să-i îndemnăm să se spovedească la duhovnic și să-i sfătuim cu cuvinte din Sfânta Evanghelie să se împace, după cuvântul Domnului: Fericiți făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema" (Matei 5, 9). Pe cât putem, să ne străduim să facem pace, că suntem fii ai lui Dumnezeu și purtăm în noi pacea Duhului Sfânt. Cei ce nu se împacă unii cu alții, nu se pot împărtăși.

56. Câțiva fii duhovnicești i-au cerut Părintelui Paisie cuvânt de folos, iar el le-a răspuns:

- Nu vă doresc aici pe pământ, nici slavă, nici altceva din cele trecătoare, că toate acestea ne duc la pierzare. Dar, făcând voia Domnului, veți avea și aici folos îndestulat, și dincolo de mormânt veți avea fericirea cea veșnică.

57. Altor fii duhovnicești care au ajuns până la chilia lui, la Schitul Sihla, le-a zis:

- Sa nu uitați de moarte. Toți aceia care au umblat după slava omenească și s-au amăgit de grijile acestei lumi, la sfârșit au regretat amamic, dar poate prea târziu.

58. Doi călugări tineri din Mănăstirea Sihăstria i-au cerut bătrânului un sfat duhovnicesc, iar el le-a spus :

- Să aveți frica lui Dumnezeu și să puneți zilnic început bun. Cei care ați schiopătat, îndreptați-vă; iar care nu ați schiopătat, stăpâniți-vă cu darul Domnului, să nu cădeți. Că nu-i așa de ușor a trăi, dar este tare greu a muri. Toți cei care mor uită de viața aceasta și în ceasul morții văd înaintea ochilor numai cele ce le-au făcut, bune sau rele. Odată m-am întâmplat lângă patul unui om nepregătit, care se chinuia să moară, și striga la mine deznădăjduit: "Nu mă lăsa, Părinte Paisie, nu mă lăsa!" Căuta să fugă și striga: "Nu mă lăsa, Părinte Paisie!" și a murit. Dumnezeu să-l ierte! Altul, care era de mult bolnav, a murit așa frumos! S-a spovedit, s-a împărtășit și a cerut să-l fac călugăr. Joi l-am călugărit în patul lui de suferință și sâmbătă a plecat la Domnul. Dar, înainte de ceasul morții m-a trimis să chem duhovnicul ca să-i citească rugăciunile de darea sufletului. Apoi a zis: "Aprindeți lumânarea! Degrabă, lumânarea!" îi aprind lumânarea și voiam să i-o țin eu. Iar el mi-a zis: "Lasă, Părinte Paisie, c-o țin eu!" A ținut-o în mâinile lui câteva minute. S-a uitat la stânga și s-a înfricoșat. Apoi s-a uitat la dreapta și s-a bucurat puțin. La urmă îmi zice: "Părinte, stinge lumânarea că mai am oleacă!" A venit duhovnicul și i-a citit molitfa de darea sufletului. Era în zori de ziua. S-au adunat mai mulți în jurul monahului Ghervasie, că așa îl chema. Am aprins din nou lumânarea, și-a cerut de la toți iertare, a răsuflet adânc și și-a dat duhul cu pace. Iată călugăr pregătit pentru moarte numai în trei zile. Dumnezeu să-l odihnească cu sfinții pe Părintele Ghervasie. Mi-a fost ucenic.

59. Ce să fac, că mă biruiesc de mânie ? L-a întrebat un ucenic.

- Mânia nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu, spune Sfânta Scriptură. Când te mânie, nu ești stăpânit de duhul lui Dumnezeu, ci ești robit de duhul răzbunării, al mândriei și al slavei deșarte, care te îndeamnă să nu te pocăiești, să nu ierți, să nu te smerești. Să fugim de mânie și de răzbunare și să urmăm Domnului nostru Iisus Hristos, care ne învață, zicând: "... învățați-vă de la Mine că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre" (Matei 11, 29). Să ne rugăm mai mult, Părinte!

60. Ce este smerenia, Părinte Paisie ? - l-au întrebat odata câțiva ucenici.

- Smerenia este cugetul inimii noastre care ne încredințează că suntem mai păcătoși decât toți oamenii și nevrednici de mila lui Dumnezeu. Când ne defăimăm pe noi înșine nu înseamnă că avem smerenie. Ci, atunci când altul ne ocărăște și ne defaimă, încă în public, iar noi răbdăm și zicem: "Dumnezeu i-a poruncit fratelui să mă ocărăască pentru păcatele mele", aceasta este smerenia cea adevărată. Deci, să primim toate ca din mâna și cu voia lui Dumnezeu. Când te ocărăște cineva, Dumnezeu îi poruncește să te ocărăască. Când îți ia cineva vreun lucru, Dumnezeu îi poruncește să-l ia, ca să te facă călugăr. Când te mută de ici colo mai marele tău, Dumnezeu îți schimbă locul, ca să-ți schimbi și năravul și obiceiul. Asta ar fi smerenia cea adevărată. Iar mândria, dimpotrivă, este atunci când te încrezi în tine, în mintea și puterile tale; când socotești că ești mai priceput decât altul, mai bun decât altul, mai frumos decât altul, mai sporit în fapte bune și mai plăcut lui Dumnezeu decât altul. Atunci ești stăpânit de păcatul cel urât al mândriei, de care să ne ferească pe toți Dumnezeu, Cel ce S-a smerit pentru mântuirea noastră. Să ne smerim, fraților, că cel mândru nu se poate mântui. Să plângem păcatele noastre aici ca să ne bucurăm dincolo în veci, că după plecarea noastră din trup, toți ne vor uita. Să nu ne punem nădejdea în oameni, ci numai în Domnul. Că omul se schimbă. Azi îți dă și mâine îți cere; azi te laudă și mâine te ocărăște. Ci, să ne punem

nădejdea în mila lui Dumnezeu și nu vom greși niciodată. Să vă ajute Dumnezeu cu harul Lui să vă folosiți de restul vieții, sporind în fapte bune, și mai întâi în smerenie și dragoste, ca să vă mântuiți sufletele voastre și să folosiți și pe alții, îndemnându-i spre Hristos.

61. Într-o zi aceiași ucenici i-au cerut cuvânt de folos, iar bătrânul le-a răspuns:

- Dacă am avea noi credința că Dumnezeu este permanent cu noi și în noi, nu ne-am mai teme nici de moarte, nici de foamete, nici de boală, căci am fi încredințați că suntem în brațele lui Dumnezeu, precum copiii în brațele mamelor lor. Noi însă n-am ajuns la măsura aceasta, că ne încredem în bani și în plăceri mai mult decât în Dumnezeu!

62. Cum aș putea să am permanent cugetarea morții și a judecății de apoi? l-a întrebat un fiu duhovnicesc.

- Vai de acel om care va cădea în mâinile Dumnezeului celui viu! a răspuns bătrânul suspinând. De la o închisoare te mai scoate avocatul. Dar când se va umple cupa mâniei lui Dumnezeu, unde ne vom ascunde de la fața Lui ? Să ne aducem mereu aminte de păcatele noastre și de ceasul judecății viitoare și în veac nu vom mai greși.

63. Părinte Paisie, dați-mi un cuvânt de folos, - i-a spus un credincios. Iar bătrânul i-a răspuns:

- Așa am întrebat și eu pe cineva și mi-a răspuns: Să nu faci tot ce poți; să nu crezi tot ce auzi, și să nu spui tot ce știi!

64. Altădată, același ucenic i-a cerut cuvânt de mântuire, iar Părintele Paisie i-a răspuns:

- Să cerem de la Dumnezeu, prin rugăciune, frica de Dumnezeu și cugetare la moarte; că frica de Dumnezeu e începutul înțelepciunii, iar frica de moarte și de judecată păzesc de păcate și ne îndeamnă la pocăință. Acesta este, cred eu, cel mai bun sfat pentru mireni. Din frica de Dumnezeu nasc și cresc în noi credința, nădejdea și dragostea; iar din temerea de moarte se nasc lacrimile și căința pentru păcate.

65. Cum să mă port cu aproapele meu, ca să împlinesc porunca dragostei? l-a întrebat un călugăr.

- Să socotești pe aproapele tău mai bun decât tine, să-i ceri sfat, în loc să-i dai tu, iar lipsurile lui să i le completeze dragostea ta. Fă aceasta și te mântuiești.

66. Odată, l-a întrebat un călugăr din Mănăstirea Sihăstria - Părinte Paisie, mă învăluiesc ispitele și parcă nu mai am răbdare!

- Ascultă, Părinte, a răspuns bătrânul. Să dăm slavă lui Dumnezeu că ne încercăm cu ispite, cu boli și tot felul de necazuri, aici pe pământ, iar nu dincolo. Că dacă trăim necăliți prin ispite, nu putem să ne mântuim. Precum este focul pentru aur, așa sunt ispitele vieții pentru noi. Ne întăresc, ne călesc, ne dau mai multă credință, ne smeresc și ne învață să ne rugăm și să cerem sfat. Cine este bun, mai bun să se facă și cine a biruit ispită, să se roage pentru cel care este în ispită. Ispitele le biruim prin rugăciune, prin post, prin spovedanie și îndelungă răbdare. După furtună vine și senin, cu darul lui Hristos. Să ne rugăm, Părinte. Iar dacă părinții noștri duhovnicești ne mustră pentru îndreptarea noastră, să nu ne supărăm, că drumul mântuirii este presărat cu ispite. Acum, însă am pățit și noi cum a pățit Elie preotul din Legea Veche, cu feciorii lui. Elie și-a cruțat feciorii și nu i-a mustrat la vreme, când greșeau înaintea Domnului, de aceia au murit cu toții și s-au osândit. Să ne ferească Dumnezeu să avem soarta lui!

67. Într-o zi, admirând bătrânul frumusețile munților și codrilor singuratici de la Sihla, a zis către ucenicii săi, suspinând din inima :

- Tare mă tem să nu rămânem numai cu raiul acesta de aici și să-l pierdem pe celalalt, din pricina lenevirii noastre!

68. În altă zi slujea bătrânul vecernia din Postul Mare în biserica Schitului Sihla și se citea la strană paremia din cartea proorocului Isaia despre judecată de apoi. Iar Părintele Paisie stătea în genunchi înaintea Sfântului Altar și, auzind cele ce se citeau a oftat adânc și a zis în sine: - Vai ! Vai ! Vai ! Ce înfricoșată va fi judecată lui Dumnezeu cea de pe urma! și a început a plânge...

69. Stând bătrânul într-o zi de vorbă cu ucenicii săi, i-au cerut cuvânt de folos sufletesc, iar el le-a răspuns :

- Iată ce, părinților. Fiecare își pregătește mâncarea după gustul și placul său. Dacă i se pare prea dulce, o mai acrește, dacă i se pare nesărată, îi mai pune puțină sare și verdețuri și o face cum îi place; și dacă îi place lui, place la toți. Eu așa cred. Tot așa se întâmplă și cu viața duhovnicească a fiecăruia. Fiecare dintre noi își pregătește mântuirea cum crede el, cum voiește cum poate, după râvna și harul pe care i le-a dat Dumnezeu. Spun bătrânii că foamea este cel mai bun bucătar, iar sărăcia cel mai bun gospodar. Tot așa și cu mântuirea sufletului nostru. Râvna, rugăciunea și smerenia ajută cel mai mult pe calea mântuirii.

70. Într-o seara, stând de vorba cu câțiva credincioși le-a spus această frumoasă istorioară din Prolog:

- Ascultați! Era un pustnic și cugeta întru sine, cu cine să fie el asemenea? Cu Sfântul Antonie? Cu Avva Macarie? Iată, aude un glas de sus: "Ce cugeți așa, Părinte? Că nu ai ajuns nici măsura lui Zaharia Ciubotarul din cetatea Constantinopolului". Și nu l-a răbdat inima pe sihastru până nu s-a dus la el. "Aici locuiește Zaharia Ciubotarul? M-a trimis Dumnezeu la tine. Dar, nici în casa nu intru, nici pe pat nu stau, nici mâncare nu gust până nu-mi spui viața ta!". "Ce viața am eu, Părinte, ca să fiu plăcut lui Dumnezeu? Eu sunt mirean și aceasta este femeia mea. Doar atât că, ce câștig din lucrul mâinilor, împart în trei. O parte o dau la săraci, o parte la biserici și mănăstiri, iar a treia parte cheltuim pentru casa" ... "Te jur pe Hristos să-mi spui ce faptă bună faci!" a zis pustnicul. Dacă a văzut omul ca nu poate tăinui, a zis: "Aceasta este femeia mea de 15 ani, dar cu ea într-un pat niciodată nu m-am culcat!" .Și s-a întors sihastrul folosit la chilia lui, dând slava lui Dumnezeu. Am spus aceasta istorioară ca să nu ne mândrim. Că are Dumnezeu destui drepti și aleși prin sate și orașe, care au familie și greutăți, dar ne întrec pe noi prin răbdare, post, rugăciune, milostenie și viață curată.

71. În alta zi le-a adăugat și această istorioară din Pateric:

- A venit odată un pustnic din munte în cetate, s-a suit pe o piatră înaltă și a început a plânge și a striga: "Oameni buni, nu mă lăsați! Ajutați-mă! Ajutați-mă!" . "Ce s-a întâmplat, Părinte?" l-au întrebat oamenii. "Eu în viața mea am avut trei datornici. În tinerețe mai mult doi mi-au cerut datoria și m-au luptat. Aceștia sunt desfrânarea și mândria. De acești doi am scăpat eu cum am scăpat, dar de al treilea datornic nu pot scăpa până la moarte. Și acesta este foamea, flămânzea. Ajutați-mă să scap de acest datornic neîmblânzit!" . Atunci oamenii i-au dat un galben, s-a dus pustnicul la brutarie, a cumpărat o pâine și a fugit din nou la pustie, ne mai așteptând să ia restul. Așa am pățit și eu. Nu pot scăpa de al treilea datornic, adică de foame, oricât mă ostenesc să mă înfrânez.

72. Părinte Paisie, spuneți-ne un cuvânt despre rai; i-au spus odată ucenicii. Iar el le-a răspuns:

- Să nu iscodim cu mintea unde este raiul și unde este iadul, că nici Sfinții Părinți nu ne dau voie la aceasta. Mântuitorul atât numai ne-a spus: "Mă duc să vă gătesc loc, ca unde voi fi Eu și voi să fiți" (Ioan 14, 3). Așa ne învață Domnul și nu ne trebuie mai mult. Noi să zicem mereu rugăciunea Sfântului Ioan Gura de Aur: "Doamne, nu mă lipsi pe mine de binele Tău cel ceresc; Doamne, izbăvește-mă de muncile cele de veci, Amin!" .

73. Mergând odată câțiva credincioși la chilia bătrânului, pe când se nevoia în munte la Piciorul Crucii, i-au cerut cuvânt de folos duhovnicesc. Iar Părintele, arătând pajistea plină de flori și mireasmă, le-a spus: - Să vă faceți niște albinuțe harnice care adună nectar și miere din florile cele mai curate și binemirosoare, iar nu niște gărgăuni și bondari care adună hrană din bălegar și din toate buruienile. Râvniți la faptele bune cele mai de preț și mai ușor de dobândit, precum dragostea, rugăciunea, mila și smerenia. Din acestea să va hrăniți și am nădejde că cu acestea vom vedea pe Hristos, Mântuitorul lumii.

74. La urmă a adăugat bătrânul și aceste cuvinte:

- Cel mai bine este ca să fie omul oală de lut, care este bun pentru toate și se folosește de toți în fiecare zi. Și pentru mâncare, și pentru apă, și pentru orice lucru. Pe când oala, vasul de aur se pune pe polițe, se încuie în dulapuri, este râvnit de hoți și se folosește numai la

zile mari sau odată pe an. Oala de lut este vasul trebuințelor zilnice, căci toți o caută și se folosesc de ea. Așa și omul smerit, care nu caută cinste și dregătorie. El rămâne nebăgat în seama între cei de jos, dar pe toți îi folosește, îi îndeamnă, îi ajută, îi odihnește și toți îl caută și se bucură de el. Mare dar este smerenia pentru călugări și creștini!

75. Părinte Paisie, ce este conștiința ? I-a întrebat un călugăr. Iar bătrânul a răspuns:

- Conștiința este îngerul lui Dumnezeu care pizește pe om. Când ea te muștră, înseamnă că Dumnezeu te ceartă și trebuie să te bucuri că nu te lasă uitării. Trebuie să avem pururea înaintea noastră păcatele noastre, ca să ne palmuiască conștiința prin muștrare, să dobândim lacrimi la rugăciune și să nu mai greșim. Și lui Pavel i-a dat Dumnezeu un înger rău ca să-l lovească peste obraz pentru a nu se înălța cu mintea. Conștiința pomenește păcatele noastre și, pomeneindu-le, ne smerește. Hristos a venit pentru mântuirea păcătoșilor. Deci, să avem nădejde și curaj, să nu mai greșim, să facem milostenie, să ne rugăm după putere și ne mântuim cu darul lui Dumnezeu.

76. Un creștin întristat i-a cerut bătrânului cuvânt de mângâiere, iar el i-a spus:

- Ascultă, frate, fără ispite și necazuri nu ne putem mântui. Dar să nu ne tulburăm, nici să slăbim în credința, că acum diavolul dă mai greu război asupra oamenilor ca altădată, că vede că are timp puțin. Să ne rugăm, să răbdăm și să ne aducem aminte de cuvintele Domnului care ne-a făgăduit că va rămâne cu noi "până la sfârșitul veacurilor". Nici să ne deznădăduim de viața în vremea necazurilor, că Dumnezeu nu ne lasă părăsiți. Că precum în vremea Sfântului prooroc Ilie Tezviteanul, Dumnezeu mai avea "încă 7000 de bărbați aleși care nu și-au plecat genunchiul lui Baal", tot așa și în zilele noastre are Domnul încă destui bărbați și creștini aleși, care sunt tari în credință și nu și-au plecat sufletul în robia patimilor. Are Dumnezeu dreptii Lui prin sate și orașe, care Îl slăvesc ziua și noaptea, care trăiesc în feciorie și înfrânare și fac mila cu săracul și cu văduva. Dar numele și numărul lor îl știe numai singur Dumnezeu.

77. O femeie care nu voia să aibe copii mulți i-a cerut bătrânului sfat, ce anume să facă. Iar el i-a răspuns:

- Dacă fugi de copii, fugi de mântuire. Nici să nu rămâi la un singur copil, ca să nu-l pierzi și pe acela. Mai sănătoși sunt copiii mulți în casă. Iar unde este numai unul sau doi, de obicei și aceia sunt răi sau bolnăvicioși. Aici se împlinește cuvântul Sfântului Pavel care zice: "Cine seamănă cu binecuvântare, cu binecuvântare va și secera, iar cine seamănă cu zgârcenie, cu zgârcenie va și secera" (2 Cor. 9, 6). A venit la mine nu de mult o femeie bătrână din Grumăzești Neamț, la spovedanie, și am întrebat-o: "Soră, câți copii ai?". "Părinte, optsprezece copii am avut! Opt i-a luat Dumnezeu, au murit de mici, și zece sunt primii gospodari în sat!". A venit și o altă femeie, de departe, și am întrebat-o: "Câți copii ai creștină?" "Nici unul, Părinte". "Dar, câte avorturi ai?" "Patruzeci de avorturi!" "Du-te, femeie, la un episcop și te mărturisește și te pocăiește cât mai ai vreme, că este înfricoșată judecată lui Dumnezeu!". După lepădarea de credința, cel mai mare păcat care se face în lume este uciderea de prunci. Aceste două păcate atrag grabnica mânie și pedeapsa a lui Dumnezeu peste oameni.

78. Un frate începător l-a întrebat pe bătrânul:

- Părinte Paisie, nu mai pot face ascultarea ce mi s-a dat. Ce să fac?

- Dacă poți și nu vrei este păcat, - a răspuns bătrânul. Iar dacă nu poți, că este prea grea sau ești bolnav, nu este păcat. Numai să-i spui starețului și el îți va rândui altă ascultare, cum îl va lumina Dumnezeu. În mănăstire nimic să nu faci fără binecuvântare. Că dacă petrecem sub ascultare și tăierea vocii, ne mântuim cu siguranță.

79. Un călugăr a venit la Părintele Paisie și i-a zis:

- Părinte, fac cerere și mă duc la Sfântul Munte, că aici mă tem că nu mă mântuiesc! Iar bătrânul i-a răspuns: - și eu m-aș duce, dar când m-or trimite sau m-or da afară de aici. Așa, știu eu ce cer? dacă vrem să ne mântuim să nu ne face niciodată voia noastră, nici să credem minții noastre.

- Părinte, am auzit că vor duce o parte de călugări la alte mănăstiri. - Foarte bine! Dar acolo nu este Dumnezeu? Auzind aceste cuvinte s-a folosit călugărul și s-a întors liniștit la chilia lui.

80. Câțiva călugări tineri i-au cerut Părintelui Paisie cuvânt de folos, iar el le-a spus:

- De trei lucruri trebuie să se păzească mai mult călugărul: de beție, de iubirea de argint și de vorbirea cu femei.

81. Un alt călugăr l-a întrebat: Părinte Paisie, dați-mi un cuvânt de folos.

Lasă-te întotdeauna în voia lui Dumnezeu și vei avea pace în sufletul sfinției tale. Fă ce ți se poruncește, nu lucra nimic fără binecuvântare, când nu știi întreabă, iar când nu ai pe cine întreba, roaga-te și Dumnezeu îți va arăta calea cea bună.

- Dar când sunt lăsat să aleg singur și nu știu care este voia lui Dumnezeu, ce să fac?

- Roaga-te stăruitor cu post și metanii, măcar trei zile și ascultă de glasul conștiinței. Cum te îndeamnă ea mai mult, aceea este și voia lui Dumnezeu.

82. Odată l-au întrebat câțiva frați:

- Părinte Paisie, oare de ce nu mai avem dragoste de rugăciune și nu alergăm la biserică cu aceeași râvnă și evlavie ca la început, când am venit la mănăstire? - Noi suntem de vină, pentru că slujim mai mult grijilor pământești, decât lui Dumnezeu. Am citit la Sfântul Isaac Sirul aceste cuvinte despre rugăciune: "Semn al răcirii duhovnicești este urârea rugăciunii". Și în alt loc: "Dacă călugărul face altceva în vremea rugăciunii, acela este batjocorit de diavolul". Așadar, dacă părăsim pravila bisericii și Dumnezeu ne părăsește pe noi. Dacă înlocuim rugăciunea rânduită la biserică și la chilii cu grija celor trecătoare, suntem batjocoriți de diavoli, că misiunea călugărilor este una singură: să-l laude neîncetat pe Dumnezeu și să se roage pentru lume și pentru iertarea păcatelor lor. Numai porunca ascultării de la cel mai mare și slujirea bolnavilor în vremea rugăciunii ne scutește de a merge la biserică. Dar și atunci suntem datori să ne rugăm cu rugăciunea minții. Răcirea dragostei și împușinarea râvnei pentru cele sfinte, și mai ales pentru biserică, este semnul pustiirii noastre.

83. Unui ieromonah tânăr îi dădea bătrânul aceste povețe:

- Să nu primești femei în chilie ca să le dai sfaturi, că este mare primejdie, mai ales pentru călugărul tânăr. Dacă cer sfat de folos, vorbește-le în biserică, iar nu în chilie și dacă te caută, nu te bucura, ci teme-te ca este primejdie. Că din vorbirea cu femei vine și căderea!

84. Doi frați începători i-au cerut bătrânului cuvânt de mângâiere și folos sufletesc. Iar bătrânul, suspinând, le-a zis :

- Am citit la Sfântul Teodor Studitul acest cuvânt: "Sfinte sunt coapsele acelea care au sămânța în Sion! Binecuvântați și sfinți sunt părinții voștri care v-au născut și v-au dăruit lui Dumnezeu! Trăiți cu bucurie și multă dragoste în casa lui Dumnezeu. Mănăstirea este Ierusalim și Sion duhovnicesc. De nevoința noastră de aici, depinde dobândirea Ierusalimului ceresc. Să fiți fericiți că sunteți aruncați în brațele Domnului și locuiți în curțile casei Dumnezeului nostru. Câți n-ar dori să fie aici cu voi, să cânte împreună cu voi, să se roage și să se bucure împreună cu voi în acest cin îngeresc, dar n-au fost chemați și aleși de Dumnezeu. Deci, bucurați-vă și așteptați mila Lui.

85. Un duhovnic i-a cerut bătrânului sfat, iar el i-a zis:

- Cel mai greu pentru preot este Sfânta Liturghie și Spovedania. Unii s-au smintit și chiar au căzut de la spovedanie. Preotul de aceea se cheama duhovnic, pentru că el este lumină pentru ceilalți și poartă în el darul Duhului Sfânt. Și dacă are în el Duhul Sfânt, el nu se smintește de neputințele oamenilor că este Harul asupra lui și poate să lecuiască sufletele oamenilor. Iar dacă este pățimaș, Duhul Sfânt nu lucrează în el și ușor se smintește când aude păcatele oamenilor. Un astfel de preot nu trebuie să spovedească lumea. Duhovnicia se dă, după Canoane numai celor mai vârstnici și cercați. Duhovnicul trebuie să fie lumină pentru toți, părinte pentru toți, sfetnic bun și povățuitor iscusit de suflete. Să fie păstor adevărat, iar nu năimit, care slujește cele sfinte pentru bani și câștig pământesc. El trebuie să fie ca o lumânare în sfeșnic, ca să lumineze tuturor, iar nu sub pat. Duhovnicul, chiar dacă se smintește uneori de păcatele oamenilor la spovedanie, în nici un caz el nu trebuie să

sminteasca pe credincioși, că atunci a pierdut toată osteneala. Ori de câte ori spovedim, suntem datori mai întâi să ne rugăm, apoi să fim blânzi și cu dreaptă socoteală și cu darul lui Dumnezeu putem dobândi pe mulți.

86. Un frate de mânăstire a cerut cuvânt de folos de la Părintele Paisie, iar Sfintia să i-a spus:

- Cel mai bun sfat care ți-l dau este să ai răbdare în mânăstire la toate. Că dacă sfinții răbdau chinuri de moarte de la păgâni pentru dragostea lui Hristos, cum noi să nu răbdăm un cuvânt de muștrare de la creștini și de la părinții nostri care au pe Dumnezeu și vor să ne mântuiască?

87. Un alt frate l-a întrebat pe bătrânul:

- Părinte, ce să fac în vreme de ispită ca să nu mă biruiască ?

- Frate, una să faci; să te rogi și să rabzi până vine slobozirea. Ai văzut, când vine ploaia cu fulgere, cu tunete și furtună, fugi în casă la adăpost; iar după ce trece furtuna ieși din nou afară. Așa și în mânăstire. Când vin ispitele și te impresoară, fugi la rugăciune în biserică, fă un paraclis la Maica Domnului, închină-te la sfânta cruce, citește o catisma sau două din Psaltire; iar după ce trece ispita și se face liniște în suflet, ieși din nou la ascultare și multumește lui Dumnezeu că te-a acoperit în vremea necazului.

88. Unui frate care voia să plece în altă mânăstire i-a dat acest sfat:

- Este păcat să te duci de voia ta în altă mânăstire, că nu ai răspuns înaintea lui Dumnezeu. Că dacă pleci nealungat din mânăstire sau din țară, îți faci voia ta și nu împlinești cuvântul lui Hristos care zice: "De vă vor alunga din cetatea aceea duceți-vă în altă cetate ..."

89. O femeie bolnavă s-a mărturisit la bătrânul și a cerut canon, iar el i-a răspuns:

Canonul bolnavului este patul, patul suferinței. Să rabzi boala cu mulțumire și te mântuiești. Cât mai poți, zi "Tatăl nostru", rugăciunea "Doamne Iisuse", "Sfinte Dumnezeule", Crezul, "Doamne ajuta" și dacă nu cârtești în boală și te spovedești regulat, dobândești viața vesnică înaintea multora.

90. Unii bătrâni l-au întrebat pe Părintele Paisie: Care este cel mai greu păcat în lume, astăzi?

- Cel mai greu păcat care stăpânește în lume astăzi este necredința în Dumnezeu, că de aici se nasc toate păcatele pe pământ. Că dacă omul nu crede și nu se teme de Dumnezeu, nu mai are nici un sprijin, nici o nădejde, nici o bucurie, nici un scop pe pământ și cade în toate relele și în prăpastia deznădejzii, de care să ne izbăvească Hristos și Maica Domnului.

91. Odată au venit câțiva preoți duhovnici la Părintele Paisie și l-au întrebat despre taina Sfintei Spovedanii. Iar bătrânul suspinând, le-a zis:

- Ei părinților, duhovnicia este tare grea, mai ales în zilele noastre! Păcate multe, credința puțină, rugăciune din fuga, vremuri de pe urmă... Numai mila lui Dumnezeu ne poate mântui!

92. Și iarăși l-au întrebat:

- Este bine să primim la spovedanie pe cei pătimiși, care nu se pot lăsa de păcate? - Suntem datori a primi la mărturisire pe orice păcatoși; încă cu toată dragostea. Căci chiar de nu fac canonul, măcar știu cât de mare este păcatul și ce osândă îi așteaptă de nu se vor pocăi. Astfel, poate se îndreaptă și ei și părăsesc cele rele în viitor.

93. Apoi iarăși l-au întrebat pe bătrânul:

- Predica în biserică, rugăciunea pentru toți, sfătuirea mirenilor, milostenia și celelalte fapte prin care căutăm să folosim pe credincioși, ne ajută la mântuire?

- Dacă pentru un pahar de apă dat în numele Domnului nu ne vom pierde plata, cu cât mai mult pentru rugăciune, sfătuire și milostenie făcută cu credință și dragoste. Numai să nu ne biruim de iubirea de argint și de slava deșartă, că mândria și lăcomia ne jefuiesc toată plata ostenețelor noastre și ne aduc încă și osândă. Să învățăm din pilda fariseului. Gândul și părerea că el este mai bun decât vameșul, acelea l-au osândit înaintea lui Dumnezeu.

94. Cum pot scăpa de părerea de sine și gândurile cele necurate? l-a întrebat un fiu duhovnicesc.

Părintele Paisie Duhovnicul

- Prin aducerea aminte de ceasul morții. Să nu uităm ce am fost înainte de a fi, ce după naștere, ce suntem astăzi și ce vom fi mâine și să le atribuim toate lui Dumnezeu.

95. Dacă învăț pe alții în biserică și acasă, a zis același, dar nu fac ce spun, cad sub osânda lui Dumnezeu? Ce trebuie să fac pe viitor? Iar Părintele Paisie a răspuns:

- Aici și eu sunt vinovat. Dar m-am mărturisit duhovnicului meu că nu fac ceea ce învăț pe alții și el mi-a spus să fac asemenea celui cu talanții din pilda Mântuitorului, adică să nu-i îngrop, spre osândă, ci să-i dau la alții care pot lucra cu ei și aduc dobândă. Chiar dacă noi suntem leneși, să dăm argintul, adică darul dat nouă, înțelepciunea, cuvântul de învățătură, o carte bună, celor harnici și mai râvnitori care lucrează cu el. Și așa înmulțim talantul, împrumutându-l unii altora și ajutând la mântuirea oamenilor.

96. Ce sfat de folos dați ucenicilor de prin mănăstiri și sate, care va iubesc și se roagă pentru sfinția voastră?

- Să trăiască în dragoste desăvârșită unii cu alții, să se roage mereu, să iubească biserica și citirea sfințelor cărți, să asculte de duhovnicii lor, să facă multă milostenie, că aceea poate mult la Dumnezeu și să fie întru toate smeriți și blânzi. Cu un cuvânt, să facem cu toții fapte vrednice de rai și să nu uităm de moarte niciodată. De vom face așa, sigur ne mântuim!

97. Unul din ucenicii mai apropiați i-a zis bătrânului:

- Ce cuvânt de învățătură îmi lăsați ca testament, pentru a mă mântui și pe mine și a ajuta și pe alții pe calea mântuirii ?

- Să facem și noi ceea ce învățăm pe alții, și tot ce facem în viață să fie spre slava lui Dumnezeu și spre folosul aproapelui, că "dragostea acoperă mulțime de păcate". Acest testament vă las tuturor ucenicilor mei, adică testamentul dragostei, cum ne învață Însuși Mântuitorul: "Întru aceasta vor cunoaște oamenii că sunteți ucenicii Mei, de veți avea dragoste între voi" (Ioan 13, 35)

98. Unde ați dori să aveți mormântul, Părinte Paisie? I-a întrebat ucenicul său.

- Aș fi voit ca unde îmi va ieși sufletul din sărmanul meu trup, acolo să-mi fie și mormântul. Deocamdată, aici în schitul Sihla doresc să mă pocăiesc.

99. Ce legământ duhovnicesc aveți cu Părintele Cleopa? I-a întrebat același ucenic.

- În toamna anului 1935 Părintele Cleopa venea din armată și a trecut pe la mine, la Schitul Cozancea, să ia binecuvântare. Și la plecare cum îl petreceam prin pădure, l-am întrebat: - Ei, acum ce ai de gând să faci, frate Costache? Că încă nu era călugăr. Rămâi la Cozancea? Sau te duci din nou la Sihăstria? - m-aș duce tot la Sihăstria, Părinte Paisie, unde am stat cinci ani și unde sunt mormintele fraților mei. Acolo am mai multă liniște... Atunci ne-am descoperit amândoi, am stat în genunchi, am făcut trei metanii și eu am zis această rugăciune: "Doamne, binecuvântează făgăduința noastră ca să fim amândoi împreună, și în veacul acesta și în cel ce va să fie. De voi muri eu întâi să fie el la capul meu, iar de va muri el întâi să fiu eu la capul lui! Amin!". Apoi ne-am sărutat amândoi și ne-am despărțit... De Părintele Cleopa sunt legat cu inima cel mai mult în viața aceasta!

100. Vă mulțumesc, Părinte Paisie, pentru aceste frumoase cuvinte de folos sufletesc.

- Să ne vedem cu toții la ușa raiului, Părinte Ioanichie!

- Amin!

CONVORBIREA A doua ²

Cu cât sunt mai rari părinții bătrâni, marii noștri părinți duhovnicești, cu atât sunt mai înțelepți, mai iubiți, mai căutați. Iar cuvintele lor, calde și simple, adesea udate cu boabe de lacrimi sunt din ce în ce mai puține și au valoarea unor veritabile sentințe. Ele sunt porunci pentru ucenici, medicament pentru cei bolnavi la suflet și viață pentru cei ce iubesc pe Dumnezeu. Desprinse aproape total de cele pământești, cuvintele duhovnicilor sunt pline de har și au ceva din lumea veșniciei, din lumea sfinților și a îngerilor. De aceea, întotdeauna sfaturile bătrânilor și părinților lecuiesc, calmează și liniștesc inima, hrănesc sufletul, limpezesc cărările vieții și dau bucurie și speranță.

Cine n-a vorbit vreodată cu un Părinte duhovnicesc harismatic, acela nu înțelege taina și puterea cuvintelor pline de duh, izvorâte din iubire și rugăciune, rostite în ceasuri de liniște și reculegere. Un asemenea suflet mereu va căuta, va cere și bate în uși închise, pentru a primi un răspuns.

Unul dintre marii noștri părinți sufletești din mănăstirile de astăzi este și Ieroschimonahul Paisie Olaru din Mănăstirea Sihăstria. La venerabila să vârstă de 92 de ani, Părintele Paisie a rămas la suflet și la inima același, ca în anii tinereții. Același chip blând și senin, aceeași bună memorie, aceeași privire și inima plină de iubire, aceeași milă părintească pentru toți, aceeași cugetare la cele veșnice și râvna pentru neîncetată rugăciune.

Suferind de un picior, în ultimii doi ani, Părintele Paisie a fost nevoit să se izoleze parțial de credincioși, de bunii săi frați și fii duhovnicești. Retras "la liniște" în mica lui chilie și în camera inimii sale, Părintele nostru Paisie se pregătește tot mai mult de marea călătorie la cer. Vorbește din ce în ce mai puțin cu oamenii și mereu cu Dumnezeu. Se roagă în taină ziua și noaptea pe obișnuitul lui scaun, care îi este și pat, și masa, și loc de nevoință, și scaun de cercetare a celor ce i se mărturisesc și unde el însuși se judecă pe sine înaintea tronului dumnezeiesc.

Citește zilnic din Psaltire, din Sfânta Scriptură și din operele Sfinților Părinți. Iubește mai ales scrierile filocalice, Patericul și Viețile Sfinților. Iar către seară, când soarele se ascunde după munți, ucenicul îi aduce obișnuita mâncare de legume. Din toate se împărtășește cu bucurie și bună rânduială și dă laudă lui Dumnezeu și pentru cele bune, și pentru cele mai puțin bune, căci toate sunt rânduite de Tatăl ceresc spre a noastră mântuire. Apoi vine monahul Gherasim, iubitul său ucenic de chilie, care îl slujește de mulți ani cu mare credință și nevinovație de copil. După ce pune toate în bună rânduială, îi potrivește candela și sfesnicul cu lumânare de ceară, aprinde un bob de tămâie adus de la Locurile Sfinte, îi cere, ca de obicei, obișnuitul cuvânt de folos, ia binecuvântare și se retrage. Blandul ucenic este primul care îi deschide ușa chiliei și ultimul care i-o închide. El știe multe din tainele bătrânului, pe care mulți dintre noi cei mai vârstnici încă nu le știm. Noaptea mai ales, Părintele Paisie rămâne singur în chilie, cu Dumnezeu, cu candela aprinsă, cu psaltirea și cărțile sfinte lângă el, cu rugăciunea lui Iisus pe buze și cu bucuria Duhului Sfânt în inimă.

Aceasta este astăzi nevoința blândului și iscusitului duhovnic, Ieroschimonahul Paisie Olaru, la binecuvântata vârstă de nouăzeci și doi de ani. Mereu stă în așteptarea Mirelui Hristos. Cu toate acestea nu încetează să stea în dialog și cu oamenii. Căci zilnic spovedește, ascultă și dă sfaturi fiilor săi sufletești care vin din mănăstiri și sate. Deși într-o măsură mult mai mică, Părintele Paisie continua să binecuvânteze cu o mână pe călugări și cu cealaltă pe mireni, reușind să fie, în egală măsură, duhovnic și povățuitor și pentru unii și pentru alții.

Știind că zilele vieții noastre sunt tot mai puține, că părinții duhovnicești sunt tot mai rari, iar setea după cuvânt de folos este tot mai mare, în calitate de ucenic al Părintelui Paisie,

² Această convorbire a avut loc în vara anului 1987 la Mănăstirea Sihăstria, în chilia sa unde zăcea bolnav la pat, și a fost publicată în "*Convorbiri duhovnicești*", vol. II, apărut în anul 1988.

i-am solicitat o convorbire duhovnicească, pe care bătrânul a acceptat-o cu multă bucurie. Este o convorbire-testament scrisă cu propriile sale mâini în miez de noapte, la lumina sfântă de candelă, pe care o publicăm în paginile ce urmează.

1. Prea Cuvioase Părinte Paisie, în numele ucenicilor Sfinției Voastre vă cerem câteva cuvinte de folos pentru mântuirea noastră. Vă rugăm să nu ne lăsați fără răspuns.

- În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Părinte Ioanichie, îmi cereți lucruri mari, ce depind de ajutorul lui Dumnezeu Care a zis că "fără de Mine nu puteți face nimic". Am gustat oleacă din primul război mondial și aceasta era parola noastră: "Băieți, ochiul la inamic, urechea la comanda și cu Dumnezeu înainte!". Așa trebuie să ne purtăm și în războiul cel duhovnicesc. Așadar, cu ajutorul lui Dumnezeu și priceperea mea voi răspunde la cele ce urmează.

2. Ce bucurii duhovnicești vă aduc ucenicii Sfinției Voastre, călugări și mireni, pe care i-ați crescut și i-ați unit cu Hristos timp de peste patruzeci de ani?

- De unii m-am bucurat că au făcut roade bune, dar de alții m-am scârbit că n-au rodit. Eu la toți am dat același sfat, aceeași sămânță am semănat, dar ce pot să zic!? Poate pământul inimii lor nu a fost pregătit sau a fost pietros! Poate și noi i-am smintit...

3. Sunteți mulțumit acum la capat de drum de fiii duhovnicești ai Sfinției Voastre? Sau vă pare rău că nu ați făcut mai mult pentru ei, pentru Biserica?

- Voi fi fost și eu vinovat că nu am făcut cât trebuia pentru ei, sau n-am priceput mai mult, sau le-am tolerat prea mult. Cloșca, când puișorii sunt mici, îi acoperă cu aripile; iar după ce cresc, unii mor. Așa și eu, după ce am văzut ucenicii mari, n-am prea îndrăznit să-i mustru. M-am rugat numai pentru ei și i-am îndemnat cu blândețe și smerenie, încredințându-i voii lui Dumnezeu. Chiar dacă unii s-au depărtat, ori s-au răcit în credința și rugăciune, pentru toți este mântuire, dacă se întorc de unde au căzut și pun început bun cu pocăință.

4. Ce ați dorit să realizați și ce ați realizat în viața? Ce doriți să mai faceți pe viitor pentru Hristos și ucenici?

- Când eram tânăr mă gândeam singur și-mi făceam multe planuri de viitor, dar nu pe toate le-am realizat. De exemplu, am dorit în tinerețe, când aveam doar 25 de ani, să mă fac pustnic în Munții Neamț, dar poate n-a fost voia lui Dumnezeu. Prin anii 1930-1932 am venit la egumenul Sihastriei, Părintele Ioanichie, și i-am cerut să mă primească în obștea lui, sau să mă retrag la schitul Sihla, pe atunci vestit pentru viața pustnicească. El însă m-a întrebat: "Dar ai blagoslovenie să vii la Sihăstria?" Și cum eu venisem fără voia starețului meu, m-am întors înapoi și m-am făcut un fel de "pustnic" în pădurile din jurul Schitului Cozancea. Cred că în trecut aș fi putut să fac mai mult, dar regret că n-am făcut pe cât am putut. Am făcut mai mult rele decât bune. Acum doresc să mai fac ceva, dar nu mai pot și îmi pare rău că au trecut atâția ani fără roade mai multe. După război mulți viteji se arată. Dar cu răbdare și cu mulțumire înaintea lui Dumnezeu nădăjduiesc să dobândesc mila Lui.

5. Cum ajutați și mângâiați fiii duhovnicești acum când sunteți bolnav în chilie?

- Mă bucur cu cei ce se bucură și ascultă cuvintele mele și mă scârbesc de cei care pățimesc boli sau ispite, îi compățimesc, mă rog pentru ei la Dumnezeu și îi încurajez să nu dea înapoi ci să meargă cu răbdare înainte. Că zice Hristos: "Cel ce va răbda toate până la sfârșit, acela se va mântui!". Mă bucur când mă cercetează fiii mei duhovnicești și le zic: "Bine ați venit! Dumnezeu să va răsplătească dragostea și osteneala. Dumnezeu să vă ajute să sporitiți în fapte bune, ca să nu regretați la bătrânețe că ați trăit degeaba pe pământ!". Apoi, la plecare, le zic: "Mergeți sănătoși și să ne întâlnim la ușa Raiului!". Cu aceste cuvinte cred că se întorc folosiți la casele lor, iar eu rămân dator să-i pomenesc la rugăciunile mele, cu nădejdea că dragostea, care este cununa tuturor faptelor bune, le va împlini toată dorința spre mântuire.

6. Întrucât peste tot este mare lipsă de părinți duhovnicești, cum trebuie să aleagă călugării și mireni duhovnici buni, după voia lui Dumnezeu ?

- Să caute cu credința și vor găsi și să ceară de la Dumnezeu prin rugăciune și lacrimi și le va da. Că nu începe, nici se sfârșește lumea cu noi. Are Dumnezeu încă destui aleși

necunoscuți, care pot să călăuzească suflete pe calea mântuirii. Iar calitățile unui duhovnic bun sunt cam acestea: să fie mai întâi om de rugăciune, să iubească biserica și pe toți oamenii, să fie smerit și blând cu cei smeriți care se căiesc de păcatele lor și aspru cu cei leneși care nu merg la biserică și nu părăsesc păcatele; să nu fie iubitor de bani și de lucruri pământești, nici să fie iubitor de laudă și cinste. Iar cununa tuturor, să fie gata la nevoie a-și pune și viața și sufletul pentru biserica lui Hristos și pentru fiii săi sufletești.

7. Cum putem totuși cunoaște care sunt duhovnici buni pentru fiecare dintre noi?

- Pomul se cunoaște după roade și omul după fapte! Să ne rugăm mai mult și vom primi răspuns.

8. Se observă în unele părți că se neglijează spovedania și se dă prea des și chiar necanonic Sfânta Împărtășanie. Cum este mai bine de făcut în aceasta situație?

- Nu putem renunța la Sfintele Canoane și la practica milenară a Bisericii. Să mergem pe drumul Părinților și înaintașilor noștri. Pe drumul canonic al Sfintei Tradiții. Nu deasa Împărtășanie ne duce la desăvârșire, ci pocăința cu lacrimi și deasa spovedanie, părăsirea păcatelor, rugăciunea din inima. Râvna unora pentru deasa Împărtășanie este semnul slăbirii credinței și al mândriei, iar nu semnul sporirii duhovnicești. Îndreptarea și sporirea noastră pe calea mântuirii începe cu deasa spovedanie și se continuă prin post și rugăciune cu lacrimi, prin părăsirea păcatelor, milostenie, împăcarea cu toți și smerenie. Numai după ce facem toate acestea ne putem împărtăși mai des, așa cum arată Sfintele Canoane și tradiția Bisericii. Altfel cum să primești pe Domnul cerului și al pământului în casă când sufletul tău este necurat, nespovedit, robit de patimi și mai ales plin de mândrie? Întâi avem nevoie de lacrimi, de rugăciune și deasa spovedanie, apoi toate celelalte daruri ni se adaugă. Mănăstirile noastre întotdeauna au ținut calea împărătească de mijloc. Când este cazul, să urmăm practica și sfatul lor.

9. Care este folosul rugăciunii în general și al rugăciunii inimii în special ?

- Folosul rugăciunii este împlinirea scopului ei, adică iertarea păcatelor și mântuirea sufletului, indiferent că o facem cu gura, prin cuvânt, cu mintea sau cu inima. Fiecare cum îl îndeamnă cugetul, duhul și duhovnicul, așa să se roage, numai să nu piardă mântuirea. Acea rugăciune este mai de folos care izvorăște lacrimi de umilință, care ne ajută să părăsim păcatele și să creștem în dragoste, în smerenie și în credință. Fiecare să roage cu rugăciunea care îl ajută să sporească mai mult în fapte bune și pocăință.

10. Rugăciunea fără lacrimi este primită? Cum putem dobândi lacrimi de pocăință?

- Lacrimile sunt de mai multe feluri, dar cele duhovnicești nu se dau, nici nu se împrumută, ci sunt un dar de la Domnul. Deci să le cerem și atunci când vin, fie aa ne rugăm cu gura sau cu inima, ele sunt bune și mult folositoare, că sunt de la Domnul, merg la Domnul. Numai să nu ne mândrim, ca să nu pierdem lacrimile.

11. A slăbit râvna pentru rugăciune peste tot astăzi. Cum putem dobândi râvnă și evlavie mai multă pentru sfânta rugăciune?

- Orice creștin, fie călugăr, fie mirean, trebuie să aibă un program de rugăciune, pe care suntem datori s-o facem, până ce ne obișnuim cu ea. După ce ne obișnuim cu rugăciunea după program, și fără să vrem o facem, că obiceiul - bun sau rău - este a două natură. Dacă am merge mai des pe la spitale, prin casele de suferință, pe la cei săraci și dacă am cugeta noi la ceasul morții și al judecății care ne așteaptă, atunci ne-am ruga mai mult și am avea desigur și lacrimi fierbinți la rugăciunea noastră. Rugăciunea puțină, făcută mecanic, din sila sau de ochii altora, este bună, dar nu aduce mult folos, până se atinge Duhul lui Dumnezeu de inimile noastre.

12. Puțini credincioși și chiar monahi mai citesc astăzi Psaltirea. Care este folosul citirii regulate al Psalmilor?

- Părinții noștri citeau zilnic Psaltirea, ca o rugăciune permanentă. Ba unii o știau pe de rost și o spuneau în soaptă la ascultare, sau mergând pe cale. Credincioșii, puțini mai știu astăzi doar psalmul 50. Este păcat că noi nu mai cunoaștem puterea Psaltirii, frumusețea duhovnicească a psalmilor. Cândva o rosteau în ison sau o cântau, imitând pe sfinții îngeri.

Dar să nu uităm că cititul psalmilor este trupul rugăciunii, iar înțelesul adânc al psalmilor este sufletul rugăciunii. Trupul fără suflet este mort. Adică citirea psalmilor fără cugetare și atenție aduce puțin folos.

13. Unii credincioși spun că nu citesc Psalmii pentru că le face diavolul multe ispite. De ce se tem diavoli de psalmi ?

- Se tem de psalmi pentru că cine se roagă cu psalmii îi arde pe diavoli ca și cu o sabie de foc. Mare putere are Psaltirea asupra duhurilor rele. Cu aceasta părinții de demult făceau minuni și alungau duhurile rele din oameni. Iar dacă unii nu citesc Psaltirea pentru că se tem de ispite, aceștia sunt creștini fricoși, care vor să iasă la lupta cu diavoli fără arme. Or, dacă nu avem arme bune la noi, îndată diavolul ne dezarmează și ne ia prizoneri, adică ne face robi ai păcatelor spre osândă. Psaltirea unită cu postul și smerenia sunt cele mai puternice arme împotriva diavolilor. Cu aceasta sfinții izgoneau diavoli din lume și coborau pe îngeri pe pământ. Că cine citește Psalmi imită pe îngeri și cântă împreună cu ei.

14. Unii din duhovnici recomandă la spovedanie rugăciuni din Ceaslov, mai ales cele șapte laude; alții cer acatiste și paraclis, iar alții cer mai mult rugăciunea inimii. Ce fel de rugăciuni recomandați pentru călugări și pentru mireni?

Spune Mântuitorul în Sfânta Evanghelie: "Pe acestea să le faceți și pe acelea să nu le lăsați". Adică să le facem și pe unele și pe altele, după a noastră râvnă și putere. Nu putem renunța la Ceaslov, nici la acatiste în care se arată minunile sfinților, adică răbdarea mucenicilor și ostenelele cuvioșilor care le-au suferit de bună voie pentru dragostea de Dumnezeu. Prin unele rugăciuni laudăm pe Dumnezeu Cel în trei Fețe închinat și mărit; prin altele laudăm pe sfinți și faptele credinței lor, iar prin altele ne rugăm spre iertarea păcatelor noastre și pentru toți oamenii care prin noi cer mila lui Dumnezeu. Să unim rugăciunea citită și cântată, adică rugăciunea din cărți, cu cea rostită în taina inimii, fără cuvinte, după sfatul duhovnicului și atunci vom spori și vom dobândi multă bucurie și pace în suflet.

15. Cum putem deprinde mai bine rugăciunea inimii, că astăzi nu mai avem dascăli de rugăciune ca odinioară?

- Rugăciunea nu este teorie care se învață în școală. Rugăciunea inimii, adică cea făcută cu simțirea inimii, este o dăruire a Duhului Sfânt, un dar de sus, pe care îl primesc numai cei vrednici de el. La biserică se cântă: "Să ne curățim simțirile ca să vedem pe Hristos strălucind în inimile noastre". Cine iubește pe Dumnezeu din tot sufletul, din toată virtutea și din toată inima sa, aceluia i se dăruiește darul rugăciunii inimii și darul sfintelor lacrimi. Altfel, poți căpăta rugăciunea inimii din experiență după o lungă practică, dar se pierde ușor, căci inima nu arde de iubire pentru Hristos. Eu am mai făcut cândva o experiență cu rugăciunea inimii, la schitul Rarău, dar acum nici eu nu o am.

16. Ce părere aveți despre monahismul de astăzi? Cum trebuie să ne nevoim în viața monahală ca să dobândim mântuire ?

- Monahismul de astăzi este cu școală multă, dar cu practică puțină. Grija vieții pământești, uitarea făgăduințelor călugărești, lăcomia și slava deșartă sunt bolile principale care bântuie acum. Cum spune proverbul: "Peștele de la cap se strica!". În capul obștii trebuie oameni cu viața, nu cu școală. Însă, dacă ne vom sili să mergem pe urmele părinților noștri, ne vom mântui.

17. Cum putem dobândi darul tăcerii, care este mama rugăciunii?

- Să ne aducem aminte de cuvântul Mântuitorului care zice "că pentru tot cuvântul deșert vom da seama în ziua judecății"; iar un sfânt Părinte zice că "de câte ori am vorbit, m-am căit". Mare este darul tăcerii. Prin tăcere scăpăm de osândă, de clevetire, de vorbă deșartă și învățăm a ne ruga. Părinții noștri vorbeau "șapte vorbe pe zi", cum se spune, dar cu inima și cu buzele se rugau neîncetat. Dacă vom pune înaintea noastră păcatele noastre, ceasul morții și ziua judecății, încet, încet dobândim darul tăcerii și al rugăciunii. Să ne rugăm lui Dumnezeu cu cuvintele Psalmistului David: "Pune, Doamne, pază gurii mele și ușă de îngrădire împrejurul buzelor mele". (Ps. 140, 3).

18. Care este folosul cel dintâi al rugăciunii?

- Primul folos al rugăciunii este pacea sufletului și mul'umirea duhovnicească. Oriunde ești, ești liniștit; orice faci, ești mulțumit, știind că toate sunt rânduite de la Domnul. Când este cineva în pace, vorbește blând, înțelept și liniștit, iar când nu are pace în suflet, este tulburat, cu chipul agitat și vorbește fără cugetare și cu păcat. Mare dar este pacea și mulțumirea sufletească! Să le cerem permanent de la Dumnezeu în rugăciunile noastre.

19. Părinte Paisie, aici la Mânăstirea Sihăstria aveți aceeași pace și liniște pe care le aveți la Schitul Sihla și la Cozancea ?

- Spune prorocul David în psalmi: "În tot locul stăpânirii Lui, binecuvântează suflete al meu pe Domnul!". Așa zic și eu. Că nu locul sfințește pe om, ci omul sfințește locul. Să nu uităm că fiecare loc are ispitele lui și oriunde trebuie răbdare cu multumire. Un alt Părinte spune că "aurul se lămurește prin foc iar bărbatul prin ispite", că "trecând prin foc și prin apă, ne-ai scos la odihnă". Acum mânăstirile sunt învăluite de multe griji, care uneori tulbură pacea obștii, dar se cuvine să se împace Marta cu Maria că sunt surori.

20. Cum se va putea reînnoi duhovnicește monahismul pe viitor?

- Nu depinde de noi reînnoirea monahismului, ci mai ales Duhul Sfânt. Căci Duhul Sfânt alege oameni sfinți, păstori și stareți luminați și duhovnici buni care pot forma călugări îmbunătățiți, iubitori de rugăciune, de nevoiță și smerenie. Cu aceste virtuți întotdeauna se înnoiește monahismul, viața duhovnicească, iar fără acestea, niciodată. Dacă stareții și duhovnicii vor fi ca făcliile în sfesnic și vor merge, ca păstorul cel bun, înaintea turmei, atunci mânăstirile vor înflori văzând ochii, iar călugării vor lauda pe Dumnezeu împreună cu îngerii, iar dacă nu, nicidecum.

21. Ce sfaturi duhovnicești dați călugărilor tineri și celor începători? Cum pot spori în dragoste pentru Hristos și în ascultare?

- Părinte Ioanichie, ce sfaturi duhovnicești pot da eu acum, bătrân și bolnav! Că după cuvântul Mântuitorului, vinul nou se pune în vase noi, ca să se poată menține. Dacă se pune vinul nou în vase vechi, vinul nou fierbe și sparge vasul și se pierde și vinul și vasul. Aducerea aminte de moarte este de mare folos, că smerește pe om și ne dă râvnă pentru rugăciune și uneori și lacrimi. Să meargă frații mai des în cimitir și să vorbească cu cei morți, că ei îi vor învăța cam așa: "Ce ești tu azi, am fost noi ieri; și ce suntem noi azi, vei fi tu mâine!". Acest cuvânt este foarte adevărat și poate fi de folos. Apoi să lase grijile cele trecătoare, vorba multă, mândria, prietenia cu cei lumești și să se roage mai mult. Să nu le rămână canonul de rugăciune și metanii la chilii, să vină regulat la biserică și să-și mărturisească săptămânal gândurile la duhovnic. Cine nu iubește rugăciunea și biserica nu este bun de călugăr și cu greu va ajunge corabia sa la liman. Este de folos celor mai tineri și tuturor să citească zilnic Noul Testament, Viețile Sfinților și învățăturile Sfinților Părinți, că încetul cu încetul să le urmeze și viața. Iar pentru ascultare, atât le spun: să facă toate cu binecuvântare, cu rugăciune și întrebare, și nu se vor căi niciodată.

22. Care este semnul sporirii duhovnicești?

- Lacrimile la rugăciune, cugetul că ești cel mai păcatos, o mare bucurie în inima și multă iubire și milă față de toată zidirea.

23. Cum putem birui cugetul desfrânării?

- Respingerea gândurilor pătimase înainte de a intra în imaginația minții și păzirea ochilor de la privirea cu patimă sunt cele dintâi arme împotriva acestei patimi. Să privim femeile bătrâne ca pe niște mame ale noastre, iar pe cele tinere, ca pe surorile și fiicele noastre. Apoi să nu judecăm pe aproapele și să ne înfrânăm de la mâncăruri alese și de la vin care aprind firea. Peste toate acestea să ne rugăm mai mult, ca să ne acopere Dumnezeu cu darul Duhului Sfânt, că, fără ajutorul de sus, nimeni nu poate birui.

24. Un duhovnic vă întreabă, Părinte Paisie, ce să facă cu cei pătimiși care nu se pot lasă de păcat ? Cum poate să-i vindece?

- Obișnuința păcatului formează a două natură în om. La tămăduirea acestei boli învechite trebuie un doctor iscusit, care, cu ajutorul lui Dumnezeu, să facă această grea operație de salvare prin mărturisirea păcatelor. Prima treapta de salvare a omului este

spovedania cu căința. Apoi urmează canonul. Păcatosul trebuie să facă un canon după putere pentru ispășirea păcatelor sale. Cel mai mare canon pentru păcate este să le părăsească pentru totdeauna, adică să nu le mai facă. Dacă omul pățimaș, deși făgăduiește, nu se poate lăsa de păcat atunci duhovnicul, după mai multe încercări, se roage pentru el și să-l trimită la alt duhovnic mai iscusit.

25. Ce să facă monahii care nu-și pot împlini canonul călugăresc de rugăciuni, metanii și închinăciuni ?

- Monahii și frații care nu-și pot face canonul călugăresc din cauza ascultărilor grele se pot mântui prin roadele ascultării și prin repetarea neîncetată a rugăciunii lui Iisus. Sau, cu voia duhovnicului lor, pot citi la psaltire câteva catisme, în locul canonului zilnic de la chilie. Alți monahi dau milostenie la săraci, și aceia se roaga lui Dumnezeu pentru ei, și așa se ajută unii pe alții și se mântuiesc unii prin alții, cu darul Domnului. Însă să nu facem rugăciunea și canonul din sila, din obligație, nici milostenia, ci din dragoste și cu bucurie, că "pe datatorul de bunăvoie îl iubește Dumnezeu".

26. Ce să facă monahii bătrâni care n-au avut fii duhovnicești în viață?

- Călugării bătrâni care n-au avut ucenici în viața, ori nu le-a dat Dumnezeu, ori n-au fost în stare să-i formeze, să se roage pentru oameni și să aștepte sfârșitul întru răbdare.

27. Dacă vine vreun monah sau credincios de la duhovnic sau din altă parte și cere unui duhovnic să-l mărturisească, este bine să-l primească sau nu ?

- Să-l primească numai pentru sfat duhovnicesc, iar la spovedanie să-l primească numai dacă i-a murit duhovnicul sau are binecuvântare și dezlegare de la duhovnicul lui.

28. O călugăriță dintr-un schit care nu are nici duhovnic, nici Liturghie, întreabă ce să facă ? Să se ducă în altă mănăstire care le are pe amândouă sau să stea la metania ei?

- Dacă este nevoitoare și iubește liniștea și rugăciunea, să stea la metania ei și numai din timp în timp să se ducă la mănăstirea mai apropiată pentru spovedanie, Sfânta Liturghie și Împărtășanie. Iar dacă inima ei nu are pace, să între în obște de călugărițe cu binecuvântare și rânduială. Însă cine iubește liniștea și rugăciunea să nu le lase, că are Dumnezeu grija de fiecare suflet, de fiecare pasăre și fir de iarbă.

29. Un călugăr surd și fără vedere vă întreabă, să meargă la slujbele bisericii sau să se roage la chilie pentru că tot nu înțelege slujba?

- Dacă poate merge, să se ostenească și să meargă, că mai bine să se roage în biserică la slujba, decât în chilie. Iar Sfântul lui înger îi va număra pașii și va primi plată pentru osteneala lui. Să se roage și pentru mine că sunt bolnav de picioare și nu pot merge la biserică.

30. Câțiva călugări tineri vă întreabă cum pot să învețe și să dobândească rugăciunea inimii ?

- Nici eu nu am rugăciunea aceasta, care este cea mai înaltă treapta a rugăciunii. Dar să înceapă a se ruga mai întâi cu gura, "că din prisosul inimii grăiește gura" . Apoi încet-încet vor spori cu darul Duhului Sfânt în taina rugăciunii. La fel face și copilul când se simte singur și îi este foame. Strigă la mamă până îi răspunde și-i da mâncare, apă și tot ce-i trebuie. Să imitam pe copii și oamenii simpli, care nu știu multe rugăciuni, dar zic "Tatăl nostru" în genunchi și cu lacrimi.

31. Monahii și frați din ascultări vă întreabă cum să se roage, că nu pot veni regulat la biserică din cauza ascultării ?

- Scopul este sufletul faptelor bune. Dacă părinții sunt trimiși cu binecuvântare în ascultări pentru folosul obștii, s-o facă cu dragoste, rostind în taina rugăciunea lui Iisus, că ascultarea este mai mare decât rugăciunea. Ascultarea este mucenicie de bunăvoie, spun sfinții Părinți. Dacă faci ascultare cu dragoste și rugăciune, o faci ușor și bine și te bucuri în Domnul și tu și cel ce te-a trimis și ai plată de la Mântuitorul pentru răbdare și smerenie, că nu faci voia ta. Însă în timpul liber nu te lenevi. Roagă-te la chilie, mai pune mâna pe o carte sfântă, mai cercetează un Părinte bolnav. Fă toate cu smerenie și dragoste și sigur te mântuiești!

32. Un preot de parohie întreabă cum să păstorească mai bine, după Dumnezeu, turma încredințată lui de Hristos?

- Turma lui Hristos se păstorește cu fluierașul, iar nu bățul. Adică cu blândețe, iar nu cu asprime. Se păstorește mai mult cu exemplul vieții preotului, nu numai cu predica de la amvon. Deci mai mult cu faptele, decât cu vorbele, "ca oamenii văzând faptele cele bune ale voastre, să slăvească pe Dumnezeu". Apoi să facă slujbe frumoase, cu credință și evlavie; să dea milostenie la cei săraci și bolnavi din parohie, să învețe dreapta credință pe credincioși, bătrâni, tineri și copii; să-i spovedească regulat, să-i îmbărbăteze în necazuri și să le fie model în toate, hrănindu-i cu cărți sfinte și cu tot cuvântul lui Dumnezeu.

33. Alt preot vă întreabă cum să se comporte cu sectanții și necredincioșii care amăgesc pe credincioși și dezbină turma?

- În război, gradații sunt cei mai expuși și observați de inamic, căci dacă sunt uciși dintre comandanți, îndată soldații sunt luați prizonieri și biruiți. Așa și pe frontul Bisericii. Diavolul dă război prin sectanți mai ales asupra preoților, ca să poată înșela pe ortodocși și să-i tragă la eresul lor. Mai întâi trebuie cerut ajutorul lui Dumnezeu prin rugăciune și post, ca să nu pătrundă sectele în rândul credincioșilor, adică lupii în turmă. Apoi contează foarte mult viața, evlavia, înțelepciunea și comportarea preotului în parohie, în mijlocul oamenilor. Așadar, de viața preotului depinde, în bună parte, mântuirea turmei. Că zice Mântuitorul: "Vai de cel ce se smintește, dar mai vai de cel prin care vine sminteala!". Iar în alt loc zice: "Cel ce va face și va învăța pe oameni, mare se va chema întru Împărăția cerurilor". Trebuie să unim lucrarea faptelor bune cu cuvântul învățaturii și cu sfânta rugăciune. Altfel nu putem face o preoție lucrătoare, vie.

34. Părinții a doi copii vă întreabă ce să facă cu fiii lor căci, de la vârsta de 16 ani, nu-i mai ascultă și trăiesc în păcate ?

- În această situație sunt direct vinovați părinții copiilor, care nu le-au dat de mici o educație creștinească și i-au lăsat în voia lor. Părinții unor asemenea copii vor da seama de sufletele lor, că nu le-au insuflat de mici credința și frica de Dumnezeu. Iată, acum culeg ce au semănat! Dar, să se roage pentru ei, să-i ducă la un preot bun la spovedanie, să-i căsătorească, să-i deprindă din nou cu biserica, cu munca, cu cinstea și este speranța de iertare și îndreptare.

35. O femeie credincioasă, cu copii, alungată din familie de soțul ei care bea, întreabă ce să facă ? Să-și părăsească soțul și copiii sau să se întoarcă în familie și să rabde toate?

- O mamă credincioasă care are bărbat și copii, oricât ar suferi de la soțul ei, trebuie să rabde pentru mila copiilor. Apoi este legată de bărbat prin taina cununiei și trebuie să asculte pe Sfântul Pavel, care zice că "femeia credincioasă mântuiește pe bărbatul necredincios "prin rugăciune, post și răbdare. Asa, cu ajutorul lui Dumnezeu, să ducă până la capăt crucea căsătoriei.

36. O alta femeie care nu a vrut să aiba copii la tinerețe și a rămas fără copii, va întreabă cum să-și plângă păcatele ei ?

- Femeia ucigașă de copii și plină de păcate să-și plângă toată viața păcatele, cu post și lacrimi și prin milostenie să îngrijească de copii orfani și de bolnavi, după sfatul duhovnicului ei.

37. O femeie tână, maltrată și forțată de soțul ei să-șiucidă copiii prin avort și paza, va întreabă ce canon să facă pentru a dobândi iertare și mântuire de la Dumnezeu?

- Amândoi, ea împreună cu soțul ei, se duc în osânda iadului dacă nu se vor pocăi. În această situație femeia trebuie să se opună uciderii copiilor, sau să se despartă de la început. Deci, mai întâi să-și mărturisească păcatele la un duhovnic iscusit. Apoi să boteze copii în locul celor uciși, să nască alți copii în loc, să postească până seara în toată viața o zi pe săptămână, de obicei vinerea, să facă metanii și milostenie după putere și avem nădejde că va dobândi mântuire și mila de la Dumnezeu.

38. O soție credincioasă cu copii, al cărei soț trăiește în adulter cu alte femei, vă întreabă ce să facă? Să dea divorț de soț sau să se sacrifice pentru copii?

- Soția bărbatului desfrânat care are și copii să rabde cu nădejdea întoarcerii soțului la pocăință și să nu-l părăsească de mila copiilor. Iar dacă nu are copii să-l părăsească un timp până dă dovadă de pocăință și, dacă o cheamă, să se reîntoarcă în familie fără a-i mai aminti de păcatele făcute în trecut.

Mi-amintesc aici că și mama mea a avut copii, din care doi, eu și un frate al meu, Gheorghe, am fost pe front în primul război mondial. La terminarea războiului mulți soldați mureau pe cale de frig și boli. Mama mea, Catinca, ieșea zilnic la poartă și plângea după noi doi: "Dragii mei fii, dragii mei copii, de ce nu mai veniți?". Nu după mult timp s-a îmbolnăvit și a murit. Și pe când o scoteau s-o îngroape, la poartă i-a venit de pe front fratele meu, Gheorghe, și toți plângeau moartea mamei. Mama mea Catinca și fiul ei Gheorghe, Dumnezeu să-i ierte! Cu adevărat nici un nume nu-i mai scump pe acest pământ, decât numele de mamă!...

39. O altă femeie tânără, careia i-a murit soțul, vă întreabă dacă poate să se recăsătorească și în ce condiții ?

- Femeia rămasa vaduva, timp de 40 de zile este în doliu. Altele țin doliu șase luni și chiar un an. Iar dacă este tână și are copii, să trăiască în înfrânare un an-doi și dacă se poate înfrâna cu darul lui Dumnezeu, să rămână văduvă pentru copii și să se jertfească pentru viitorul și creșterea lor. Dacă nu se poate mai mult înfrâna, să se căsătorească cu binecuvântarea preotului ei, dar nu pentru păcate, ci pentru a naște copii și pentru înfrânare. Cel dintâi lucru, să se teama de păcat cu frica de Dumnezeu, că multe femei își pierd sufletul prin desfrânare și avort.

40. O femeie văduvă, părăsită de copii, vă întreabă cum să-și petreacă văduvia și cum să-și întoarcă fiii la pocăință ?

- Dacă este vârstnică și văduvă prin deces în nici un caz să nu se mai căsătorească, dar nici să trăiască în desfrânare. Dacă este lasată de bărbatul ei, să facă tot ce este posibil să se împace cu el, și amândoi să se ostenească pentru salvarea copiilor. După 40-50 de ani, femeile văduve nu trebuie să se recăsătorească dacă iubesc pe Hristos și doresc să-și mântuiască sufletul. De multe ori chiar conflictele și dezbinarea dintre soți au depărtat pe copii de ei, de casă, de Dumnezeu și au ajuns să cadă în tot felul de păcate. Mama văduvă, părăsită de copii, îi poate întoarce cu dragoste și ascultare spre ea și spre Dumnezeu, numai cu rugăciunea, cu lacrimile și răbdarea ei. Nu este altă cale. Să se roage pentru ei, să meargă pe la biserici, să ceară sfatul preotului ei, să îndemne copiii la spovedanie, să le dea vorbe și cărți bune și cu încetul îi întoarcă Dumnezeu pe calea cea bună.

41. Doi tineri necăsătoriți va întreabă ce să aleagă? Să se căsătorească sau să între în viața monahală să slujească lui Hristos ?

- Amândouă căile sunt binecuvântate, dar depinde de voința lor. Mai întâi trebuie să cunoască bine ispitele, greutățile și obligațiile ambelor căi de viață, că fiecare drum are crucea lui, încercările și bucuriile lui. Apoi să se roage mult înainte de a se hotări, să postească 40 de zile, să se mărturisească la duhovnicul lor și să ceară sfaturi de la cei mai iscușiți duhovnici. După 40 de zile de rugăciune și post, Dumnezeu le va descoperi, prin conștiința și duhovnic, pe ce cale să apuce. Dacă iubesc liniștea, tăcerea și rugăciunea, calea cea mai bună este călugăria. Iar dacă iubesc viața de familie mai mult, adică copiii, lucrul mâinilor și toate grijile acestei vieți, să între în viața de familie. Amândouă căile duc la mântuire, dacă sunt respectate datoriile creștinești obligatorii. Domnul a binecuvântat amândouă căile, dar nu putem noi hotărî ce cale s-aleagă fiecare. Numai Dumnezeu și omul singur hotărăsc. Bătrânii noștri aveau această vorbă înțeleaptă: "La călugărie și la căsătorie să nu silești pe nimeni!"

42. Câțiva săraci așteaptă un mic ajutor la ușa chiliei Sfinției voastre, Părinte Paisie. Ce doriți să le spuneți ?

- Dați-le câte ceva din ce au adus credincioșii, că "argint și aur nu am" și spuneți-le să fie sănătoși și să se roage cumiți, pentru mine și să nu uite de Dumnezeu. Că săracii se mântuiesc mai ușor decât noi.

43. Un frate începător va întreabă cum poate ști dacă are sau nu aplecare pentru viața monahală și cum trebuie să se pregătească pentru mânăstire ?

- Bine face fratele că întreabă, că și eu am întrebat acum 66 ani, când am intrat la Cozancea în mânăstire. Mai întâi, fratele care dorește viața de mânăstire, trebuie să se pregătească de acasă. Să meargă regulat la biserică, să se roage mult, să consulte cărți sfinte, să ceară sfatul părinților bătrâni, să iubească fecioria, tăcerea, postul și singurătatea. El trebuie să știe de ce vine la mânăstire, cu ce scop și ce datorii are călugărul înaintea lui Dumnezeu. Apoi să vadă cum se face o călugărie și ce făgăduință dă noul călugărit. Că și eu m-am îndrăgostit de mânăstire încă din școala, citind viața Sfântului Sava cel Sfințit și mă ceream la mânăstire la Cozancea, în apropiere, dar mămuca m-a oprit, zicând: "Dragul mămucai, să nu te duci la călugărie, că acolo este canon mare de rugăciune, post și metanii; că am văzut cum a fost făcut un călugăr și era tare slab și se ruga așa: "Doamne, dacă mai am zile de trăit și îmi sunt spre mântuire, lasă-mă să mai trăiesc; iar dacă nu, ia-mă la Tine!". Așa că am ascultat pe mămuca, m-am dus la armata și, după terminarea războiului, mi-am adus aminte de viața Sfântului Sava și de dragostea copilăriei mele și am intrat în viața monahală la schitul Cozancea-Botoșani, în anul 1921, și am trecut prin toate ascultările mânăstirești. Dar ca să nu mă laud, întrebați pe Părintele Cleopa, că el mă cunoaște de când era copil mic.

Unii vin la mânăstire că văd slujbe frumoase, sau la îndemnul unor rude, sau din săracie în familie, sau că sunt puțin bolnavi, sau că nu se înțeleg în casa, sau ca să se pocăiască de păcatele tinereții, sau ca să ajungă preoți, sau din alte pricini. Însă cel bine este când vine omul chemat de Dumnezeu prin glasul stăruitor al conștiinței și cu binecuvântarea duhovnicului său. Aceasta este cea mai frumoasă chemare de sus la viața îngerească.

44. Ce anume trebuie să cugete monahul în viață?

- Cred că trebuie să cugete cel mai mult la rugăciune, la mila lui Dumnezeu, la ceasul morții și al judecății. Dar mai bine întreabă pe cei cu inima curată, "că aceia vor vedea pe Dumnezeu" ; că eu, și când mă rugăm în biserică eram lovit de gânduri necurate, ca să mă smeresc pentru păcatele mele.

45. Cum poate călugărul să devină un bun ostaș al lui Hristos?

- Dacă monahul este om de rugăciune neîncetată, om de pace cu toți oamenii, cu Dumnezeu și cu sine; dacă are inima înfrântă și smerită; dacă nu se teme de ceasul morții și este dezlipit de cele pămânesti, deja este ostaș deplin al lui Hristos, cum spune și Sfântul Apostol Pavel: "Înarmați-vă ca niște ostași ai lui Hristos ..." Credința tare, rugăciunea și smerenia sunt cele dintâi și cele mai puternice arme ale călugărului și creștinului. Iar ultima și cea mai mare virtute a celor ce cred în Hristos, Cel înviat din morți, este dragostea creștină, adică să iubească fără deosebire pe toți oamenii și toată zidirea creată de Dumnezeu.

46. Călugării sunt obligați să primească, la nevoie, preoția ?

- Călugăria se cere de fiecare candidat, - că nimeni nu poate fi călugărit dacă el singur nu o cere -, iar preoția se dăruiește de la Dumnezeu prin voia celor mai mari ai noștri. Preoția este o taină și se dă după multă nevoință și verificare, numai celor vrednici. Călugărul nu trebuie să ceară și să dorească preoția și duhovnicia, dar, dacă este silit de păstoriile săi și este nevoie, s-o primească, spre slava lui Dumnezeu și mântuirea multora. Vai nouă, dacă recomandăm candidați nevrednici de preoție. În fata lui Hristos vor da greu răspuns, atât candidatul și duhovnicul care l-a recomandat cât și ierarhul care l-a hirotonit cu grele impedimente canonice.

47. Spuneți-mi câteva cuvânte despre părinții noștri duhovnicești, Arhimandritul Cleopa Ilie și Protosinghelul Ioil Gheorghiu ?

- Părinții noștri Cleopa și Ioil, care nu de mult a plecat la Domnul, au fost ca cele două surori, Marta și Maria. Ei nu s-au certat niciodată timp de 50 de ani cât au trăit la Sihăstria împreună. Părintele Cleopa lucrează cu cuvântul, iar Părintele Ioil stă la picioarele Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Așa nădăjduim să fie!

48. Care este cel dintâi cuvânt al ucenicului către duhovnic? Dar al duhovnicului către ucenic ?

- Cel dintâi cuvânt al ucenicului către duhovnicul lui este: "Iartă-mă, Părinte, și nu mă uita la sfânta rugăciune"; iar al duhovnicului către ucenic este: "Dumnezeu să te ierte, fiule, și să ne vedem la Rai!"

49. Părinte Paisie, ce sfaturi duhovnicești dați ucenicilor Sfinției voastre care v-au fost credincioși până la urmă și v-au urmat sfaturile și binecuvântarea ?

- Să mă pomenească la sfânta rugăciune cât vor fi în această viață trecătoare și să crească și ei ucenici duhovnicești. Ce au văzut bun la mine, să urmeze și ei; iar ce au văzut rău, să mă ierte, ca să fie și ei iertați de Dumnezeu în cer!

50. Ce sfaturi dați ucenicilor de chilie care vă îngrijesc în suferință?

- Să poarte neputințele mele trupești, precum le-am purtat și eu pe ale lor cele sufletești. În tinerețea mea am grijit și eu de un Părinte bătrân și uneori îi făceam nemulțumiri și îl supărăm. Apoi îndată îi ceream iertare și mă rugam pentru el la Dumnezeu, și ziceam: "Doamne, nu cer să-mi răsplătești aici, ci dincolo!" așa îi spun și ucenicului de chilie, că dincolo îi va răsplăti Domnul dragostea și osteneala pe care o face cu mine, păcatosul.

51. Părinte Paisie, vă temeți de ceasul morții?

- Cum să nu mă tem, dacă sunt om păcatos! Căci și Mântuitorul, când se ruga în Grădina Ghetsimani, zicea: "Întristat este sufletul Meu până la moarte". În viața mea am văzut sfârșitul multor părinți și credincioși, dar nu am văzut pe nimeni răzând în clipa morții, că atunci e atunci!

52. Ce altceva ne mai spuneți despre sfârșitul acestei vieți trecătoare ?

- Dragii mei fii sufletești, va doresc să ajungeți cu sănătate zilele și anii mei, dar prin câte ispite și încercări am trecut eu, să vă păzească Dumnezeu! Vă spun că uneori Dumnezeu pe cei tineri îi ridică din trup de vreme, ca să nu greșescă, iar pe unii din bătrâni îi îngăduie și îi rabdă să trăiască mai mult ca să se pocăiască. Tinerețea este ca o floare de primăvară, iar bătrânețea este ca soarele la asfințit, gata în tot ceasul de moarte. Să vă spun o întâmplare adevărată. În anul 1926 a venit la schitul Cozancea un frate la călugărie, fost cioban la oi. Îl chema Vasile Arăpașul. Era tare apropiat de mine. În 1932 s-a îmbolnăvit bătrânelul. Într-o dimineață l-am vizitat și mi-a spus: "Părinte Paisie, nu știu ce are să fie, dar astă noapte am visat că mergeam spre răsărit, pe un câmp verde, și atâta lume mergea, câtă frunză și iarbă. Înaintea tuturor mergea un flăcăoaș ca de 30 și mai bine de ani, cu capul descoperit și ducea o cruce de lemn în spate. Și am auzit un glas: "Unde mergeți ?" Și a răspuns tânărul care purta crucea: "Ducem un suflet la Dumnezeu!" A doua zi a murit bătrânelul Vasile. Era de loc de lângă Botoșani.

Să vă citesc acum felicitarea care mi-a trimis-o Părintele Casian Frunză, noul egumen de la schitul Sihla: "Părinte Paisie, se apropie un an nou. Dumnezeu și Maica Domnului să vă dea putere și răbdare să mai stați între noi păcătoșii și să ne fiți pildă de răbdare în acest veac trecător. Ispitele se înmulțesc, dar cu rugăciunile Maicii Domnului și ale tuturor sfinților toate trec. Eu mă rog Bunului Dumnezeu și Maicii Domnului să vă țină sănătos, până ce veți trimite pe toți ucenicii Sfinției voastre, mântuiți, înaintea lui Dumnezeu. Mai pe urmă să veniți și sfinția voastră. Anul care vine poate să fie anul mântuirii și al plecării noastre. Dumnezeu să vă țină sănătos în mijlocul nostru, ca să ne întăriți în ispite. Amin!"

53. Ce alte sfaturi dați călugărilor și credincioșilor ?

- Ei, Părinte! dacă am putea face noi tot ce învățăm pe alții, am fi sfinți! Eu învățăm pe alții să aibă răbdare în suferință. Acum când sunt în suferință, văd că nu am deloc răbdare. Trebuie, nu răbdare, ci îndelungă răbdare. Un frate mă întreba: "Se poate ca în timpul suferinței să potolim durerea cu rugăciunea?". Aici este darul lui Dumnezeu, i-am răspuns eu. Dragostea duhovnicească biruiește durerea, cum spune Hristos despre femeia care este în chinurile nașterii, că după naștere uită durerea" că s-a născut om pe lume". Mare lucru este, Părinte, a ne alătura cu cel ce pătimește, să luăm parte la durerea lui. Să cerem ajutor de la Dumnezeu, ca să putem trece cu bine valurile acestei vieți.

Dacă nu poți face fapta bună, nu este păcat; iar dacă poți s-o faci și nu o faci, este păcat. Sunt oameni care nu au copii, sau nu au vrut să aibă, sau nu le-a dat Dumnezeu. Cei

care nu i-au dorit, la bătrânețe îi doresc și plâng că nu au copii, dar este prea târziu. Când darul lui Dumnezeu se apropie de inima omului, atunci toate i se par ușoare; iar când se depărtează harul, atunci toate i se par grele. Atunci suferă, strigă și plânge, cum face și copilul părăsit de mama lui. Uneori mă întreb, oare suferința mea și a fiecărui om nu este cumva o arună a vieții veșnice? Că suferința ne smerește și ne învață a striga la ajutorul lui Dumnezeu. Când suntem la o răscruce în viață, să facem două lucruri: să ne rugăm și să întrebăm. Eu mai degrabă mă rătăcesc în orașe decât în pădure! Noi trebuie să ajungem de la gândirea de Dumnezeu la simțirea lui Dumnezeu. Una este vorbirea de Dumnezeu și alta este simțirea lui Dumnezeu. Una este vorba și alta este fapta. La simțire duhovnicească, ajunge numai acela care face voia lui Dumnezeu. Ca zice Mântuitorul: "Nu tot cel ce-mi zice: "Doamne, Doamne" , va intra întru împărăția lui Dumnezeu". Mai mult să faci cu fapta, decât să vorbești cu cuvântul. Că lumea este plină de vorbe, dar puțini sunt care pun poruncile Evangheliei în practică. Prind foarte bine și cuvântul duhovnicesc, sfatul, musturarea, îndemnul, predica, cărțile. Dar de la cuvinte trebuie să trecem și la fapte, că "după faptele tale te voi judeca" zice Domnul, căci și Dumnezeu a creat lumea numai cu cuvântul și era bună foarte! Încă și sfinții mărturiseau pe Hristos prin cuvânt, învățau și scriau cărți inspirate din Sfânta Evanghelie. Dar noi cei de azi suntem oameni păcătoși. Noi trebuie să vorbim puțin și numai ce este de folos spre lauda lui Dumnezeu. Spunea un filozof într-o carte: "Cine spune tot ce știe, acela știe puțin și prost!" Dacă am fi făcut și noi în viață măcar a zecea parte din cât am învățat pe alții, tot ne-ar mântui Dumnezeu!

Sunt mulți oameni tulburați astăzi și nu-i ușor să-i liniștești. Aici este înțelepciunea duhovnicului, a păstorului de suflete. Sunt unii care au ceva înțelepciune în mintea lor, dar se mândresc în inima lor. Alții nu au nimic în cap, dar cred că au ceva și se mândresc degeaba. Cei mai mulți sunt bolnavi sufletește din cauza mândriei. Și ca să-i vindeci și să-i scoți dintr-ale lor, de multe ori te ostenești degeaba. Eu care nu am mai nimic, cum să-i învăț pe acești oameni? Mai degrabă tac ca să nu-i fac mai răi. Alteori, dacă tac, poate iar greșesc, pentru că nu dau puțin ajutor aproapelui care are nevoie. De aceea zic către toți: multe să ascuți dar puține să vorbești, că "de tot cuvântul deșert vom da seama înaintea lui Dumnezeu". Învăț și eu pe cei care vin la mine, cum îmi dă Dumnezeu în gând în ceasul acela și cum mă îndeamnă inima. Numai de ar primi Domnul osteneala și dragostea noastră.

54. Ce sfaturi mai deosebite dați ucenicilor?

- Cel mai mult îi îndemn pe toți să se roage: Rugați-vă mereu! Rugați-vă din inima! Rugați-vă cât mai mult lui Dumnezeu! Acesta este toată speranța mântuirii noastre. Că din rugăciune izvorăsc toate faptele bune. Am văzut credincioși și călugări care plângeau la rugăciune. Citeau acatistul și Paraclisul Maicii Domnului și nu putea să se roage de lacrimi. Duhovnicul meu de la schitul Cozancea mă scula în fiecare noapte la Utrenie cu două ceasuri mai devreme și-mi zicea: "Părinte Paisie, vino la biserică, că secerișul este mult și lucrătorii sunt puțini!". În fiecare miez de noapte îl găseam așteptând pe pragul bisericii, că era foarte nevoitor la rugăciune. Așa s-ar cuveni să facem toți.

Al doilea sfat pentru ucenicii mei care sunt duhovnici. Eu în viața mea de preot am legat și am dezlegat, în numele lui Hristos pe toți care au venit la mine pentru spovedanie, știe Dumnezeu dacă am făcut bine sau rău. Dar pe cei care nu făgăduiesc că părăsesc păcatele, nu avem voie să-i dezlegăm, până nu se căiesc de ele din inima și le părăsesc. La fel și cu Sfânta Împărtășanie, mare atenție cui și cum o dăm, că mare răspundere avem înaintea lui Dumnezeu. Nici prea rar, dar nici prea des. Să ținem cont, pe cât se poate, de Sfintele Canoane și de practica părinților iscușiți de astăzi. Să cumpănim între asprime și iertare, între scumpătate și iconomie, iar unde nu știm, sau în cazuri grele să întrebăm pe duhovnicii iscușiți și mai ales pe ierarhii noștri. Mare atenție pe cine recomandăm la hirotonie, că ne așteaptă aspră judecată. Ca unii au fost hirotoniți cu nevrednicie, împotriva Sfintelor Canoane, și au făcut greutăți Bisericii lui Hristos. Apoi să nu uităm că toți preoții, călugări și de mir sunt datori să-și aibă duhovnicii lor și să se spovedească regulat, iar când este vorba de cazuri grele să se mărturisească numai la un episcop. Preotul nu poate dezlega toate păcatele

preoților și chiar ale mirenilor, cum sunt cazurile de căsătorii între rude sau divorț. Celor ce sunt tulburați, certați cu cineva, descurajați, prea slabi, luptați de cugete trupești, care au judecăți sau sunt blestemați de preoți și de părinții lor, sau cred în vrajitorie, și mai ales care au avorturi și pază, sau au îndemnat și pe alții la aceste grele păcate de moarte, să nu le dăm îndată Sfânta Împărtășanie, că luăm foc și noi și ei. Ci să-i sfătuim să părăsească păcatele, să respecte canon vreme îndelungată, să postească, să facă milostenie, să facă metanii și rugăciuni după putere și numai după un timp, când Duhul Sfânt va încredința pe duhovnic, acesta să le dea Sfintele și mântuitoarele Taine. La fel și celor îndoielnici, nehotărâți și ispitiți de păcate sufletești și trupești, nu îndată să le dăm Sfânta Împărtășanie. În toate cazurile să ne rugăm mult pentru cei ce se mărturisesc la noi și au cazuri grele, și Dumnezeu ne va încredința tainic ce canon să le dăm și când să-i apropiem de cele sfinte.

55. Credeți că în viitor mănăstirile noastre și acest sfânt locaș vor spori în viața duhovnicească și în iubire, sau vor decădea din ce în ce mai mult spre cele pământești?

- Încă nu am ajuns în măsura aceasta de a cunoaște ce va fi după noi. Dar după făgăduința Mântuitorului, care zice: "Iată Eu sunt cu voi până la sfârșitul veacurilor", să credem în aceste cuvinte că Domnul va fi cu noi și în viața aceasta și în cea viitoare. Dar numai dacă vom păzi poruncile Domnului, făgăduințele de la călugărie și sfaturile părinților care ne-au crescut. Iar dacă ucenicii și urmașii noștri nu vor iubi biserica, nici sfintele slujbe după rânduială, nici rugăciunea, postul și milostenia și vor trăi în neunire, în robia grijilor pământești și în uitare de Dumnezeu, atunci viitorul mănăstirilor noastre va fi din ce și ce mai întunecat și viața duhovnicească va decădea tot mai mult. Să ne rugăm lui Dumnezeu să binecuvinteze mănăstirile noastre și pe viitor cu stareți, duhovnici și călugări din în ce mai buni.

56. Sperați să ne întâlnim dincolo, în lumina lui Hristos împreună cu părinții noștri plecați mai dinainte?

- De vom păși pe urmele vieții lor și de vom trăi în desăvârșită dragoste unii cu alții, avem credința și nădejde în mila și bunătatea lui Dumnezeu că ne vom vedea dincolo, în veșnica viață, ajutându-ne harul lui Dumnezeu, rugăciunile Prea Curatei Maicii Sale și ale tuturor sfinților.

57. Care sunt ultimele cuvinte pe care ați dori să le roștiți în clipa plecării la Hristos?

- În ceasul acela aș dori să repet rugăciunea cea mai de urmă a Sfântului Apostol și Arhidiacon Ștefan: "Doamne, în mâinile Tale îmi dau duhul meu!"

58. Iubitul meu Părinte duhovnicesc, ce cuvânt de folos spre mântuire îmi dați și mie, înainte de plecare?

- Părinte Ioanichie, este timpul să pui în practică ceea ce ai scris și ai învățat pe alții; că nu cel ce învață este mare la Dumnezeu, "ci cel ce va face și va învăța, acela mare se chema întru împărăția lui Dumnezeu!"

59. Vă mulțumesc, Părinte Paisie, în numele tuturor ucenicilor și fiilor duhovnicești ai Sfinției Voastre pentru aceste înțelepte sfaturi și cuvinte de folos sufletesc, pe care ne vom strădui să le împlinim și cu fapta, spre lauda Prea Sfintei Treimi.

- La plecare să vă citesc o scurtă rugăciune, după obiceiul meu: "Domnul Dumnezeu, Prea Milostivul, să vă binecuvinteze, Domnul să vă ajute, Domnul să vă miluiască, Domnul să vă păzească de tot răul, Domnul să vă umple de bucurie duhovnicească, Domnul, ca un bun și iubitor de oameni, să vă ierte de păcate și în ceruri cu dreptii să vă primească! Binecuvintează, Doamne, pe robii tăi aceștia și rugăciunea lor, și dragostea lor, și credința lor, și bucuria lor, și smerenia lor, și răbdarea lor. Binecuvintează, Doamne, osteneala lor, și căsuța lor, și pâinea lor, și copiii lor, și viața lor și sfârșit bun le dăruiește, iar dincolo un colțisor de rai le dăruiește, că binecuvântat ești în veci. Amin !"

Arhimandritul Cleopa Ilie,
despre Ieroschimonahul Paisie Olaru

Îl cunosc pe Părintele Paisie din anul 1924, când pășteam oile cu frații aproape de schitul Cozancea - Botoșani. Dumnezeu să-l odihnească în Rai. El ne-a fost povățuitor duhovnicesc la toată familia noastră.

A venit la mănăstire în anul 1921, după ce s-a întors de pe frontul din Ungaria. Când era în război s-a rugat lui Dumnezeu zicând: "Doamne, dacă mă scapi cu viață de pe front, călugăr mă fac!" și l-a scăpat Dumnezeu cu viață. Statul le-a dat celor ce au luptat în război câte 5 hectare de teren. Părintele Paisie a împărțit pământul la ceilalți patru frați mai mari decât el, căci au fost cinci frați, și s-a dus la schitul Cozancea. Aici era viața de sine.

La început a făcut trei ani ascultare la bucătărie, căci era foarte smerit, tăcut și ascultător. Apoi a fost paraclisier multă vreme la biserică și a avut duhovnic pe un Părinte blând și iscusit, ieromonahul Calinic Susu care l-a deprins cu nevoiță călugărească.

La Cozancea, Părintele Paisie avea o chilie cu câteva încăperi. Călugării îl iubeau mult pentru că pe toți cei bolnavi și bătrâni îi slujea cu toată dragostea, îi cerceta la chilie, le ducea de mâncare, aducea preotul să-i împărtășească, și stătea lângă ei în ceasul morții. Apoi îi însoțea până la cimitir și le tămâia mormântul 40 de zile, după rânduială.

În Cozancea era un ieromonah pe care îl chema Gavril Apetri. Era duhovnic bun și citea molitfele Sfântului Vasile cel Mare. Venea lume multă la citit și nu mai încăpea în chilia lui. Atunci a venit la Părintele Paisie și i-a zis: "Părinte Paisie, dă-mi și mie o chilie, că am oameni mulți și nu am unde îi primi". După ce i-a dat o chilie, nu a trecut mult și iar i-a zis: "Părinte Paisie, mai dă-mi o chilie, că nu-mi ajunge una". Și i-a dat-o și pe a doua. Mai târziu iarăși i-a zis: "Părinte Paisie, dă-mi și cealaltă chilie, că sfinția ta stai în paravan!" La un timp îi zice: "Părinte Paisie, știi ce? Dă-mi și paravanul că sfinția ta îți găsești să stai undeva, că am lume la citit și dormit și nu am unde-i culca!" Iar Părintele Paisie, fiind milostiv și liniștit, i-a dat toată chilia, iar el se culca într-o magazie de lemne, numai să împace pe fiecare. După o vreme, Părintele Gavril Apetri s-a îmbolnăvit și l-a îngrijit până la moarte tot Părintele Paisie, căci era plin de pace și de dragoste pentru Hristos.

Prin anul 1935 trăia în schitul Cozancea un călugăr numit Ilarion Bolovan, care ducea cărți bisericești cu căruciorul prin sate și le dădea pe la biserici. Mai târziu și el s-a îmbolnăvit și l-a îngrijit până la moarte Părintele Paisie. Îi zicea bătrânul: "Părinte Paisie, sfinția ta ești tata și mama mea!".

Odată, pe când Părintele Paisie se ruga într-o mica poieniță din marginea pădurii, la câteva sute de metri de mănăstire, a auzit un cor ceresc care cânta foarte frumos cântări bisericești. Era un semn că acolo trebuie să facă o mică biserică. A pus o cruce mare de stejar în locul acela, apoi s-a dus la mitropolitul Moldovei și a luat binecuvântare să facă acolo un mic paraclis de lemn, cu hramul Sfântul Mucenic Mina. După ce l-a făcut, l-a lipit, a pus în el icoane, a construit alături o casa cu câteva chilii și se nevoia acolo. În acea chilie a stat vreo noua ani. Ziua făcea ascultare la biserică, la grădină, la vie iar seara se liniștea cu câțiva ucenici la paraclisul din poiană.

La început a avut ucenic de chilie pe fratele meu Gheorghe. Era foarte nevoitor. Dar într-o seară a lăsat un bilet pe masă, pe care scria: "Părinte Paisie, iartă-mă că mă duc pentru cinci zile să mă pocăiesc în pădure!". Și-a luat ceaslovul și câteva lumânări, și s-a așezat la rugăciune într-o groapă din pădure. Pe la miezul nopții, când se ruga și citea la psaltire cu lumânarea aprinsă, a venit vrajmașul la el în chip de arap negru uriaș și i-a zis cu glas înfricoșător: "Ce faci aici? Nu știi că ai venit fără blagoslovenie? Cuprins de mare frică, fratele Gheorghe a luat Ceaslovul și a fugit la chilie. Apoi bătând în geam a zis:

- Binecuvintează, Părinte Paisie, și mă iartă pe mine păcatosul !

- Dar cine ești, frate ?

Părintele Paisie Duhovnicul

- Sunt fratele Gheorghe păcatosul !
- Fratele Gheorghe este plecat în pădure să se pocăiască ...
- Iartă-mă, Părinte Paisie că am plecat fără blagoslovenie ! ...

A mai avut un ucenic bun, pe monahul Ghenadie Flămânzanu, fost multă vreme cioban. Era necăsătorit, purta barbă și avea o viață foarte curată. Părintele Paisie, când l-a văzut că vine la Cozancea iarna, descult și se roagă așa de mult cu metanii și cu lacrimi, l-a luat ucenic la chilia lui din poiană. Toată ziua și noaptea se ruga bătrânul și făcea mii de metanii, iar când se închina la icoana Maicii Domnului curgeau multe lacrimi din ochii lui. Apoi s-a îmbolnăvit și l-a îngrijit Părintele Paisie până s-a dus la Domnul.

Mai târziu s-a îmbolnăvit la Cozancea și ierodiaconul Nikon Drăguleanu, care cânta foarte frumos și avea viață deosebită. Și pe el l-a îngrijit Părintele cu multă dragoste. Seara, înainte de a muri, l-a vizitat Părintele Paisie, iar ierodiaconul Nikon i-a zis: "Părinte Paisie, să vii dimineata la ora 8 la mine să cântăm împreună Aliluia!". Când s-a dus dimineata, i-a spus: "De acum mă duc la Domnul să cânt împreună cu îngerii Aliluia!". Și și-a dat duhul în mâinile lui Dumnezeu.

Îmi aduc aminte că împreună cu Părintele Paisie am făcut un legământ amândoi. Era în primavara anului 1935. Eu venisem din armată într-o permisie pe acasă. Apoi am trecut și pe la Părintele Paisie la schitul Cozancea. La întoarcere m-a petrecut Părintele până într-o poiană din marginea pădurii. Era o zi de primăvară cu soare, cântau cucii și câmpul era înflorit.

- Frate Costică - m-a întrebat Părintele Paisie - nu ai vrea să vii la Cozancea, după ce te liberezi de armată?

- Nu, prea Cuvioase Părinte - i-am răspuns. Eu aș vrea să rămân la Sihăstria. Acolo m-am dus de la început, acolo au murit frații mei Vasile și Gherasim, acolo este munte și-i mai multă liniște...

- Atunci, hai să facem un legământ - a spus Părintele. Și după ce am făcut amândoi trei închinăciuni, am stat în genunchi, iar Părintele Paisie a spus această rugăciune: "Doamne dacă este voia Ta, vreau, dacă moare fratele acesta înaintea mea, să fiu eu la capul lui; iar dacă mor eu, să fie el la capul meu ... !

- Amin! Apoi sărutându-i mâna, am luat blagoslovenie și așa ne-am despărțit. Părintele s-a întors înapoi, iar eu m-am dus la Sihăstria și apoi la regiment.

Mi-aduc aminte că tot cu sfatul Părintelui Paisie am primit să fiu stareț la Mănăstirea Sihăstria. Și iată cum a fost: Era în vara anului 1942. Mănăstirea noastră era arsă după incendiul din 1940, o mare parte din părinți s-au dus la Mănăstirea Neamț, că aici nu mai erau chilii, iar starețul nostru Ioanichie Moroi era bătrân și bolnav în pat și nu mai putea conduce mănăstirea.

Atunci părinții din consiliu au luat aprobare de la Mănăstirea Neamț să aleagă alt stareț. Starețul nostru, Ioanichie, le-a zis: "Puneți egumen în locul meu pe Cleopa de la oi, că este băiat bun și ascultător!". Ei însă nu mi-au spus nimic. Într-o zi, pe când eu tundeam oile pe muntele Tăciunele, am văzut că vin la mine toți părinții din consiliu, în frunte cu duhovnicul Casian Cojoc și Calistrat Bobu. Unul dintre părinți mi-a zis: "Părinte Cleopa, a venit vremea ca pe timpul lui David, să lași oile cele necuvântătoare și să păstorești pe cele cuvântătoare! Iată, mănăstirea este arsă, starețul nostru este orb și bolnav, călugării se risipesc... Vină și ajută la refacerea mănăstirii. Te vrem toți, te cheamă și Părintele stareț Ioanichie, care ne-a crescut pe toți că el nu mai poate ... "

Eu, văzând că nu este altă scăpare, le-am zis : Mă rog Părinților, mai lăsați-mă să mă rog lui Dumnezeu și să mă gândesc o lună de zile, că sunt tânăr și nu știu ce să fac. Părinții m-au lăsat o lună de zile să mă mai gândesc. Dar eu îndată am scris lui Părintele Paisie de la Cozancea, bunul meu sfetnic din tinerețe, și l-am întrebat:

Ce să fac, Părinte Paisie, că sunt la o mare și grea încercare în viață? Să primesc stareția Sihăstriei, sau să rămân în continuare la oi? După vreo zece zile îmi scrie Părintele Paisie aceste cuvinte pe care nu le uit toată viața:

- Dragul tatei, de la mine păcatosul să fii ca cum n-ai da și ca cum n-ai lua! Nu te bucura când te-or pune stareț și nu te supăra când te-or scoate din stareție! Atunci eu, lăsând oile, mi-am luat cojocul, am coborât în mănăstire și am fost numit loțiitor de stareț.

În anul 1947 Părintele Paisie a fost hirotonit diacon și preot. Apoi a fost egumen la Cozancea șase luni. Dar ivindu-se unele neînțelegeri în obște, Părintele a cerut să fie primit în obștea Mănăstirii Sihăstria, după 27 de ani cât s-a nevoit la schitul Cozancea. Eu m-am dus la Iași cu cererea lui și i-am prezentat-o episcopului vicar Valeriu Moglan. Mi-a aprobat-o imediat, căci ținea mult la Sihăstria. Pe urmă a venit și Părintele Paisie. I-am dat o chilie aproape de biserică și l-am numit duhovnicul întregii obști. Spovedea zi și noapte și călugări și mireni. Lumea îi zicea "Pustnicul", "Unde este pustnicul?" "Mergem la pustnicul de la Sihăstria!". Nu avea timp nici să mănânce.

La 30 august 1949, eu am fost transferat de la Sihăstria cu 30 de călugări la mănăstirea Slatina, cu ordinul Patriarhului Iustinian să reorganizăm această vestită ctitorie a lui Alexandru Lăpușneanu, pe care autoritățile voiau s-o transforme în spital cum mai fusese în timpul primului război mondial. Atunci l-am luat cu noi și pe Părintele Paisie Olaru. A stat la Slatina cam patru ani. Se ocupa numai cu duhovnicia. Permanent spovedea călugări și mireni. I-am dat două chilii alături de paraclisul Mitropolitului Veniamin Costachi. Nu avea timp nici să mănânce. De acolo s-a dus câteva luni și la schitul Rarău, care depindea tot de Slatina.

Aceasta era viața și nevoița Părintelui Paisie. Muncea și se ostenea pe ascuns. Nimeni nu știa cât și cum se roagă, cât și cum postește, ce lucrează și ce taină are. Era plin de smerenie, de blândețe și de dragoste. Plângea cu cel care plânge și se bucura cu cel care se bucura. Nu ținea la haine bune, la bani, la nimic și fugea de cinste, de lauda, de multa vorbire, de clevetire și de oameni mari.

Părintele Paisie ne-a crescut și ne-a fost sfetnic și Părinte duhovnicesc în Cozancea la cei cinci frați care am plecat în mănăstire. Fără sfinția sa noi poate nu mergeam nici unul la călugărie. Iar după ce am venit la Sihăstria și cât am stat împreună la Slatina, Părintele Paisie mi-a fost duhovnic. Eu mă spovedeam la el și el la mine și tot ce aveam mai de taină mă sfătuia cu dânsul și eram foarte mulțumit că l-a adus Maica Domnului la Sihăstria.

În anul 1951, mi-aduc aminte că Patriarhul Iustinian a hotărât să mă duc stareț la Mănăstirea Neamț cu 100 de călugări, 70 de la Slatina și 30 de la Sihăstria, ca să înnoiască viața duhovnicească de acolo. Atunci eu m-am tulburat de aceasta și nu știam ce să fac. Dar mi-am adus aminte de sfatul marelui Părinte Vichentie Mălău de la Agapia, pe care l-am avut și un timp duhovnic când eram în armată, că îmi spunea așa: "Măi băiete, când vei da de necazuri mari, să postești trei zile și să te rogi cu lacrimi și Dumnezeu te va învăța ce să faci!". Deci m-am închis într-o chilie la stareție și nu știa nimeni de mine, numai ucenicul meu, Serapion. Toți părinții din mănăstire știau că sunt dus la Patriarhie. Am postit șapte zile, de luni până Duminică. După câteva zile de post, noaptea, cum stăteam pe scaun și parcă ațipisem, am văzut o lumina cerească în jurul icoanei Maicii Domnului din perete. Apoi Maica Domnului mi-a grăit din icoana și mi-a zis: "Nu te intrista pentru tulburările de la Mănăstirea Neamț, că le voi liniști ! Dar să nu fii întru digamie..." adică să nu fiu în îndoială. Că un gând îmi spunea să mă duc la Neamț și alt gând îmi spunea să mă duc în pustie. Că veneau unii călugări de la Neamț și-mi spuneau: "Vină, Părinte Cleopa, la noi că te ajutam să îndreptezi viața duhovnicească de aici!" Iar alții îmi spuneau: "Nu te duce la Mănăstirea Neamț, că acolo este greu și nu vei putea pune rânduială ca la Slatina..." "

Atunci m-am dus îndată la Părintele Paisie și după ce m-am spovedit, i-am spus tot ce am auzit și am văzut la icoana Maicii Domnului din chilie, iar el mi-a zis: Poate este un semn dumnezeiesc. Dar nu mai spune deocamdată nimănui vedenia aceasta. Acum pregătește-te și mâine să te împărtășești și de-o fi de la Dumnezeu să vă ducă la Mănăstirea Neamț, Maica Domnului o să vă ajute; iar de nu va fi voia Lui, o să rămâneți pe loc..."

A două zi, după ce m-am împărtășit, am primit veste din București că Patriarhul s-a sfătuit cu mai mulți și a hotărât să rămână lucrurile pe loc. Așa, cu rugăciunile Maicii Domnului și cu binecuvântarea duhovnicului, s-au liniștit toate.

Părintele Paisie Duhovnicul

Părintele Paisie a stat la Mănăstirea Slatina din anul 1949 până primavara anului 1953, când, s-a retras din nou la Sihăstria, unde avea mai multă liniște sufletească. El a vrut să vină la Sihăstria încă înainte de a intra eu în mănăstire, că îi plăcea locul acesta retras de lume, mai ales la Sihla unde s-a nevoit Sfânta Teodora.

Părintele Paisie a fost sfetnicul meu cel mai bun în viața de când eram copil și până când s-a dus la Domnul, în toamna anului 1990. Oricând aveam câte un necaz sau eram la o grea încercare în viața, mă duceam la chilia lui și îi ceream sfatul, sau în scris îl întrebam ce să fac și el îmi trimitea câteva rânduri și urmam cuvântul lui. Că cine nu ascultă de duhovnic, nu ascultă nici de Dumnezeu.

Așa era Părintele Paisie: smerit, tăcut, blând, înțelept la cuvânt, foarte milostiv și iubitor de aproapele. Întotdeauna cauta pacea cu toți și iubea liniștea. Nu-i plăcea să trăiască între mulți și își ascundea viața și nevoiță. Nimeni nu știa cum se roagă în chilie, ce lucrare are mintea și inima lui, cât sta la masa și cât se odihnește. Pe lângă liniște, iubea mult și fiii săi duhovnicești pe care îi primea la spovedanie la orice oră din zi și din noapte și purta mare grija de mântuirea lor. El nu era prea aspru la canoane, că ținea cont de așezarea sufletească a fiecăruia, și era blând cu toți, precum spune Sfântul Efrem Sirul că "chipul aducerii la pocăință este numai al blândeții". Cu iertarea, cu răbdarea și blândețea lui, a câștigat multe mii de suflete, jertfindu-se pe sine pentru alții. Uneori bătrânul dădea și acest sfat, cum ne învață însuși Domnul nostru Iisus Hristos: "Cel ce va răbda până la sfârșit, acela se va mântui". Ori, Părintele Paisie a rabdat toate ispitele și necazurile vieții pământești până la sfârșit, mai ales ultimii cinci ani de orbire, de surzire și suferință la pat până când și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos.

Noi ca fii duhovnicești ai Părintelui Paisie, care ne-a crescut și ne-a format în școală fricii și iubirii de Dumnezeu, suntem datori să ne rugăm pentru sufletul lui, ca să-l odihnească în ceata dreptilor din Ceruri și să nu uităm că și noi mâine ne vom duce dincolo, să dăm socoteală ce-am făcut bun sau rău pe pământ.

SCRISORI ȘI ÎNVĂȚĂTURI DUHOVNICEȘTI

a. Scrisori adresate de Părintele Paisie Arhimandritului Victorin starețul Mănăstirii Sihăstria

Prea cuvioase Părinte Stareț,

Vă felicit pentru ziua de Anul Nou 1982, ziua numelui de botez a Sfântului Vasile cel Mare.

Mulți ani cu pace, sănătate și spor în toate cele de folos, atât trupește, cât și duhovnicește.

M-am bucurat de venirea Prea Cuviosiei Voastre la Sihla, pentru dragostea ce-o aveți și pentru grija ce ne purtați. M-am bucurat de unele progrese în gospodărie. M-am bucurat de pacea ce cu îngăduința și răbdarea Prea Cuviosiei Voastre se păstrează în Sfânta Mănăstire Sihăstria. M-am bucurat că sunteți apropiat de inimile și sufletele celor ce cu darul lui Dumnezeu îi conduceți. Încă m-aș bucura să aud că sunteți în unire cu toți și că nu aveți nici un potrivnic.

M-aș bucura să aud că aveți mila de cei bolnavi, că-i credeți și că nu-i trimiteți la mama lor. Pentru ca mama lor sunteți Prea Cuvioșia voastră.

M-aș bucura să aud că tot ce făgăduim la călugărie, adică "doresc viață pustnicească", biserica, curățenia și ascultarea trebuie să și împlinim. Ascultarea o fac frații, dar mai mult siliți, nu tocmai din dragoste. Ascultarea fără rugăciune este o ocupație pe care o au și mirenii. Dar mai ales biserica, curățenia și dorința pentru mântuirea sufletelor să le urmați, să le impuneți la toți. Că "mare se va chema cel ce va întoarce un suflet rătăcit".

M-aș bucura, că pe, lângă ascultare, să găsiți un suflet care îi place liniștea și are nevoie de liniște. Nu să i se impună, ci să o caute, să o dorească; nu să se odihnească, ci să se nevoiască.

M-aș bucura să aud că toți frații se nevoiesc, merg la biserică, la pravilă (rugăciune și canon) și se întrec cântând la strană și că părinții cântăreți sunt binevoitori. M-aș bucura să aud că dorește vre-un Părinte să se liniștească la poiana din "Piciorul Crucii". Poate ar trebui să propuneți care dorește să se liniștească, sau să le dați canon celor bolnavi, sau celor ce nu le place ascultarea și biserica.

În sfârșit, ar trebui să-mi văd de păcatele mele și să zic iertați-mă pe mine păcatosul.
Paisie

Prea Cuvioase Părinte Stareț,

Bunul Dumnezeu să va dea sănătate și putere de muncă, ca să puteți scoate la bun sfârșit toate câte ați început și cele, ce încă aveți încă în plan să începeți.

Ne bucurăm că aveți în vedere și de Sihlișoara noastră, că după plecarea Părintelui Chiril mai mult vă interesați cu gospodăria, mai ales drumul era necesar. Acum s-a făcut bun de mers și cu piciorul și cu mașina, tot cu blagoslovenia P. C. Voastre. S-a reparat fântâna de la poartă, care era degradată. Acum mai mare dragul să intri pe poartă. Seamănă a vieții oameni gospodari.

Biserica cu slujba merge bine în toate rânduielile. Părinții și frații de aici își fac datoria, după cum știți...

Și dacă acest scris nu este potrivit, îl vom drege cu altă ocazie, cu duhul blândeților. Blagosloviți și mă iertați.

Paisie păcatosul

Părintele Paisie Duhovnicul

Prea Cuvioase Părinte Stareț Victorin,

Cu ajutorul lui Dumnezeu am făcut trei pași în acest sfânt și mare Post. Suntem bineșor. Asemenea vă dorim și P. C. voastre și la întregul sobor al Sfintei Mănăstiri Sihăstria. Cu regret că am auzit ca P. C. Voastră sunteți puțin bolnav.

Iubite Părinte, potrivește așa, ca să nu vă grăbiți nici prea, prea și nici foarte, foarte.

Noi cu toții va pomenim la nevrednicile noastre rugăciuni.

Să vă ajute Domnul să puteți duce cu drag ascultarea până la sfârșit și sfârșitul să fie bun.

Iertați și nu ne uitați.

Paisie

Prea Cuvioase Părinte Stareț,

Va multumim pentru toată dragostea ce ați arătat față de noi păcătoșii. Încă o dată vă cerem iertare pentru toate și iarăși vă zic la tot întregul sobor post ușor și să ne întâlnim la ușa Raiului.

P a i s i e

Urare de Craciun a Părintelui Paisie Olaru din Schitul Sihla, către obștea Mănăstirii Sihăstria :

"Slava întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace" și în Sihlișoara noastră și Sihăstria și în sufletele noastre pace!

b. Din scrisorile Părintelui Paisie către ucenicii sai călugări și mireni.

Trei scrisori de răspuns adresate monahiei Irina Iordache din Mănăstirea Văratec care s-a nevoit mai mulți ani la Locurile Sfinte.

M. Sihăstria, decembrie, 1973

Iubitoare de Hristos, Irina,

Vă mulțumesc pentru darurile trimise și Dumnezeu să vă răsplătească dragostea. Din partea noastră aveți toată blagoslovenia să rămâneți și mai departe la Locurile Sfinte și să vă supuneți celor ce, pentru Domnul, vă au în grijă. Sunteți dezlegate de toate cele ce aveți de datorie. Să mă iertați, că în ultimul timp, mi-a slăbit vederea aproape de tot. Pomeniți-ne și pe noi la sfintele slujbe de la Locurile Sfinte! Să ai grijă să fii supusă și să depinzi de un duhovnic care să fie după Dumnezeu, să răspundă de suflet. Dumnezeu să vă ajute la toți cei ce v-ați învrednicit să ajungeți acolo, unde noi numai cu gândul mergem! Cu dragoste, al Sfinției tale duhovnic ce nu te poate uita.

Paisie

M. Sihăstria, 26 martie, 1976

Arhimandrit Ioanichie Bălan

Iubitoare de Hristos, fiică și maică Irina,

Dorința noastră ca, atât duhovnicește, cât și trupește, aceste scurte și umilite rânduri să vă găsească în cele mai fericite momente. Cu mare greutate am putut să vă scriu aceste rânduri, dar știind că dragostea toate le poate, le-am scris.

Dragul tătucuței, aurul este tot aur, ori unde l-ai arunca. El este tot aur, iar arama este tot arama. Credința curată și adevărată, ori în ce loc ar fi ea, este și se crede a fi adevărată. Așadar, să vă nevoiți și să vă siliți a vă păstra ca aurul curat.

Din partea noastră vă dorim să vă păstrați măcar așa, ca în ziua când ați pus piciorul pe acel pământ sfânt. Mai avem încă o dorință, că dacă nu se va putea să ne mai întâlnim aici, să ne întâlnim, acolo sus în Patria Stăpânului nostru, Domnul Iisus Hristos. Amin.

Cu drag, al tău Părinte,
Paisie

P.S. Iartă-mă că sunt aproape orb. Pomeniți-mă ca să-mi îngăduie Dumnezeu atât cât să mă pot purta, dacă se poate. Dar fie voia Domnului!
Schitul Sihla, 23 aprilie, 1983

Maicilor Irina și Paisia,

Fiind ocupat cu lucruri omenești, nu am putut a răspunde îndată. Dar citind acatistul Sfintei Maicii noastre Teodora de la Sihla, vă mulțumesc pentru dragostea ce ați avut și v-ați ostenit de l-ați scris așa frumos.

Dumnezeu să vă răsplătească și, cu rugăciunile Sfintei Teodora, să vă ajute să petreceți această viață trecătoare cu răbdare și iar cu răbdare și cu dragoste să rabdați toate cele ce le rânduiește Domnul pentru mântuirea noastră.

Crucea pe cât este de grea, pe atât de răsplătită este cu bucuria veșnică și fericită.

Așteptăm Sfânta Înviere cu pace și cu bucurii duhovnicești.

Am primit pachetul și cartea pentru care vă multumim.

Să ne întâlnim unde va rândui Domnul !

Cu toată duhovnicească dragoste, al frațiilor voastre Părinte și duhovnic.

Paisie

Patru scrisori adresate unor fiice duhovnicești din obștea Sfintei Mănăstiri Agapia, scrise din Schitul Sihla și din Mănăstirea Sihăstria.

Iubitoare de Hristos, fiică și soră Georgeta,

Având ocazie, vă trimit câteva rânduri, prin care aș vrea să vă mai împrăpătez și să vă asigur sfânta mântuire.

Dragul tatei, răbdare, răbdare, răbdare. Dar răbdare, nu cu noduri; ci răbdare și îndelungă răbdare cu dragoste. Că dacă ai dragoste, dragostea le rabdă pe toate pentru Domnul, pentru mântuirea ta. Să nu zici că această ascultare îmi este dată ca o pedeapsă, fie ea și pedeapsă, sau ca o răzbunare. Dar să știi că și sfinții au pățimit, dar dacă au pățimit cu dragoste, s-au încununat.

Așadar, scopul se întreabă. Pentru ce faci un lucru? Vrei să câștigi ceva lucruri sau bani? Nu! Ci, vrei să te mântuiești. Atunci sigur te mântuiești, dacă ai răbdare. Știu, că am gustat și eu din toate câte oleacă. Știu, că mai multă răbdare îi trebuie celui ce face bine, căci

Părintele Paisie Duhovnicul

pe cine fericește Domnul mai mult? Iată ce zice: "Că am fost flămând și bolnav și m-ați îngrijit". Asta o cere Domnul la dreapta judecată!

Așadar, din partea mea îți doresc să fii sănătoasă, să faci ascultare, dar să o faci cu dragoste. Că dacă o vei face cu dragoste, ai plată de la Domnul și treaba iese bine...

N-am avut ocazie să știu dacă te-ai mărturisit, că trebuia de două ori să te împărtășești în post. Iar cu mărturisirea, mai des. Nu îndelungă, că te iau ispitele înainte și o pățești. Să te mărturisești la un duhovnic care te ascultă și te crede. Să nu te jelui la toate, că nu te folosești. Să stai la obște să nu te ademenească careva, că se ivește ura și ambiția. Să nu ai încredere în oricine, că nu știi cum scapi o vorbă și atunci ai de lucru. Să te împaci cu maicile, să le iubești ca să te iubească și dacă te necăjește cineva să rabzi cu dragoste. De ele atârână mântuirea ta.

Eu sunt sănătos și în pace cu toți. M-am împărtășit de două ori și acum încă odată.

Să știe Maica Stareța în ce stare te găsești. Dacă ai vreo nemulțumire, spune-o la duhovnic și el va face cunoscut maicii starețe.

Așadar, dacă vei fi mulțumită, Dumnezeu îți va da sănătate și putere să rabzi toate...

Din partea mea, eu vă pomenesc pe toate trei, să va dea Domnul răbdare. Pomeniți-mă și pe mine la sfintele rugăciuni...

Paisie

Iubitoare de Hristos, Gorgonie,

Cu ocazia venirii sorei Domnica, îți trimit câteva rânduri.

Eu, cu ajutorul lui Dumnezeu, am împlinit suma de ani. După cum știi, cu sănătatea nu sunt vrednic să mulțumesc lui Dumnezeu. Sunt în pace cu îngerașii (?) și toate merg după voia Domnului. Așadar, să mulțumim Lui pentru toate, să ne dea Domnul răbdare.

Am auzit că sunteți cam bolnave, pentru că v-ați supărat că a sporit obștea la bolniță.

Dragul meu, să te rogi lui Dumnezeu să-ți dea răbdare și să crezi că Dumnezeu rânduiește toate pentru mântuirea noastră!. Asta este crucea mântuirii frăției tale. Să știi că maica Paraschiva se roagă să puteți duce crucea, până la Golgota sus.

Să nu te superi pe mine că am zis să-ți sporească obștea. Numai să-ți prisosească răbdarea, să fii sănătoasă și să poți ajuta și altora. Să citești acatistul Sfintei Paraschiva.

Să le iubești (pe cele bolnave), să le citești și să le cânti și dacă îți mai cade încă una, să o primești cu toată dragostea, căci așa vom câștiga un colțișor de Rai. Cu mărturisirea sinceră și deasă vei reuși.

Doamne ajuta !

Paisie, fostul tău Părinte și duhovnic

P.S. Maică Gorgonia, cea mai mare faptă bună este a îngriji de cei bolnavi! P(aisie)

Hristos S-a înălțat, Gorgonie,

M-am bucurat când am auzit că ai de lucru! Să te bucuri și frația ta, că așa spune Mântuitorul: "Mai bine este a da, decât a lua". Mai bine este a ajuta, decât a cere ajutor de la alții!

Să fii sănătoasă să poți face bine cât de mult! Mai cruță-te ! Fă ascultare cât poți, că și eu așa face, dar nu mai pot... Cât despre mine, mă simt bine. Nu sunt vrednic să mulțumesc lui Dumnezeu! Pe lângă ascultarea pe care o ai, îți mai dau și eu o ascultare. Să ai grija de mielușelul acesta (?), că nu cere mâncare, nici apa!

P(aisie)

Iubitoare de Hristos, fiică, soră și maică Gorgonie,

Să nu te grăbești să vii la noi îndată, să nu cumva să pierzi plata, că am auzit despre maica Paraschiva că este căzută la pat așa că ar fi bine să fii cu grijă, să o ajuți până la sfârșit, să ai milă de ea, că mâinile ei sunt sfinte, că a scris frumos și mult a învățat și pe alții.

Să o pregătești să se poată împărtăși și să vă pregătiți și voi pentru Sfânta Împărtășanie, la sfinții Apostoli. Postiți de la Duminica Mare o săptămână.

Eu m-am împărtășit, sunt bine, am pace cu toți...

Ascultarea este scară la cer. Să faci ascultare cu dragoste, nu de silă, ci din milă. Să ai milă de bolnavi și Dumnezeu va avea milă și de noi.

Doamne ajută, că Hristos a înviat și pe noi ne va învia!

Paisie

Pe verso aceste scrisori nedatate, Părintele Paisie își evoca în câteva cuvânte, pe iubita sa mamă care l-a născut, scriind următoarele:

Pe mămuca mea o chema Ecaterina. Parcă o văd cu ochii minții cum în brațe mă ținea și ma învață de ale credinței. Draga mea, mămuca mea! Că nu-i mai scump pe acest pământ, decât numele de mama! Ea pe mine m-a născut și m-a crescut până să-mi dau seama. Ar trebui să o iubesc mai mult și să o pomenesc mereu și pentru sufletul ei scump să mă rog lui Dumnezeu.

P(aisie)

O scrisoare de răspuns către ucenicile din Mănăstirea Agapia :

Adevărat a înviat Domnul !

Am primit dragostea frațiilor voastre. Vă mulțumesc. Pentru toate câte ați scris, nu este alt leac decât numai răbdare cât de multă, mărturisire cât mai deasă și căutați-vă pacea. Aveți frica lui Dumnezeu și, pe cât puteți, rugați-vă mereu, cât cu cuvântul, cât cu gândul și cu "Doamne, nu ne lăsa!"

Noi, cu darul lui Dumnezeu, nu vă uităm. Să ne întâlnim la ușa Raiului !

Cu toată dragostea,

Paisie

O alta scrisoare de mângâiere către una din ucenicile sale din Mănăstirea Agapia:

Maica Mihaela,

... Să te lași în mâna Domnului, ca lutul în mâna olarului. Olarul, când vrea să facă o oală mai de pret, o dă de două-trei ori prin foc, o căleşte și o ciupește până se face după plăcerea lui. Așa și frația ta, nu vei pleca (la Domnul) până ce nu vei fi gata. Nu va mai fi nevoie de oarecare pregătire mai sigură. Până atunci să fii liniștită și spune-i maicii Magdalena, dacă dorește mantie, să facă canonul frației tale, 600 de închinăciuni și 100 de metanii. Iar frația ta să faci închinăciuni cât de mici, pe cât poți, că de la cel bolnav nu cere Domnul canon, ci să rabde boala cu mulțumire, fără de cârtire.

Așadar, să fii în pace, să nu te obosești, și când și unde va fi voia lui Dumnezeu, ne vom vedea. Apa trece și pietrele rămân. Ispitele vin și se înlocuiesc unele pe altele până la ultima răsufare.

Părintele Paisie Duhovnicul

Și după ce vom trece noi dincolo, nici în urma n-o să ne uităm.
Acolo e lumină lină, luna e întotdeauna plină,
Soarele niciodată nu asfințește, iar clima nu se răcește.
Păsările-acolo cântă frumos și laudă pe Domnul Hristos.
Îngerii neîncetat slavoslovesc, cântând slavă Împăratului ceresc.
Iar Maicuța Domnului stă de-a dreapta Fiului.
Acolo să dorim să fim, în vecii vecilor.
Amin !
Iar până atunci trebuie răbdare, cât putem duce în spinare!
Paisie

Scrisoare, adresată altei ucenice din Mănăstirea Agapia, aflată în suferință la spital.

Maica Magdalena,

Am primit această scumpă scrisoare de la sora frației tale și fiica mea duhovnicească Mihaiela. Această scrisoare citind, mi-a răscolit inima și amintirea anilor trecuți, prin pribegia acestui veac cu multe feluri de ispite și prefaceri.

Da, îmi amintesc: cum amândouă veneați și cu multă dragoste în Hristos spuneți că ne-am legat, Părinte, să ne ajutăm una pe alta până la sfârșit! Și eu v-am blagoslovit "așa să fie!".

Nu v-am uitat și doresc să fiți cumiți, sănătoase și ascultătoare. Iar dacă Domnul vă iubește și vă rânduieste câte oleacă de încercare, adică boală, să vă dea Domnul răbdare cu dragoste, că prin răbdare se câștigă Raiul...

Nu te supăra că ți-a rămas canonul, căci canonul bolnavului este patul. Patul bolnavului este blagoslovit și sfințit prin răbdare. Nu uita că Domnul, pe cine iubește, îl încearcă, că mai mult să fie aproape de El.

Să ne bucurăm și să mulțumim bunului și îndurătorului Dumnezeu pentru toate. De frica bolii și a altor încercări "nu ne vom teme, nici ne vom tulbura, căci cu noi este Dumnezeu!".

Totdeauna să fiți cu gândul la biserică, că, acum se cântă Heruvicul; acum se cântă Axionul și, frația ta intonează în minte "Care pe heruvimi..." și Cuvine-se cu adevărat

Așadar, să fii sănătoasă.

Paisie D(uhovnicul)

O scrisoare din ultimii ani de suferință ai Părintelui Paisie către ucenicii săi de la Schitul Sihla, intitulată:

În amintirea fostului duhovnic Paisie de la Sihla,

Aflați că sunt în Sihăstria, la sfânta Mănăstire, de la nașterea Domnului. Sunt încă la examenul încercării suferințelor. Cred că ați auzit. Prin mila lui Dumnezeu și rugăciunile Maicii Domnului am ajuns până la voi. După părerea unora, merg spre bine încet. Slavit să fie Domnul pentru toate!

Stau ca acasă la mine. Am de toate, nu sunt vrednic. Am la dispoziție și slujba bisericii, în toată ziua o ascult.

Vă rog să fiți liniștiți. Faceți ascultare, dați slavă lui Dumnezeu și sănătate.

Încă nu este voie să primesc (pe nimeni).

Ultima scrisoare a Părintelui Paisie scrisă cu doi ani înainte de obștescul său sfârșit și adresată tuturor ucenicilor săi:

1988

Sărbători fericite, la mulți ani cu sănătate și răbdare, răbdare, răbdare în toate. Răbdare în boală, răbdare în ocară, răbdare cu mulțumire, pentru scumpa mântuire!

Neîncetat să vă rugați și de v-a supărat cineva, să iertați. Iar de ați supărat pe cineva, cereți iertare și cu drag să faceți ascultare, căci ascultarea silită, nu este bine primită.

Si așa că trece viața, vrei, nu vrei, și mâine, poimâine să ne întâlnim cu toții, colo sus în Rai.

P(aisie).

c. Scurte învățături duhovnicești ale Părintelui Paisie adresate în scris ucenicilor săi din mănăstiri și sate,

Sihla, 3.11.1980

... Dumnezeu pe cine iubește, îl ține aproape de El, ca nu cumva libertatea să-i schimbe mintea și înșelăciunea lumii să-i câștige sufletul. Așadar, suntem datori să primim cu dragoste aceste încercări și să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru toate.

Să ne rugăm să ne dea Domnul răbdare, că "cel ce va rabda până în sfârșit, acela se va mântui".

Iar ispitele ce vin, cu voia lui Dumnezeu vin pentru încercare și pentru a ne ține pe calea smereniei. Numai să cunoaștem slăbiciunea noastră, să ne rugăm și să cerem ajutor: "Doamne, nu ne lăsa în ispite!"... Că vin și fără voia noastră, de la trup, de la lume și de la diavol. Așa că, ori de unde vin, noi suntem datori să ne rugăm, strigând: "Doamne, ajută!". Însă pentru a ne ușura de ele, este nevoie să ne mărturisim. Aceasta ne duce la smerenie. Această rugăciune scurtă ne ajută la toate faptele cele bune, că Domnul a zis: "fără de Mine nu puteți face nimic!".

Să cerem ajutor de la Domnul și să ne lăsam în voia Lui...

Cu toată dragostea,

Paisie

Oriunde vei fi, să ai grija și să-ți împlinești datoria. Că făgăduița dată la Botez, ca și la călugărie, este dată înaintea lui Dumnezeu și ni se va cere în ziua judecății.

- Dragul tatei, lasă-te în grija lui Dumnezeu !

- Dacă nu cerem iertare și nu iertăm, în zadar așteptăm Paștele! Putem spune că suntem egali cu cei ce nu cred în Înviere.

- Să vă păziți să nu auziți, nici să vedeți ale altora slăbiciuni, ci numai și numai păcatele voastre...

- Dacă vrei să ai pace, să cauți și pacea altora...

- Dragul meu, nu te lăuda că ești călugăr, nici că ești ucenicul lui Paisie, că bate la ochi și se vede cât de colo că te mândrești!

- Dacă te vei potrivi gândurilor și nu le vei mărturisi, nu vei ajunge bine. Ia seama ce gândești, ia seama ce vorbești și ia seama ce faci, că vrajmașul nu doarme...

- Să fiți cumiți măcar de azi înainte!

- Nici odată să nu scoti la iveală vorbele auzite și să nu faci răzbunare, că nu-i creștinește. Ci să vezi și să nu vezi; să auzi și să nu auzi. Să ceri iertare de la care crezi că i-ai supărat și să ierți din inima pe toți, să nu ai vrăjmaș pe nimeni.

Părintele Paisie Duhovnicul

- Curățește-ți mintea și inima de toată răutatea.
- Caută-ți pacea cu toți vecinii și nu pierde legătura cu Domnul și cu Maicuța Lui.
- La supărare și ispite ai nevoie să te mai descarci la duhovnic, dar numai și numai de boala ta, de slăbiciunea ta să vorbești.

- Caută-ți pacea și fii în pace, că toate trec ca apa și vin altele, că așa e viața.
- Să fii cuminte și nu lăsa rugăciunea.

P(aisie)

(Insemnare pe un biletel)

- Să ne rugăm pentru pacea în țară, pace în casă și în sufletele noastre.
- Vă doresc toată pacea sufletească și un colțișor de Rai.

Cu dragoste.

Paisie

- Nu te avânta la post mult, că trebuie să faci ascultare.

P(aisie)

- Zi bodaproste că Maica Domnului este cu noi și nu lasă rugăciunea. "Certând, Domnul m-a certat, dar morții nu m-a dat". Să ne vedem la a două Înviere.

Paisie

(O scurtă scrisoare însemnată pe un biletel și adresată unei fiice duhovnicești bolnave din Mânăstirea Agapia).

- ...Să ai pe mama la dreapta și moartea la stânga. Mângâie-te cu ele. Când ești fricoasă te mângâie mama, adică rugăciunea; iar când ești prea voioasă, te mângâie moartea, adică lacrimile. Așa, în toată vremea, aceste două surori îți vor fi de mare folos. Spor în toate cele bune.

P(aisie)

(O scurta scrisoare adresată unei fiice duhovnicești din Bucovina).

Domnul să-ți dea sănătate și răbdare cu bucurie în boală, căci pe cât trupul se topește, pe atât sufletul se împuternicește și se curățește de toate păcatele.

- Deocamdată vă dorim răbdare cu bucurie și după aceea pace sufletească și bucurie duhovnicească.

- Să te simți totdeauna în bratele Maicii Domnului și vei vedea ce mare pace vei avea. Noi suntem încă pe loc și ne rugăm pentru pacea a toată lumea și pentru sănătatea frației tale...

Paisie

(Scrisoare adresata unei călugărițe bolnave).

d. Sfaturi și cuvinte duhovnicești ale Părintelui Paisie, adunate și povestite din memoria verbală a ucenicilor

1. După evenimentele grele din decembrie 1989, auzind bătrânul, a zis: „**Aceasta este un semn mare că s-a luat pacea de pe pământ. Căci s-a zdrobit capul șarpelui, dar veninul lui a rămas și s-a răspândit în toată lumea prin coada lui**”.

2. Fiind secetă mare în vara anului 1990, ucenicii îi spuneau Părintelui Paisie, care zăcea la pat: "Nu plouă, Părinte, este secetă mare!". Iar el răspundea: "Să ne rugăm lui Dumnezeu cu lacrimi și să postim, că Domnul are de unde da, dacă are cui da!"

După ce a început să plouă, ucenicii i-au spus: "Părinte Paisie, plouă afară!". Iar el a început a plânge în pat și a zis ucenicului său de chilie, monahul Gherasim: "Adă-mi și mie un pahar cu apa de ploaie de afară să beau, că cine știe ale cui sunt lacrimile acestea!"

3. Odată au venit la bătrânul câțiva călugări din altă mănăstire și i-au cerut cuvânt de mântuire. Iar el, suspinând încet, le-a zis :

- Prima grijă, să aveți mintea trează întotdeauna la cele ce ați făgăduit în fața lui Dumnezeu la călugărie. Apoi să nu vă tulburați mintea cu băuturi și cu mâncăruri alese. Apoi, feriți-vă de vorbirea multă, mai ales de vorbirea și prietenia cu femei și umblatul pe drumuri fără rost, că ieșirea deasă din mănăstire duce la răceala sufletească.

4. Ucenicul său de chilie era într-o zi tulburat de unele ispite și i-a spus aceasta Părintelui Paisie. Iar el a răspuns:

- Cu ce ai suparat pe Domnul și pe Maica Domnului? Sau poate ai întristat pe cineva, ai clevetit sau nu ai făcut ascultare cu dragoste? Că bunul Dumnezeu vede toate și caută la inima. El caută la dragostea și la mila pe care o avem și noi față de alții.

Gândindu-se ucenicul la cuvintele Părintelui, și-a dat seama că el a supărat pe Domnul și din această cauză au venit aceste ispite grele asupra lui.

5. Părintele Paisie, zăcând ultimii săi ani în pat, cu un picior rupt, fără vedere, din cauza unei duble cataracte la ochi, și aproape surd, la vârsta lui de peste 90 de ani, ori de câte ori avea câte o tulburare sau durere sau mahnire, el se ruga și plângea, zicând în taină: "Iar am supărat pe Dumnezeu! "Apoi striga încet cu lacrimi: "Iartă-mă, Doamne, că mult Te-am supărat! Maicuța Domnului, nu mă lăsa, că nu mai am nici o putere! Încotro s-apuc și unde să mă duc? Te aștept, Iisuse bun, te aștept aici, plângând în drum!..."

Ucenicul văzând durerea Părintelui, plângea și el de mila lui. Dar bătrânul nu știa că este în chilie. Apoi iar se însenina la față, se însemna de trei ori cu Sfânta Cruce, își ștergea lacrimile cu un prosop și continua să se roage în taină cu rugăciunea minții, clătînându-și ușor capul între perne.

6. A venit odată un stareț la bătrânul să-i ceara sfat, căci avea câțiva frați care îi făceau tulburare și voia să-i pună la canon sau să-i trimită acasă. Auzind aceasta Părintele Paisie, și-a așezat mâinile cruciș la piept și, suspinând, i-a zis cu blândețe:

- Părinte stareț, nu așa! Ci cu pace, cu pace! Că așa strigăm cu mâinile la cer, când ne rugăm la orice ectenie sau cerere. Cu pace, Părinte, că ești păstor și păstorul "își pune sufletul pentru oi". Și mai bune și mai slabe, toate sunt din turma Sfinției tale, toți au suflet și au nevoie de mântuire. Apoi de toți vei da seama în ziua judecării!

Când îi primești în mănăstire, încearcă-i cu ascultările dacă sunt buni sau nu. Nu-i călugări așa, și pe urmă să-i trimiți în lume. Că vei fi întrebat de fiecare suflet și de cel mai mic frate. Fii cu blândețe și cu milă și caută pacea și liniștea și a lor și a Sfinției tale. Mai lasă-i la biserică, că toți trebuie să ne mântuim. Fii cu dragoste și fă pace acum când poți, că tare este greu la urmă când te muștră conștiința și când nu mai poți face nimic! Că timpul trece și nu-l mai găsim. Mă uit la mine, câtă muștrare de conștiință am, dar nu mai am nici o putere să mai adun pe cei ce i-am smintit și i-am supărat. Tare mare durere aduce muștrarea conștiinței. Părinte, să luăm amine că avem mare răspundere de sufletele pe care le-am adunat să se mântuiască. Să nu ne judece că nu i-am povățuit; apoi să știe de păcat. Că păstorul bun face și

oile bune și le păzește de lupi și le dă Stăpânului sănătoase și toate la număr. Iar păstorul rău și pe cele bune le face rele!

7. Prin anul 1986 era bolnav Părintele Nicandru Iordache și se pregătea de plecare la Domnul. Atunci a chemat la chilia lui pe Părintele Paisie să-l spovedească pentru ultima dată, că se afla pe patul de moarte. Ucenicii l-au dus pe Părintele pe sus, până la chilia lui, căci era cu piciorul rupt. După ce l-a mărturisit și l-a mângâiat mult, dându-i mare nădejde de mântuire, Părintele Nicandru i-a spus cu lacrimi: "Părinte Paisie, știu că în curând mă duc la Domnul să dau socoteală de tot ce am făcut pe pământ. Dar vă mărturisesc că de nimic nu-mi pare mai rău în viață, decât de timpul pe care l-am pierdut în zadar, fără nici un folos, în loc să mă rog, să-l slăvesc pe Dumnezeu sau să fac altă faptă bună!"

După câteva zile a răposat Părintele Nicandru, dar bătrânul mereu amintea fraților care veneau la el, ultimele cuvânte ale lui, îndemnându-i permanent să nu piardă timpul în zadar. Ci, ori să meargă la biserică, ori să se roage, ori să citească vreo carte sfântă, ortodoxă, ori să cerceteze pe cei bolnavi, ori să facă milostenie, ori să lucreze cu mâinile cele de nevoie vieții, ori să se odihnească cu măsură, că toate sunt lăsate de Dumnezeu omului, spre mântuire.

8. Spune ucenicul său de chilie că zilnic îi ducea bătrânului de mâncare la patul său de suferință, iar el îi cerea mai întâi anafură, apoi zicea: "Iartă-mă și Dumnezeu să te ierte, Părinte Gherasim!". Apoi rostea în taina rugăciunea de masă și mânca, gustând câte puțin din tot ce i se aducea. Uneori ucenicul îl îndemna să mănânce mai mult ca să se întărească. Iar Părintele Paisie răspundea cu glas blând și smerit: "Ei, Părinte! nu trăim ca să mâncăm, ci mâncăm ca să trăim! Căci trebuie să avem întotdeauna conștiința și mintea curată; ca rugăciunea noastră să poată ajunge la cer!"

9. Uneori ucenicul îl găsea pe bătrânul supărat și plângând și îl întreba:

- Prea cuvioase, de ce sunteți supărat? Poate v-am întristat cu ceva? Iar Părintele Paisie răspundea cu lacrimi pe obraz:

- Am supărat pe Domnul și nu am pace sufletească. Căci îmi pierd răbdarea în suferință și de aceea plâng... Unde să mă duc? Încotro să apuc? Apoi, după puțină tăcere, tot bătrânul răspundea: "Nu mă duc, Iisuse bun; ci Te aștept aici în drum!"

10. Iarăși spunea ucenicul său de chilie, că dacă îi dădea cineva un pahar de ceai sau altceva să guste, Părintele Paisie îi zicea cu mulțumire și recunoștință:

- Bodaprosti! Vei avea mare plată de la Dumnezeu, că eu nu am nici o putere!

11. Alteori îl întreba bătrânul pe ucenic:

- Cât este ceasul? Este șapte?

- Părinte Paisie, este ziuă afară și cântă păsările în pădure. Iar el, suspinând, zicea:

Dragul meu, la mine este tot noapte și tare greu mai trece timpul! Când vedeam, mă luam cu cititul. Dar de când sunt numai la întuneric, nu vă dați seama câtă răbdare trebuie să ai, să stai în pat, să nu poți merge și să aștepti să te poarte alții! Însă cel mai mult mă mângâi cu rugăciunea minții și a inimii. Prin ea vorbesc cu Mântuitorul...

12. Fiind imobilizat la pat, bătrânul avea o frânghie legată de grindă, cu ajutorul căreia se sprijinea și se întorcea, când rămânea singur. Dar, uneori, nu găsea funia și îl ajuta ucenicul, iar el zicea:

- Maica Domnului te-a trimis să mă ajuți, că nici metaniile nu știu unde sunt... Însă faceți toate cu dragoste, că să aveți plată la Dumnezeu!

13. Adeseori veneau la chilia Părintelui Paisie mici grupuri de preoți, călugări și maici din mânăstiri și credincioși, toți fii duhovnicești ai bătrânului, dorind să-l vadă, să ia binecuvântare și să-i ceară un scurt cuvânt de folos. Atunci ucenicul îl întreba:

- Ce să fac, Părinte Paisie, că au venit la ușa și plâng, dorind să vă vadă?

- Dă-le drumul!

După ce intrau, îi sărutau mâna și se așezau în genunchi lângă patul său de suferință. Unii își spuneau numele, alții îi cereau cuvânt de folos sufletesc, iar călugărițele și credincioșii se rugau în taină și lăcrimau. Părintele Paisie, cunoscându-i cu duhul, le dădea sfaturi foarte scurte, dar pline de înțelpciune duhovnicească, și fiecare se silea să urmeze

întocmai sfatul lui. La urmă, bătrânul lua epitrahilul și crucea fixată în cui alături de el și le citea pe de rost o rugăciune de sănătate, de mângâiere și de binecuvântare duhovnicească, care îi întărea pe toți. La urmă le zicea cu blândețe:

- Ce să mai vedeți acum? Osteneală și durere! Nici nu văd, nici nu aud, nici nu pot merge!... Drum bun! să ne vedem la ușa Raiului!

- Dar de ce, Părinte, la ușa Raiului și nu înăuntru? întrebau cei de față.

- Dragii mei, până la ușa este tare greu, răspundea bătrânul, și începea să plângă ... Dacă ajungem noi acolo, strigăm la Maica Domnului: "Ușa milostivirii deschide-o nouă!" și Maicuța Domnului, cu rugăciunile ei, ne va deschide ușa să intrăm în Rai, căci ea ne ajută tuturor la mântuire. De aceea în fiecare, zi suntem datori să-i citim, dimineata, Acatistul Bunevestiri, și, seara, Paraclisul, căci este tuturor mamă, acoperământ și grabnică ajutătoare...

14. Odată a venit o femeie care se mărturisise la bătrânul și i-a zis :

- Părinte Paisie, nu am făcut canonul care mi l-ați dat la spovedanie. Ce să fac?

- Sora, ori Raiul, ori iadul! Alege una din două! Fără să-ți faci canonul de la spovedanie, de ce mai veniți la mine? Duceți-vă la preotul din sat, spuneți-i păcatele care mi le-ați spus mie la mărturisire și faceți ce vă va spune el, ca numai silitorii vor intra întru Împărăția cerului !...

15. În ultimul an de suferință spunea bătrânul ucenicului său că își pierde răbdarea și zicea: - Eu tot am spus la toți : răbdare, răbdare, răbdare în boală, în orice necaz. Dar când ajungi să rabzi tu, atunci vezi cât este de greu de răbdat! Și începea a lăcrima. Apoi zicea: bătrânețea și durerea, mi-au luat toată puterea! Vino, îngerașul meu și mă du la Dumnezeu. Și să vii cu-n ciocănel, să mă desprinzi ușurel de la cap pân' la picioare, să-mi vindeci rana ce mă doare ... !

16. Spun unii din ucenicii Părintelui Paisie că veneau săptămână la spovedanie, cum este rânduiala Mănăstirii Sihăstria, și îi ziceau:

- Părinte Paisie, iar am greșit și n-am împlinit canonul dat la ultima spovedanie, că voi pune început bun și nu voi mai păcatui cu limba, cu gândurile, cu auzul și cu ochii...

- Ce faci, frate, cu mărturisirea? răspundea bătrânul cu glas apăsător. Dacă te îmbraci cu o haină curată și te duci între oameni și nu bagi de seama că te-ai atins de ceva murdar, cum poți să te mai duci între ei, că toți fug și râd de tine. Dar în fața Domnului cum te vei duce, știind că "nimic necurat nu intră în împărăția cerurilor?" Ia aminte ce faci, că ziua de mâine nu-i dată nimănui !

17. Zilnic, când pleca ucenicul de la bătrânul îi zicea :

- Părinte Paisie, binecuvântați și mă iertați, că mă duc la ascultare și la biserică!

Iar el zicea cu toată inima:

- Domnul să-i ierte pe toți, și pe cei vii și pe cei morți!

18. Același ucenic de chilie spune că dacă pleca un călugăr în vreo călătorie, bătrânul era cu mare grijă pentru el, să nu i se întâmple vreo primejdie sau ispită pe cale, până auzea că s-a întors sănătos la mănăstire. Părintele Paisie cerea fiilor săi duhovnicești să nu plece la drum fără rugăciune și, atât la plecare, cât și la întoarcere, să ia binecuvântare de la stareț și duhonic și să facă trei metanii la icoana Maicii Domnului, ca să-i acopere de tot răul.

19. Alteori spunea ucenicilor săi apropiați :

- Tare mă bucur când aud de bine, de pace, și de dragoste în mănăstire și tare mă supăr când aud de rău! Dacă nu suntem în pace unul cu altul și nu iertăm, nu-i primit nimic la Domnul. Degeaba purtăm haine lungi și stăm în mănăstire, că Domnul caută la inima, nu la față!

20. De multe ori spunea ucenicilor:

- Tot ce faceți, să faceți cu dragoste, ca să aveți plată pentru toate, că dragostea este coroana tuturor faptelor bune!

21. Când era necăjit și bolnav și nu vedea, plângea singur și zicea: "Fă Doamne cu mine ce vrei, numai în iad să nu mă dai, că sunt tare păcatos și mi-i frică să nu cad cu cei păcătoși în iad!"

22. Alteori zicea: "Orice faci, să vezi cu ce scop faci și dacă este bun scopul. Iar dacă faci ceva pentru lauda lumii, nu are nici o valoare!"

23. Odată l-a întrebat ucenicul sau de chilie:

- Părinte Paisie, ce datorii are un monah?

Iar bătrânul i-a răspuns:

- Are datoria să-și păzească făgăduința pe care a dat-o înaintea lui Hristos și a Sfântului Altar. Adică, ascultare necondiționată, sărăcie de bunăvoie și feciorie. Pe lângă acestea, călugării trebuie să fie smeriți, să se roage neîncetat pentru ei și pentru toată lumea și să aibă sfânta dragoste, de care atârnă toată fapta bună și care le rabdă pe toate.

24. Altădată iarăși a zis bătrânul:

- Toate patimile și ispitele călugărilor se nasc din două pricini: din neascultare și din lenevire la rugăciune, la metanii și post. Din cauza acestor două păcate cădem ușor în toate ispitele și patimile omorâtoare de suflet și ne pierdem mântuirea.

- Cum putem scăpa de aceste două grele păcate, l-a întrebat ucenicul? Iar Părintele Paisie i-a răspuns:

- Neascultarea și lenevirea, la rugăciune, ca și toate celelalte patimi, se vindecă prin mărturisire curată la duhovnic, prin canon și prin săvârșirea faptelor bune în locul păcatelor care ne stăpânesc!

25. Altădată iarăși zicea bătrânul ucenicilor săi:

- De mare ajutor pe calea mântuirii ne sunt smerită cugetare și smerenia, care spală păcatele. Apoi este trăirea noastră în dragoste creștinească. Căci spune Mântuitorul: "Întru aceasta vor cunoaște toți ca sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste între voi" (Ioan 13, 35).

26. În alta zi iarăși zicea ucenicilor la chilie:

- Atât călugării, cât și mireni, dacă au pace între ei, adică pacea inimii și a conștiinței, și dacă au dragoste, se pot mântui...

27. Uneori spunea ucenicilor săi:

- Să nu uităm de moarte că fără de veste vine. Toți cei care au umblat după slava omenească și s-au amăgit de grijile acestei lumi, la sfârșit s-au căit, dar poate prea târziu...

28. Adeseori zicea ucenicilor, călugări și mireni:

- Să avem frica lui Dumnezeu și să punem zilnic început bun! Odată m-am întâmplat lângă patul de moarte al unui om nepregătit, care se chinuia să moară și striga la mine: "Nu mă lăsa, Părinte Paisie, nu mă lăsa!". Și căuta să fugă și striga să-l ajut și a murit așa nepregătit.

29. Când venea câte un ucenic tulburat la bătrânul, îi spunea:

- Să nu faci tot ce poți, să nu crezi tot ce auzi și să nu spui tot ce știi! ...

30. Unor fii duhovnicești care i-au cerut cuvânt de folos, bătrânul le-a răspuns:

- Să cerem de la Hristos, prin rugăciune, frica de Dumnezeu și cugetare la moarte. Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii, iar frica de moarte și de judecată ne păzește de păcate și ne îndeamnă la pocăință în aceasta viață, căci dincolo nu este pocăință.

31. Altor frați iarăși le-a zis:

- Trebuie să avem pururea înaintea noastră păcatele noastre, ca să nu ne mustre conștiința, să dobândim lacrimi la rugăciune și să nu mai greșim. Conștiința pomenește păcatele noastre și, pomenindu-le, ne smerește.

32. Spune ucenicul său de chilie, că uneori Părintele Paisie începea a plânge cu lacrimi și când îl întreba de ce plânge, bătrânul răspundea: "**Vin timpuri foarte grele de încercare și suferință și mulți vor cădea, fiind biruiți de ispitele veacului celui de pe urmă!**".

33. A venit odată un stareț de mănăstire la bătrânul și i-a spus ca a făcut atâta recoltă de cereale, că are atâtea vite, că a început atâtea lucrări de construcții și înnoire a chiliilor pentru viețuitorii mănăstirii. Iar Părintele Paisie i-a zis:

- Părinte stareț, Dumnezeu nu ne va întreba la judecată câte materii am adunat, câte case am construit și câte vite avem la mănăstire. Ci ne va întreba câte suflete am adunat aici și câți s-au mântuit din obștea mănăstirii. Altfel, stăm degeaba aici dacă nu ne căutăm de suflet!

34. Zilnic îl cerceta duhovnicul la chilie pe Părintele Paisie și îl întreba:

- Ce mai faci, Părinte Paisie?

- Dacă mai sunt zile de la Dumnezeu, iată tot așa mă găsești. Îmi duc crucea și sunt în așteptarea Mântuitorului!

35. În altă seară, bătrânul a spus ucenicilor săi:

- În lume sunt două feluri de animale - domestice și sălbatice. Cele domestice stau pe lângă om, așteaptă hrană și se supun omului, iar cele sălbatice, nu. Așa sunt și oamenii. Unii ascultă de Dumnezeu și se supun cu bucurie poruncilor Lui; iar alții se împotrivesc lui Dumnezeu și nu vor să păzească poruncile mântuitoare ale Domnului nostru Iisus Hristos. Așadar, cum este cu animalele sălbatice, așa și cu oamenii străini de Dumnezeu.

36. Altor fii duhovnicești le-a zis, la plecare.

- Vă doresc la toți să trăiți cât am trăit eu, dar prin ce am trecut eu să nu mai treacă nimeni!

37. Părintele Paisie, stând în chilie la rugăciune, se învrednicise de darul lacrimilor, pe care întotdeauna le ascundea de ochii ucenicilor săi. Odată, pe când se ruga cu multe lacrimi, a intrat ucenicul lui în chilie fără să-l simtă bătrânul și i-a zis:

- Binecuvântați, Părinte Paisie ! Vă doare ceva?

- Părinte Gherasim, rugați-vă pentru mine că sunt bolnav, nu mai văd, nu mai aud, nu mai pot merge... Poate mă slobozește Dumnezeu!... Așa știa bătrânul să-și tăinuiască nevoița sa și darul lacrimilor cu care îl mângâia Dumnezeu, încât nici ucenicul de chilie nu-l cunoștea îndeajuns.

38. Zăcând în patul său de suferință, bătrânul rostea în taină inimii, rugăciunea lui Iisus. Apoi, cercetându-l ucenicul, l-a întrebat :

- Părinte Paisie, aveți nevoie de ceva?

Iar el, arătându-i metaniile din mâna sa, i-a zis :

- Părinte Gherasim, mă rog lui Dumnezeu și Maicuței Domnului, ca de acum atât mi-a mai rămas!

39. Altă dată l-a întrebat ucenicul:

- De câte ori pe zi trebuie să rostim rugăciunea lui Iisus cu închinăciuni?

Iar bătrânul a răspuns:

- Eu zic mereu de o sută de ori rugăciunea "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul"; de o sută de ori " Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi" ; de o sută de ori zic: "Sfinte Prea Cuvioase Părinte Paisie, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine păcătosul"; de o sută de ori: "Sfinte Ierarhe Spiridoane, roagă-te lui Dumnezeu pentru mine păcătosul"; și de o sută de ori zic: "Sfântă mironosiță Veronica, roagă-te Mântuitorului Hristos pentru mine păcătosul ". Apoi iarăși le repet. Mai vine la mine cineva, mai citesc o rugăciune la bolnavi, mai spovedesc câte un călugăr, mai ascult sfintele slujbe, mai plâng, mai ațipesc oleacă și tot așa până când vine Domnul...

40. Unui ucenic apropiat i-a spus Părintele Paisie aceste scurte sfaturi:

- Ocară să-ți fie ca lauda. Când ne rugăm, trebuie repetat mereu: "Iartă-mi mie, Doamne, cum iert și eu". Minciuna este de trei feluri : simțită, auzită și bănuită. Iar răbdarea este de două feluri: dobitocească și cu dragoste. Adică răbdare firească și răbdare duhovnicească.

41. Unor călugări dintr-o mănăstire le-a dat bătrânul acest cuvânt de folos:

- Moartea pune capăt la toate! Cum te gândești la moarte, le-ai terminat pe toate. Căci trebuie să ne pregătim întotdeauna, să fim uniți cu Hristos și să ne rugăm mult, ca să ne săvârșim în pace și să dobândim colțișorul de rai... Dar este greu până acolo!

42. Iar pentru dragostea în Hristos, spunea ucenicilor:

- Vedeți pe Sfântul Arhidiacon Stefan? Dacă nu se ruga pentru frații lui, care îl ucideau cu pietre, ca să-i ierte Dumnezeu, nu vedea cerurile deschise! Așadar și noi să ne rugăm nu numai pentru bunii noștrii frați și prieteni care ne iubesc, ci și pentru cei care nu ne iubesc, ca să dovedim că suntem fiii lui Dumnezeu după dar și să vedem ușa Raiului deschisă pentru noi.

43. Unor călugărițe care se nevoiau la Sfintele Locuri și era fiicele sale duhovnicești, le-a dat următoarele sfaturi :

- Vreau să vă însoțesc și eu cu gândul la Sfintele Locuri, la Ierusalim, pe care unii din părinții noștri s-au învrednicit și l-au vizitat și au văzut unde a fost înmormântat trupul Domnului nostru Iisus Hristos ... Vă însoțesc și eu cu gândul și merg cu sfințiile voastre până acolo și le zic: "Bine v-am găsit, părinților fraților, maicilor și surorilor care sunteți aici și v-ați învrednici să stați la Locurile Sfinte, unde s-au mântuit sfinții Părinți și unde s-au nevoit și unii dintre sfinții noștri pe care i-am cunoscut...

Rămâneți pe locurile acelea sfinte pe care le-ați dorit din copilărie și să nu ne uitați și pe noi la rugăciunile pe care le înălțați înaintea Sfântului Mormânt!...

Să aveți dragoste una față de alta că sunteți surori și străine acolo. Una să fie mamă la cealaltă, iar alta sora celeilalte. Dragostea lui Hristos să vă fie sfetnicul cel bun. Unde este dragoste, acolo este Domnul nostru Iisus Hristos; iar unde nu este dragoste, acolo nu este Hristos. Așadar, dragostea și pacea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos să fie cu voi acolo și în veci...

Dumnezeu să va ajute. Mergeți sănătoase, să ajungeți cu bine și să vă rugați și pentru noi păcătoșii. Acolo să ne bucurăm de mila lui Dumnezeu, de rugăciunile Preacuratei Sale Maici și de rugăciunile tuturor sfinților. Amin!

44. Unui fiu duhovnicesc îi dădea bătrânul următoarele sfaturi pentru spovedanie:

- Să te mărturisești regulat, că dacă măhuri casa mai des, ți-i drag să stai în ea. Dacă speli cămașa, ți-i drag s-o îmbraci. Căci dacă se face mult gunoi în casa, este mai greu de scos afară. Să te mărturisești mai des, dacă nu în fiecare săptămână, măcar în fiecare lună.

45. Unor călugărițe, fiice duhovnicești, le-a spus Părintele Paisie:

- Sunteți străine pe pământ. Ajutați-vă una, pe alta, sprijiniți-vă una pe alta, împăcați-vă și așa veți avea bucurii și aici pe pământ și dincolo de mormânt. Dumnezeu să vă ajute să ajungeți cu bine la locașul vostru și să mă pomeniți și pe mine păcatosul, nevrednicul vostru duhovnic, Paisie...

46. Altor frați creștini le spunea aceste cuvinte:

- Moartea le pune capăt la toate! Cum te gândești la moarte, le-ai terminat pe toate. De aceea, trebuie să ne pregătim totdeauna, să fim în pace totdeauna, să ne rugăm, să fim în așteptare, că vine Domnul curând !...

47. Ucenicilor săi de la Mormântul Domnului, le spunea bătrânul:

- Dumnezeu să vă întărească în credință. Mă bucur că sunteți mai aproape de Mântuitorul. Nu ca noi, prin imaginație și cu gândul; ci sunteți cu trupul acolo pe urmele Mântuitorului, pe unde a postit și S-a rugat, unde a pățimit, unde a fost înmormântat, unde a înviat și de unde S-a înălțat la ceruri. În toate locurile sunteți aproape de Domnul și în toate locurile pe unde mergeți să vă închinați, spuneți lui Dumnezeu și ceva despre mine.

Așadar, Dumnezeu să vă ajute. Dacă în viața aceasta nu ne vom mai întâlni, apoi ne vom întâlni dincolo, unde nu sunt scârbe, nici întristare, nici suspin. Vă doresc tuturor un colțișor de Rai. Amin.

48. L-a întrebat odată un fiu duhovnicesc, pe când era bolnav:

- Ce mai faceți, Părinte Paisie ?

- Părinte, mă rog lui Dumnezeu să-mi dea dragostea și râvna pe care le-am avut întâi, când am intrat în mănăstire la Cozancea, ca nou începător !

49. Când îl găseau pe bătrânul bolnav grav, ucenicii ziceau:

- Părinte Paisie, dă-ne binecuvântare să ne ducem la alt duhovnic, până vă faceți iarăși sănătos. Iar el zicea:

- Dați-mi epitrahilul și Sfânta Cruce de pe masă și stați câte unul să vă mărturisesc, căci nădăjduiesc să mă întărească Dumnezeu cu putere de sus...

50. Odată a venit la Părintele o bătrână bolnavă să-i citească rugăciuni de sănătate. El i-a răspuns:

- Și eu sunt bolnav! Cum să-ți citesc? Iar bătrâna a zis:

- Citiți-mi mie și vă faceți sănătos și sfinția voastră! Într-adevăr, după ce i-a citit câteva rugăciuni, s-au făcut sănătoși și Părintele și bătrâna, cu darul lui Hristos.

51. Când pleca vreun Părinte din obște în călătorie și venea la bătrânul să ia binecuvântare, Părintele Paisie îi spunea:

- Să nu spuneți nimănui nimic despre mine, nici de bine, nici de rău!

52. Odată a venit la Mănăstirea Sihăstria un creștin de departe, dorind să cunoască pe Părintele Paisie. Auzind că este în grădină la ascultare, s-a apropiat de intrare și, văzându-l l-a întrebat chiar pe el:

- Cine este Părintele Paisie, că doresc să vorbesc cu dânsul?

- Iar bătrânul, smerindu-se, i-a spus:

- Este un călugăr, neputincios și bolnav! Ce treabă aveți cu el?

Dar văzând pe credincios că pleacă întristat de la dânsul, l-a ajuns din urmă, l-a invitat la chilia sa și mult l-a folosit cu cuvântul său blând și smerit.

53. Când vreunul din ucenicii săi se simțea bolnav, bătrânul îi zicea:

- Nu spune nimănui că ești bolnav sau te doare ceva. Ci roagă-te în taină Domnului și Maicuței Domnului și du-te și fă ascultare unde ești trimis și îndată te vindeci de boală. Toți care urmau sfatul lui, se faceau îndată sănătoși și dădeau slava lui Dumnezeu.

54. Spun ucenicii Părintelui Paisie, că după ce-i spovedea și le dădea unele sfaturi, le zicea cu duh smerit și rugător:

- Să fiți sinceri la spovedanie, să nu vă îndoiiți niciodată de duhovnic, căci nu el, ci Dumnezeu vorbește și lucrează prin el.

La urmă bătrânul adăuga această rugămintă de iertare fiilor săi duhovnicești, care le mișca inima până la lacrimi :

- Iertați-mă și Dumnezeu să vă ierte, că poate v-am smintit sau poate nu m-am purtat cu voi cu mai multă dragoste. Să ne rugăm unii pentru alții, ca Dumnezeu să ne învrednicească de mântuire și să ne facă parte de un colțișor de Rai...

55. Odată a venit la sfinția sa o călugăriță bolnavă de întristare sufletească. Bătrânul a spovedit-o, i-a citit de mai multe ori la miezul nopții rugăciuni de sănătate și a pus-o la ectenii de sănătate și la Sfântul Maslu. Apoi a împărtășit-o și după mai multe zile s-a făcut sănătoasă. La urma Părintele Paisie i-a dat aceste sfaturi:

- Să nu te temi niciodată, căci la cârma vieții noastre este Bunul Dumnezeu, este Mântuitorul nostru Iisus Hristos cu Maicuța Domnului. El ne acoperă cu harul Duhului Sfânt, numai să nu lăsăm sfânta rugăciune.

56. Drept canon de obște, bătrânul obișnuia să dea fiilor săi duhovnicești să repete zilnic, în casă, pe cale și la lucru, de 10-20 de ori Tatăl nostru, de 7 ori zilnic să rostească Psalmul 50, de 3 ori Crezul; de 100 de ori "Doamne Iisuse..." și de 100 de ori "Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul". În 24 de ore le rânduia să citească, mai ales seara și noaptea, un acatist și Paraclisul Maicii Domnului și, celor mai râvnitori sau fără servicii, câte două-trei catisme din Psaltire. Apoi să facă 30-50 sau 100 de metanii și, regulat, să citească un capitol din Sfânta Scriptură, viața pe scurt a sfântului zilei, câteva pagini din învățăturile Sfinților Părinți și alte cărți sfinte.

57. Celor care aveau păcate grele și erau robiți de patimi vechi, le rânduia bătrânul să postească obligatoriu toate posturile și zilele rânduite de Biserica, să nu mănânce un timp carne și ulei și să nu bea vin. Apoi o zi sau două pe săptămână, de obicei miercurea și vinerea, le rânduia post negru până la orele 3 după masă, până seara sau chiar până a două zi și să citească psaltirea la miezul nopții. Iar celor care săvârșeau avorturi, le rânduia să nască alți

copii în locul celor uciși, sau să boteze și să îmbrace copii săraci după numărul avorturilor, sau să înfieze copii fără părinți.

58. Mărturisesc fiii săi duhovnicești, că Părintele Paisie avea mare bucurie când îl vizitau ucenicii și îi cereau binecuvântare și sfat. Iar când plecau spre casele lor, avea mare grijă să nu li se întâmple vreo ispită pe cale, până auzea ca au ajuns cu bine. De aceea, întotdeauna citea credincioșilor și fiilor săi rugăciunea de călătorie și le dădea binecuvântare de drum înainte de plecare.

Așa și-a crescut și a purtat grijă de fiii săi duhovnicești, acest mare duhovnic al mânăstirilor noastre.

59. Mărturisesc ucenicii lui apropiați că pe cei care cădeau în ispite și în păcate grele, bătrânul nu-i muștra aspru. Ci îi primea cu dragoste, îi incuraja că Dumnezeu le da iertare, dacă părăsesc păcatele făcute, și le adăuga aceste cuvânte de îmbărbătare:

- De câte ori cazii, scoala; mărturisește-ți păcatele, căiește-te, fă-ți canonul, întreabă și du-ți crucea mai departe cu ochii la Hristos, până ajungi sus, la Golgota. Noi cu faptele noastre nu putem zice că ne mântuim, fără mila lui Dumnezeu, fără duhovnic și fără rugăciunile Bisericii. Dar să ne găsească ceasul morții în luptă. Numai mila Bunului Dumnezeu și a Maicii Domnului să ne ajute să ajungem și noi la ușa Raiului, și acolo să strigăm tare: "Deschide-ne, Doamne, ușa milostivirii Tale!"

60. Pe alți fii sufletești îi îndemna să repete mereu, după rugăciunea inimii, și această mică rugăciune: "Izbăvește-mă, Doamne, de muncile de veci și nu mă lipsi de binele Tău cel ceresc". Sau să repete și aceste stihuri din Psalmul 50: "Inima curată zidește întru mine, Dumnezeule, și duh drept înnoiește întru cele dinăuntru ale mele" Apoi să zică: "Nu mă lepăda pe mine de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt, nu-L lua de la mine".

61. Alteori zicea fiilor săi duhovnicești:

- Dacă ne lăsăm în voia lui Dumnezeu, să fim siguri că nu ne va lăsa. Dar să primim toate cu dragoste și bucurie, boala, ocară, ispite, ori de unde ar veni. Să nu învinuim pe nimeni, ci să ne învinuim numai pe noi.

62. Mărturisesc unii din ucenici că dacă încercau să se îndreptățească la spovedanie, bătrânul nu le primea mărturisirea, ori tăcea și nu le dădea nici un sfat. Iar ei plecau tulburați de la sfinția sa. Alteori le zicea:

- De vrei să ascuți și să te folosești, taie-ți voia și lasă-te în voia lui Dumnezeu și primește cuvântele și dragostea noastră.

Părintele Paisie nu vorbea niciodată la persoana Sfinției sale, ci se referea la toți preoții duhovnici.

63. Dacă cineva nu ținea cont de binecuvântarea bătrânului și făcea ceva după voia sa, niciodată nu-i mergea bine. Iar dacă Părintele Paisie zicea: "Gata, acum este voia lui Dumnezeu să pleci și să faci acest lucru; ai toată blagoslovenia atunci toate se săvârșeau bine, cu folos și cu bucurie, căci erau făcute cu binecuvântarea și rugăciunea lui și a Sfintei Biserici.

64. Uneori zicea bătrânul:

- Ce nu face omul să capete pacea sufletească!

Alteori spunea celor tulburați :

- Să te întorci acolo de unde știi că ai pierdut pacea inimii!..

65. Odată, două surori dintr-o mânăstire erau tulburate și nu-și aflau liniștea. Iar seara, când s-au întors de la biserică, au aflat un bilețel în ușa, adus de cineva necunoscut, de la Părintele Paisie, duhovnicul lor, pe care scria:

- Fiți în pace, aveți liniște, rugați-vă lui Dumnezeu ... Maicuța Domnului nu ne lasă ...

Cum au citit acele rânduri îndată s-au liniștit sufletește și se mirau de unde știe duhovnicul lor că ele sunt tulburate.

66. Altă ucenică, fiind cu ascultarea la Ierusalim, era tulburată de unele ispite obișnuite și a cerut sfatul bătrânului. Iar el i-a scris printre altele: "Maică, să ai răbdare, că nimic nu putem dobândi fără smerenie și răbdare. De ce să fii așa tulburată? Ți-a bătut cineva cuie în

palme, asemenea lui Hristos? Sau ai răni în mâini și picioare, cum a avut Domnul pentru mântuirea noastră?"... Aceste puține cuvinte, au adus iarăși pacea lui Dumnezeu în inima ei.

67. Un fiu sufletesc i-a cerut cândva o binecuvântare și multă vreme bătrânul nu i-a îngăduit să facă ce dorea. Mai târziu, iarăși i-a cerut aceeași binecuvântare, iar Părintele Paisie i-a răspuns cu blândețe :

- Dumnezeu face voia celor ce se tem de Dânsul! să nu ai nici o îndoială în cuvintele spuse de Duhul Sfânt !

68. Altui ucenic i-a dat bătrânul acest scurt sfat:

- Să ai credința în Bunul Dumnezeu și să mergi înainte cu nădejde, că nu aici este viața, ci dincolo! Să ne facă Dumnezeu parte de un colțisor de Rai!

69. Odată a venit o creștină din Humulești cu fiica ei de 4 ani la Părintele Paisie, care se nevoia la Schitul Sihla. După ce a spovedit-o, i-a binecuvântat copila și i-a zis:

- Să fii binecuvântată de Dumnezeu și de Maica Domnului căci ai să te faci călugăriță!

După 12 ani, copila a intrat în viața monahală, făcându-se mireasa lui Hristos.

70. Altadată a venit la Sihla o bătrână din Humulești, o veche fiică duhovnicească a Părintelui Paisie. O chema Paraschiva. La ușa lui era lume multă. bătrânul, inspirat de Duhul Sfânt, a zis către cei de la ușa :

- Să vina Paraschiva în casă! Lasați-o să intre!

Femeia a intrat emotionată la bătrân, auzind că-i spune pe nume. Apoi a zis:

- Părinte, cum să întru eu înainte, că abia am venit și este atâta lume la ușa!

- Lasă să se aleagă oile de capre, - a răspuns bătrânul -, că nu toți care sunt la ușa au venit pentru spovedanie!

71. În altă zi o creștină a adus mai multe femei din sat la spovedanie. După ce s-a mărturisit fiecare, Părintele Paisie a spus fiicei lui duhovnicești:

- Sora, să numai aduci asemenea femei la mine la spovedanie! N-au venit cu credință și căință!

72. A venit odată o creștină bolnavă la Sihla. Ea nădăjduia că se vindecă cu binecuvântarea și rugăciunile Părintelui Paisie. Dar, fiind mulți oameni la citit, era întristată că bătrânul nu-i pune și ei mâinile pe cap. Dar în timp ce plângea în genunchi, a simțit o mână caldă pe creștetul ei care a rămas peste ea până la sfârșitul rugăciunii. După ce s-a ridicat de jos și s-a întors acasă s-a simțit sănătoasă.

73. Bătrânul și bunul Părinte Paisie iubea foarte mult pe ucenici și se bucura din inima când îl cautau și îl cercetau fiii săi sufletești. Iar dacă vedea că unii îl părăsesc sau nu mai vin pe la chilia lui, zicea cu mâhnire:

- Iată, cutare și cutare nu mai vin la spovedanie. Poate sunt bolnavi. Sau poate s-or fi smintit de mine, cum le-am vorbit! Domnul știe. Eu am atâta dragoste ca orice suflet să se mântuiască și să se folosească, cu darul lui Dumnezeu, și aș vrea ca pe nimeni să nu-l supăr sau să-l smintesc...

74. Un tânăr, fiind nehotărât în ce parte să-și îndrepte calea vieții, a venit la Părintele Paisie în anul 1989 și i-a cerut sfatul. Iar el l-a întrebat dacă are duhovnic, apoi i-a spus:

- Urmează sfatul duhovnicului, căci el hotărăște! Tânărul însă, voia să audă cuvântul bătrânului. De aceea se ruga în taina să-i vorbească Dumnezeu prin gura Părintelui Paisie: "Doamne, Tu care știi inima fiecărui om și cele ce-i sunt lui de folos spre mântuire, pune-i în gând Părintelui Paisie să-mi spună care este voia Ta cu mine în această viață, că nu voiesc să se facă voia mea, ci numai voia Ta să se facă întru toate"...

Ucenicul a vorbit cu bătrânul și l-a primit pe acel tânăr în chilie noaptea, după utrenie. A intrat cu mare emoție. Simțea în jurul lui prezența Duhului Sfânt. Apoi a îngenunchiat lângă patul lui de suferință. După ce i-a spus numele, vârsta și nehotărârea sa în viață, Părintele Paisie i-a pus ambele mâini pe cap, l-a binecuvântat și, după câteva clipe de tăcere sfântă, i-a zis :

- Frate Vasile, să te faci călugăr!

Din clipa aceea tânărul n-a mai putut sta în lume. Auzind de aceasta duhovnicul lui, i-a adăugat și el: "Frate Vasile, dacă vei urma viața monahală după cuvântul Părintelui Paisie, nu vei regreta toată viața, atât este de frumoasă!"

75. După ce a intrat în viața monahală, iarăși s-a dus la bătrânul să-i ceară cuvânt de folos. Iar Părintele Paisie i-a spus:

- Să fii călugăr cu adevărat! Să nu fii numai un cântăreț la strană!

76. Altădată iarăși l-a întrebat pe bătrânul dacă este bine sau nu să studieze teologia. Iar el i-a răspuns:

- Să nu te duci! Teologia noastră este rugăciunea! adică să zici din inima, cu atenție și lacrimi: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!" Acolo trebuie oameni sănătoși ... Dar dacă este nevoie și este poruncă...

Astăzi tânărul acela face parte din obștea Mănăstirii Sihăstria, este ieromonah și poartă numele marelui duhovnic Paisie.

77. În vara anului 1990 a venit în pelerinaj pe la mănăstirile din Moldova un tânăr ortodox, arhitect din Paris. Ajungând și la Mănăstirea Sihăstria, a auzit de vestitul duhovnic Paisie și dorea să-i ceară un sfat duhovnicesc. A fost primit cu dragoste de bătrânul.

- Părinte Paisie, a întrebat tandrul pelerin prin translator, nu știu ce să fac în viață, să mă căsătoresc sau să mă fac călugăr?

- Câți ani aveți, a întrebat Părintele Paisie?

- Am 31 de ani, Părinte!

- Dacă a trecut vremea de căsătorie, du-te la o mănăstire, fă-te călugăr și slujește lui Hristos că vei avea mare plată în ceruri! Întorcându-se în patria sa, acest tânăr nu mai avea liniște în suflet. Cuvintele Părintelui Paisie și glasul Duhului Sfânt îl chemau să renunțe la toate și să se facă monah. După câteva luni a intrat în obștea Mănăstirii Sihăstria și astăzi este ierodiacon și mulțumește lui Dumnezeu pentru harul primit.

78. O familie din comuna Straja - Suceava nu avea copii. Soțul era necredincios și își oprea soția de la biserică. Iată însă cum i-a chemat Dumnezeu la credință, prin Părintele Paisie. Li s-a născut o fetiță infirmă. Timp de doi ani copila nu se putea scula din pat. Doctorii nu mai aveau ce să-i facă. Sistemul nervos central era greu afectat.

Dar, auzind de Ieroschimonahul Paisie Olaru, care în 1982 se nevoia la Schitul Sihla, la îndemnul unor credincioși, s-au dus la el să le facă rugăciuni de sănătate pentru fetița bolnavă. Căci le spuneau prietenii: "Dacă acest Părinte nu va face copila sănătoasă, nimeni altul nu va putea s-o vindece!"

Au urcat cu greu până la chilia lui. Bătrânul i-a primit cu dragoste, le-a ascultat necazul, i-a spovedit apoi le-a citit rugăciuni de sănătate peste hainele copilei și le-a dat untdelemn sfânt să ungă copila bolnavă acasă pe tot trupul, timp de trei zile, dimineața și seara. La întoarcere, tatăl copilei a promis lui Dumnezeu că, de se va face sănătoasă fetița lor, el se va întoarce la credință, va merge regulat la biserică, va posti toate posturile, miercurea și vinerea și se va pocăi de toate păcatele sale.

Ajungând acasă au făcut cum le-a spus bătrânul. Au îmbrăcat copila bolnavă în hainele miruite la Schitul Sihla, au făcut rugăciuni, au ținut zile de post și au uns zilnic fetița cu untdelemn sfânt.

A treia zi, când s-a întors soțul de la serviciu, fetița se sculase în picioare și încerca să vorbească, căci până atunci era fără grai. Văzând această minune, părinții au căzut în genunchi și cu lacrimi fierbinți au mulțumit lui Dumnezeu pentru vindecarea copilei lor. Astăzi fiica lor este normală și întreaga familie este nelipsită de la biserică și aduce laudă Domnului pentru toate.

79. Părintele Paisie era foarte nevoitor, dar nimeni nu știa taina vieții lui, nici cum se ruga ziua și noaptea, nici cât și cum dormea. Cea mai mare parte din timpul zilei și a nopții o daruia lui Dumnezeu, spovedind lumea care venea din toate părțile țării și de toate nivelele, și vârstele. În medie spovedea 30-50 de oameni pe zi, iar în posturi și sărbători peste 100 pe zi, stând între 4 și uneori 15 ore pe zi, la, care se adăugau alte ore pentru rugăciuni de tot felul,

dezlegări și sfaturi duhovnicești. Mânca de obicei o dată pe zi după-amiaza, iar când avea lume multă la spovedanie, nu mânca nimic până nu termina pe toți, adică doar seara târziu dacă gusta ceva. După ce mânca, nu spovedea niciodată. Iar de dormit, aștea după miezul nopții, adică după Utrenie, câteva ore pe un scaun sau întins pe un pat tare.

80. Îndată ce termina oamenii de mărturisit, Părintele Paisie se ducea în grădina mănăstirii, singur sau cu câțiva ucenici, și lucra cu mâinile, ore în sir, în tăcere și liniște, rostind în taină rugăciunea minții și a inimii. În timpul liber se îndeletnicea mai ales cu munca la grădina de legume și zarzavaturi. Săpa pământul, făcea straturi, pune gunoi, semăna ceapă, usturoi, cartofi, de toate. Apoi căra, apă și uda straturile.

81. Niciodată nu-l vedea cineva stând fără lucru, nici în chilie, nici în grădină. Tot timpul lucra în grădina duhovnicească a sufletelor, spovedind, sfătuind, rugându-se pentru oameni, făcând tot felul de slujbe, în biserică sau în paraclisul din chilia sa. Alteori lucra în grădină, căuta izvoare de apă potabilă și făcea mici fântânițe, pe care le proteja, le zidea împrejur și pune câte o cruce de lemn și o cană să bea trecătorii apă.

82. Când veneau oameni mulți la spovedanie și rugăciune, bătrânul lăsa imediat lucrul manual, se spăla pe mâini, se curăța de pământ, și intra în chilie, care întotdeauna, rămânea descuiată, unde îl aștepta lumea, apoi începea mărturisirea care dura fără nici o pauză, ore în sir până seara târziu, fiind întărit de Duhul Sfânt.

Înainte de mărturisire bătrânul rostea tuturor molitfa de spovedanie pe de rost după care spunea un scurt cuvânt de învățătură și întărire duhovnicească. La mărturisire primea întâi copiii mici, bătrânii, bolnavii și mamele cu copii. Apoi primea pe ceilalți mulți, începând cu cei care veneau regulat și terminând cu cei care nu mai veniseră niciodată.

83. La spovedanie de obicei, era măsurat. Nu ținea mult, mai ales pe cei cunoscuți, nici nu stăruia în păcatele mici, nici nu cerea să citească fiecare spovedania după hârtie. Nici nu descuraja vreodată pe cineva pentru păcatele mari cum că nu-l mai iartă Dumnezeu. Ci cu cuvinte simple, dar pline de duh și putere, deschidea inimile și sufletele tuturor, trezea conștiințele, scotea lacrimi de pocăință, convingea pe fiecare să se pocăiască, să părăsească păcatele și să pună început bun. Zăbovea mai mult cu cei aflați în păcate mari, ca: necredința în Dumnezeu, avort, divorț, influența sectară, beție, desfrânare și certuri în familie. La urma întreba pe fiecare dacă "mai are ceva pe cuget", și după ce făgăduia că-i pare rău pentru păcate, că le părăsește și primește canonul dat, rostea rugăciunea de iertare și dezlegare.

Canonul de la spovedanie nu era nici prea greu, nici prea ușor. Ci era bine chibzuit, după vârsta, sănătatea, puterea și așezarea sufletească a fiecăruia. Cel mai mult oprea de la Sfânta Împărtășanie timp de șapte ani, pentru avort, desfrânare și ucidere. Pe cei care aveau păcate foarte grele, de obicei nu-i dezlega, ci îi trimitea, la preotul de parohie. Iar pe cei nehotărâți, care nu făgăduiau să se pocăiască din toată inima, îi amâna, și-i îndemna să mai vină. Pentru cei mai mulți obișnuia să dea canon, mergerea regulată la sfintele slujbe, citirea Psaltirii, câte două-trei catisme zilnic, metanii, post până seara, miercurea și vinerea, ținerea regulată a posturilor, citirea cărților sfinte, milostenie, etc.

84. Cel mai important lucru la acest mare duhovnic era puterea lui harismatică cu care pătrundea sufletul și conștiința credincioșilor. Apoi mila și iubirea profundă cu care primea pe toți, și smerenia unită cu blândețe prin care cucerea și întorcea la pocăință, transformând radical pe cei care veneau la el cu credință.

Toate aceste daruri cu care a fost înzestrat de Dumnezeu, l-au făcut cunoscut în toată țara și l-au învrednicit să aibă un mare număr de fii duhovnicești, mireni și călugări de toate vârstele și stările sufletești, fiind considerat duhovnicul cel mai căutat și cu cei mai mulți fii sufletești din țara noastră în ultimele decenii...

85. Odată l-au întrebat ucenicii pe Părintele Paisie de ce după spovedanie iese la lucru în grădină, iar bătrânul le-a răspuns:

- Mă duc în grădină și lucrez, ca să uit de marile păcate pe care le aud la spovedanie. Căci are obicei diavolul să aducă mereu în mintea duhovnicilor păcatele auzite la spovedanie, mai ales cele trupești, pentru a le face ispită. Apoi lucrez mai mult singur ca să mă pot ruga cu

rugăciunea minții și să mă întăresc sufletește. Altfel nu putem rezista în fața oamenilor și cuvântul nostru și rugăciunea nu au putere să schimbe sufletele și viața credincioșilor.

86. Unui duhovnic i-a zis bătrânul:

- Să fim treji în lucrarea noastră în tot ce facem, mai ales stareții și duhovnicii, căci prin neglijența noastră ducem și pe altul în păcat.

87. Apoi iarăși i-a zis:

- Este vreme pentru tot lucrul. Este vreme de smerenie și de stăpânire și de muștrare și de mângâiere și de cruțare și de îndrăznire și de bunătate și de asprime, adică pentru tot lucrul. Că uneori se cade a arăta smerenia și a-i numi pe toți frați și fii întru smerenie. Iar alteori, când cere trebuința, a lua și a arăta stăpânirea spre zidire, iar nu spre risipire. Și în vremea mângâierii se cade a arăta bunătate, iar în vremea asprimii a arăta râvna spre fiecare. De asemenea, duhovnicului i se cade a lua hotărâre dreaptă, după pravilă.

88. La urmă i-a adăugat și acest sfat:

- Se cade povățitorului să fie și bun, dar și înfricoșător, ca cei ce fac bine să îndrăznească, iar cei ce greșesc, să nu se lenevească, nici să deznădăjduiască.

89. Sfătuia bătrânul pe duhovnicii mai tineri din mănăstire, zicând:

- Să nu legăm la spovedanie oamenii care sunt cu păcate mari și care sunt de departe. Ci să-i trimitem să se spovedească la preoții lor, ca să nu rămână legați de noi.

90. În primavara anului 1990 au venit câțiva părinți teologi din partea patriarhiei Române să-l cheme pe Arhimandritul Cleopa la București într-o misiune bisericească specială³. Părinții din obștea Mănăstirii Sihăstria erau întristați de aceasta și cereau ajutorul lui Dumnezeu. Ultimul cuvânt îl așteptau de la Părintele Paisie. S-au dus toți să-l vadă și să-l întrebe. Bătrânul le-a citit după obicei o rugăciune de binecuvântare și de călătorie, iar la urmă le-a spus cu hotărâre:

- Doamne ajută, drum bun, dar Părintele Cleopa nu pleacă de aici! Rugăciunea și cuvântul bătrânului a liniștit obștea mănăstirii și a izbăvit pe toți de această ispită.

91. Altădată s-a dus la Părintele Paisie un duhovnic să-l cerceteze în boală. Iar bătrânul, la urmă, a zis:

- Tare este grea duhovnicia! Că nimic nu este mai greu pe pământ decât să conduci suflete pe calea mântuirii! Iată că peste 40 de ani am legat și am dezlegat sufletele de păcate. Dar știu eu dacă nu cumva am greșit, de m-a certat Domnul cu boala aceasta, că poate am legat ce trebuia să dezleg și am dezlegat ce trebuia să leg? Însă rămâne totul la judecata și mila lui Dumnezeu, că omul întotdeauna este supus greșelii...

92. În altă zi, Părintele Paisie a fost cercetat duhovnicește de Arhimandritul Cleopa Ilie, cel mai iubit fiu sufletesc al Sfinției sale, cu care au vorbit multe probleme de spovedanie și de mântuire. La urmă, bătrânul, suspinând, a zis:

- Părinte Cleopa, nimeni dintre duhovnici nu știe exact cât trebuie să lege și cât trebuie să dezlege în scaunul de spovedanie. Duhovnicul săvârșeste taina Mărturisirii sub inspirația Duhului Sfânt. Dar numai Dumnezeu știe inima și sufletul fiecărui om. Eu nu am dat canoane prea grele la mărturisire, căci mi-a fost mila de fiecare și am plâns cu cel care plângea și m-am bucurat cu cel care se bucura... Oare nu pentru mulțimea păcatelor pe care le-am dezlegat prea ușor m-a ajuns suferința aceasta?... Vă rog să vă rugați mai mult pentru mine!

93. Într-o altă zi a venit un ucenic al bătrânului la el să-l cerceteze în suferință și l-a aflat în pat plângând și rugându-se. După ce a luat binecuvântare, Părintele Paisie i-a zis cu lacrimi:

- Părinților, rugați-vă, rugați-vă pentru mine că nu-i glumă! Rugați-vă să mă dezlege Dumnezeu de legătura trupului cu pace și să-mi ierte păcatele mele și ale celor pe care i-am mărturisit în viață...

³ Atunci i s-a propun părintelui Cleopa să accepte să fie ales Patriarh al Bisericii ortodoxe Române.

90. Cu câteva zile înainte de obștescul sfârșit, s-a dus un ucenic la bătrânul și văzându-l așa de slab, i-a cerut binecuvântarea cea mai de pe urmă, cerându-i ultimul sfat. Iar Părintele Paisie, cu glas liniștit, i-a zis:

- Părinte Ioanichie, ce poți să faci astăzi, nu amâna pe mâine, că nu știi dacă mai ajungem ziua de mâine ! Dar toate să le faci cu rugăciune și cu binecuvântare, spre folosul de obște și în numele Preasfintei Treimi.

Din septembrie 1986, până la 18 octombrie 1990, când a adormit în Domnul, Ieroschimonahul Paisie Olaru a zăcut mai mult la pat, în chilia sa din mănăstire, îngrijit în mod exemplar de ucenicul său de chilie, monahul Gherasim, fiind cu piciorul drept fracturat, surd și aproape total orbit de o cataractă dublă avansată. În această lungă perioadă de suferință, bătrânul nu mai spovedea pe nimeni, afară de părinții mai bătrâni din mănăstire, pe care îi avea de mulți ani la scaunul de spovedanie. Obişnuia, însă, să primească pe unii dintre cei mai aleși călugări, duhovnici stareți, ierarhi și chiar mireni, care doreau stăruitor să-l vadă, să primească sfat sau să li se facă rugăciuni de binecuvântare. Căci memoria, graiul și starea interioară duhovnicească a bătrânului erau foarte bune.

Din aceste scurte întâlniri cu Părintele Paisie multe suflete s-au liniștit, multe întrebări fără răspuns au fost dezlegate, mulți călugări și credincioși s-au folosit de blândețea, liniștea, smerenia și înțelepciunea Sfinției sale, văzându-i îndelunga răbdare, tăcerea, rugăciunea de taină și lacrimile care curgeau mereu, bărbația cu care primea toate necazurile și netemerea lui de ceasul morții. Dintre numeroasele sale sfaturi și cuvinte duhovnicești, cele mai multe s-au uitat, rămânând scrise numai în inimile fiilor săi sufletești. Dar puținele care s-au păstrat în memoria ucenicilor, s-au adunat în aceste pagini, spre slava lui Dumnezeu și folosul de obște al tuturor.

Ultimele cuvinte ale Părintelui Paisie despre Rai

Blandul și smeritul duhovnic, Ieroschimonahul Paisie Olaru din obștea Mănăstirii Sihăstria, care a crescut în viață mii de fii sufletești, călugări și mireni, întotdeauna ne vorbea despre Rai, despre sfinți și despre bucuria mântuirii, și foarte rar ne amintea de chinurile iadului.

După molitva de spovedanie ne ținea un scurt și pătrunzător cuvânt de învățătură, iar după ce ne spovedea, ne citea rugăciunea de călătorie, la sfârșitul căreia adăuga și această rugăciune de binecuvântare: "Domnul Dumnezeu, Preamilostivul, să vă binecuvânteze; Domnul să vă ajute, Domnul să vă miluiască, Domnul să vă păzească de tot răul, Domnul să vă umple de bucurie duhovnicească; Domnul, ca un bun și iubitor de oameni, să vă ierte de păcate și în Rai, cu dreptii să vă primească! Binecuvântează, Doamne, pe robii Tăi aceștia, și rugăciunea lor, și dragostea lor, și credința lor, și bucuria lor, și smerenia lor, și răbdarea lor! Binecuvântează, Doamne, osteneala lor, și căsuța lor, și pâinea lor, și copiii lor, și viața lor, și sfârșit bun le dăruiește, iar dincolo, un colțișor de rai le rânduiește, că binecuvântat ești în veci. Amin!".

Când ieșeam din chilia lui, Părintele Paisie ne adresa obișnuitul lui salut: "Să ne întâlnim la ușa Raiului!". Unii dintre noi îl întrebam: "Noi vrem să ne întâlnim cu toții în Rai. De ce doriți să ne întâlnim la ușa Raiului?". Iar bătrânul răspundea cu nădejde și blândețe: "Să ne vedem noi izbăviți de viclenii diavoli, că dacă ajungem până aici, nu ne lasă Dumnezeu. De la ușa Raiului strigăm la Maica Domnului, cerem ajutor Sfinților, plângem la ușa milostivirii Mântuitorului, și nu ne lasă El afară ! Până aici este greu!".

În zorii zilei de 18 octombrie 1990, marele duhovnic Paisie Olaru, în vârstă de aproape 94 de ani, și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, însoțit de doi din ucenicii săi apropiați. Un sfârșit liniștit și binecuvântat, ca un somn dulce, pe care și l-a pregătit din tinerețe și îl aștepta cu atâta dor.

Părintele Paisie Duhovnicul

Sâmbătă, 20 octombrie, a fost petrecut pe ultimul drum de mii de ucenici, călugări și mireni, cu lumânări aprinse în mâini și de un sobor mare de preoți, în frunte cu Înalt Prea Sfințitul Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei. În sunetul prelung al clopotelor, s-a vorbit emoționant, s-au vărsat lacrimi și s-au înălțat rugăciuni fierbinți la Dumnezeu. În același timp, slujba înmormântării avea și atmosfera sacră a unei zile de praznic și de mare speranță. Un dor tainic de veșnicie ne cuprinsese pe toți, căci Părintele nostru Paisie, care ne vorbise o viață întreagă despre Rai, despre bucuria unirii cu Hristos, mergea acum la cer înaintea noastră, ca prin rugăciunile lui să ni se deschidă și nouă, fiilor săi, porțile cele încuiate ale mult doritului Rai.

Din sâmbăta aceea binecuvântată de octombrie, candela și lumânările nu s-au mai stins la mormântul Părintelui Paisie. Cimitirul Mănăstirii Sihăstria este de atunci un loc parcă mai sfânt, de pelerinaj, de rugăciune și de îmbărbătare duhovnicească a fiilor săi atât de iubiți, rămași acum fără păstor.

După 40 de zile, săvârșindu-i-se toată rânduiala convenită, unul dintre ucenicii săi apropiați se ruga noaptea singur în chilia Părintelui Paisie. De oboseală, a ațipit puțin în genunchi, și l-a văzut pe bătrânul îmbrăcat cu rasa, cu schima și epitrahil, stând la marginea patului său, cu crucea în mână, unde zăcuse în suferință șase ani de zile, și plângând. Ucenicul întristat, i-a sărutat crucea și mâna, și l-a întrebat: "De ce plângi, Părinte Paisie? Te doare ceva?". Iar el i-a răspuns: "Nu, dragii mei. Dar dacă voi nu plângeți, plâng eu pentru voi, că tare este greu de ajuns la Rai. O, câtă nevoie și câtă frică are sufletul atunci! Dacă nu plângi tu pentru tine aici, cine să te plângă după moarte? Că numai pe cel ce îl doare inima și are conștiința curată, numai acela plânge. Vedeți cum trece timpul?! Vai, vai, să nu vă treceți timpul fără folos, că nu-l mai întâlniți. Ce puteți face astăzi, faceți, și nu amânați pe mâine, că nu știm dacă mai ajungem până atunci. Că dacă poți și nu faci, ai mare păcat, și de ochii Domnului nu poți ascunde nimic.... Orice faci, se caută scopul cu care faci acel lucru. Dorești să plăci oamenilor sau lui Dumnezeu? Luați seama că tare este scump Raiul și tare este greu de ajuns la Rai. Aveți grijă de suflet, că mare răspundere are fiecare pentru el. Că nu anii ne ajută ci faptele, dragii mei".

Apoi ucenicul i-a zis: "Părinte Paisie, să mâncăți ceva că este ora 15". Iar Părintele i-a răspuns: "Mai lasă până după Vecernie..." și așa s-au despărțit. Părintele Paisie a plecat, iar el s-a deșteptat și a plâns mult pentru plânsul Părintelui Paisie. "Parcă îl văd mereu în fața ochilor mei, spune ucenicul, cum plângea. Și îmi zicea aceste cuvinte".

Iată cum ne învață părinții noștri sufletești și după moarte să ne pocăim !

CUVÂNTUL I. P. S. MITROPOLIT DANIEL
LA TRECEREA ÎN VIAȚA VEȘNICĂ
A PĂRINTELUI LUI IEROSCHIMONAH PAISIE OLARU

În aceste clipe de mare durere pentru pierderea Părintelui nostru, acestui bun și renumit Părinte Paisie, aș dori să spun doar câteva cuvânte pentru că într-adevăr viața lui, nevoițele lui au fost descrise atât de minunat de către Părintele duhovnic Cleopa și de către părintele stareț Victorin.

Ceea ce aș dori să reținem astăzi este că ne-am putut aduna cu toții, părinți și frați din această mănăstire și credincioși și credincioase din Moldova și din toată țara la înmormântarea celui ce a fost Părintele duhovnic Ieroschimonahul Paisie.

În primul rând am învățat de la dânsul că cel mai mare lucru în această viață este să fim împăcați cu Dumnezeu. Unii din părinții duhovnici ai pustiului au spus: "Dobândește pacea cu Dumnezeu și vei mântui o mulțime de oameni în jurul tău.

Prea Cuviosul Părinte Paisie a fost omul care a arătat prin cuvânt și faptă că era împăcat cu Dumnezeu și a dobândit pacea cerească în sufletul său și de aceea a putut-o transmite, a putut s-o împărtășească tuturor celor ce, învolburați de patimi, agitați de suferință sau tulburați de necazuri, s-au apropiat de el.

Un izvor de liniște, de mângâiere și de pace, de căldură sufletească, această era sufletul său mare și trupul său slăbit de nevoițe și de rugăciune. Așa l-am cunoscut în anii studenției când am venit aici. Mi-a dat o binecuvântare și zile întregi am simțit o pace deosebită, o pace a lui Dumnezeu care se revărsa prin binecuvântarea lui, fiind duhovnic mare și smerit.